

1936

①

3/1 - 9/1 Leksand:

En ny fågelart: vitryggig hackspett, kom flygande över älven just där denna rinner ut ur Siljan, nära kyrkan. Mycket kall kväll, stilla; vattnet som var öppet vid älvens avflöde rök intensivt. Fotos från platsen finns, men ej av fågeln. Datum: omkr. 5/1.

Kommentarer:

Tillsammans med föräldrar och syskon vistades jag denna nyårshelg hos kusiner i Leksand, närmare bestämt familjen Anrep. Härads-
hövding Wilhelm Anrep var gift med min faster Elsa, och deras barn var följaktligen kusiner till mig.

En eftermiddag gick jag ensam ner till den plats där älven, alltså Österdalälven, flyter ut ur Siljan. Det var mycket kallt, som sagt, och mycket snö också. Då kom den vitryggiga flygande över älven och fällde i högt träd vid den rätt branta stranden. Det stämmer att jag har fotos från platsen, tagna vid just detta tillfälle.

Detta är min hittills enda observation av vitryggig hackspett! Renskriften gjordes 50 år senare, nämligen 1986-03-15.

Avreste från Stockholm 14/1 kl 22,35
Ankom till Lund 15/1 kl 7,22

1936-01-16.

2

Till Sjöholmen. Rönneån öppen. Över sjön & ån frostdis, mycket tätt, men vid 13-tiden lättade det & solen lyste klar. Artlistan rätt lustig.

Kråka allmän, my. talrik vid
Rönneholm.
Kaja allmän, också my. talrik vid
Rönneholm
Skata sedd vid Rönneholm
Nötskrika 1 ex vid "
Domherre allmän
Grönfink allmän
Bofink 1 ♂
Gråpjodd
Pilfink
Gulspurv allmän Sjöholmen
Sävspurv var verkligt allmän i
ett par av de stora torv-
gravarna
Sånglärka 2 st vid ån
Ängsfiolplärka 1 st vid ån
Nötväcka
Talgöxe
Blåmes
Entita obs! nya lättet tytyty
Koltrast allmän
Gärdsmyg ej sällsynt
Gröngöling 1

Kungsfiskare! 1 satt i en
salixbuske vid Rönneån blott
c:a 300 m. nedströms Sjö-
holmen stn. Satt stilla
länge. Hopkurad. Frös nog
som fan.

Ormvråk 1

Fasan allmän

Tjäder 1 ♀ Rönneholms park
Orre 13 ♂♂ i en praktflock,
(och) 4 ♀♀

Sothöna allmän

Rörhöna 1 vid Rönneholms slott
i ån

Häger 2

Storskrak åtskilliga

Salskrak 1 ♂ ad, låg i knip-
flocken

Vigg 5 juv

Knipa allmän

Gräsand my. allmän.

Kommentarer:

Jag reste tåg till Sjöholmens station, gick därifrån längs Rönneån ner till Rönneholms slott och tillbaka. Artlista onekligen anmärkningsvärd. Rik förekomst av sävspurv i januari månad har jag nog knappast upplevat sedan de kalla vintrarna på 40-talet. Kungsfiskaren har ju alltid förblivit en raritet i vårt land. Och tjäder och orre är för längesedan utdöda på denna lokal och veterligen i hela Skåne söder om denna latitud. Observera också det lakoniska omdömet "allmän" om domherren. Att fasanen var allmän i dessa marker och i största delen av det skånska kulturlandskapet var en självklarhet på 30-talet och i stort sett ända fram till omkring år 1970. Närmare uppgifter om antalet sedda individer hade varit intressanta, men sådana har jag tyvärr sällan antecknat just om fasanen.

Ovanstående protokoll renskrevs 1986-03-15.

1936-01-17.

Malmö - Arlöv. Malmö hamn, Skiddespiss, Segeåns mynning osv.

Kråka my. talrik, 100-tal

Kaja Skiddespiss > 1500

Stare: en ensam vid ~~sop~~bränneriet.

Sedan sågs samtidigt en flock på 34 och en på 45 st vid åns mynning
Hämpling? Några kom över vid Aga-Faxius

Grönfink stor flock > 60 vid nya hamnbygget

Gråpjodd

Pilfink

Gulspurv

Snöspurv my. stor och vacker flock vid "Krickvattnet"

Tofslärka: många

Järnsparv 2 st nära Skiddespiss

Gärdsmyg ett par ex

Större hackspett: en ♂ kom och slog ner i det större av de båda träd, som står inne på Arlövs stations område omedelbart S om stationsbyggnaden. Här satt den obekymrad om allt oväsen runt omkring.

(-) Rovfågel: 2 kråkor jagade en liten rovfågel ute på ett fält. Dålig sikt, snötjocka, men jag är näst säker att det var en tornfalk

Storspov: norr om Segeåns mynning. När jag bekikade de väldiga andflockarna, kom plötsligt en storspov från höger flygande in i synfältet, betydligt närmare än änderna. Jag följde den, kunde se både näbben och den ljusa bakryggen osv. Den slog ned snart och stod i grunt vatten. Tur! Intressant fynd. (osv.)

Sothöna allm. utanför Skiddespiss)

Rörhöna " i Segemynningen.

Storskraken: 6 ♂♂, sedan ytterl. 10, lyfte vid Segemynningen.

Viggen var allmän men låg i regel längre ut än de egentl. änderna.

Knipan: som föreg. Mycket allmän.

Gräsand: flera tusen.

Bläsand: jag hade turen att i en av ~~de~~ småflockar av gräsand - den bestod av 4 ♂ (och) 1 ♀ - upptäcka en my. vacker, gammal ♂ av bläsand. Flocken försvann ur sikte men lyfte sedan åter ur vegetationen vid Segeånmynningen.

Krieka: 4 st kommo flygande rätt nära vid Segeånmynningen; sedan syntes enstaka andra också.

Sångsvan: allmän. 4 st ad låg i den där bassängen inne i frihamnen tills.m. gräsänder och en massa måsar. Många utanför Skiddespiss osv.

Gravanden: I en stor andflock långt ute såg jag en avvikande färgklick. Gick ut över isen som i regel höll. Det befanns vara 2 vackra gravänder.

Skrattmåsen my. allmän i hela området. 1000-tal på Skiddespiss.

Fiskmåsar också många hundra.

Gråtrut: hundratals i hamnen & säkert 1000 på Skiddespiss.

Långt ute på isen på gränsen mot det öppna vattnet satt måsar, särskilt gråtrut, i otroliga massor. Och på Skiddespiss rådde ett obесkrivligt larm.

Havstrut: åtskilliga ad, (ungefär) 15; dessutom en 2½ - eller 3½ - årig.

Sillmåsar: idag ej sällsynt. I frihamnen låg en hel mängd ad, ungefär 30. Dessutom ungfåglar.

Kommentarer:

a) Frågetecknet efter hämpling bör observeras. Arten alltså osäker och bör strykas.

b) Sillmåsen (=silltruten) är otvivelaktigt en klar felbestämning. Säkra vinterobsar av silltrut är mycket fåtaliga, och antalet ter sig helt omöjligt. Orden "Dessutom ungfåglar" har tillskrivits senare, vilket inte är bra. Men det finns en annan tillskrift, daterad 12.5.70 och så lydande: "kan absolut inte godkännas"! - Jag betraktar dagens bestämning av silltrut som ett typiskt ~~miss~~ bevis på min omognad; jag klarade de flesta arter men inte alla, särskilt som jag naturligtvis också var föga kunnig om vissa arters flyttningssvanor.

c) ~~Re~~ Renskrift och kommentarer gjorda 1986-03-16.

d) understrykningarna har gjorts vid renskrivandet

1936-01-19.

Vombsjöområdet, Krankesjön, ängarna osv 19/1 med Folke Nystrand, Carin Eklundh, Lisa Linders och Runa Haerén. Mycket vacker dag, särskilt på förmiddagen.

Kråka
Råka
Kaja
Skata
Mindre korsnäbb: en flock över stora ladan
Domherre allmän
Gråsiska bl.a. en ensam på ängarna, mycket orädd.
Gulnäbbad hämpling 3 orädda vid stora ladan
Steglits 2 Silvåkra
Bofink särskilt allmän (vid) Södergården, där även 2 ♀♀ sågs
Pjodd
Pilfink
Gulspurv särskilt allm. vid Södergården
Sävspurv 5 st i en vass vid Furets udde
Snöspurv ett par vid stora ladan, flygande
Sånglärka 4, varav 1 vid Södergård och 3 vid Silvåkra
Talgöxe allmän
Blåmes 2 st tillsammans med sävsparvarna
Entita
Kungsfågel allmän Furet
Koltrast
Gärdsmyg
Spilkråka
Pilgrimsfalk: 1 mycket stor flög bort över stora ladan
Ormyråk flera stycken under dagens lopp
Fjällvråk troligen 1 ex på långt håll vid Södergård
Havsörn 3 ex. 2 juv, och 1 ytterligare juv med egendomlig blek färg. Fågeln var mörk men med liksom grått överdrag på vingarnas ovan-sida
Kungsörn 1 ex Furet, se nedan

Ringduva först 7, sedan 8.
Det kan ha varit samma flock, men troligen ej
Fasan
Sothöns mycket allmän
Häger många
Storskrake allmän
Salskrake > 40
Brunand en ♂ ad utanför stora ladan i Vombsjön
Vigg mycket allmän
Knipa " "
Gräsand tusentals
Bläsand: den skadade ♂ ad kvar! Dessutom (sedd) ute på över-svämningarna, dock tydligen ej många
Kricka: lustigt nog fanns den kvar. 3 stodo på isen utanför stora ladan i sjön. 8 andra lyfte tillsammans med gräsänder i närheten
Sångsvan: inalles c:a 160
Sädgåås: 3 + 2. De 3 kom över nära landsvägsbron vid Harlösa; de 2 andra mycket senare på dagen, de kom från ängarna och fällde på över-svämningarna
Fiskmås
Gråtrut

43 arter

Skrattmås syntes ej! Ej heller skäggdopping. Havstrut trolig men ej säker.

Hare
Illerspår
Rävspår allmänna & trevliga
Översvämningarna var mestadels frusna.

Kommentarer:

- Lisa Linders var en god vän till Carin. Runa Haerén var en student-ska som läste bl a zoologi. Hon deltog i ett antal exkursioner men försvann snart.
- om artnamn understrukits, har detta skett vid renskrivningen. Där-emot har ordet "troligen" vid fjällvråk understrukits i originalet, och denna art har inte heller medtagits i summan sedda arter: 43.
- jag avsåg att göra ytterligare kommentarer. Det framgår av orden "se nedan" vid kungsörnen, och utrymme i anteckningsboken har sparats. Men intet mera blev skrivet.
- unga havsörnar med ~~grått överdrag~~ m l m "grått överdrag" på ovan-sidan ser man ju ej sällan!
- OBS den rikliga förekomsten av många arter: domherre, änder etc. Även antalet bofinkar i januari ovanligt högt, tycker jag.

1936-01-21, tisdag.

Vandring Trolleholm station - Billinge - Rönneholm - Stehag.
I terräng fram till Rönneholm, därifrån till Stehag på landsväg.
Så särskilt många märkvärdigheter gav ej turen, men den var skön,
och så var kungsörnen en upplevelse av enastående slag.

Kråka
Råka allmän
Kaja
Skata
Nötskrika mycket allmän överallt
i skogarna
Domherre allmän
Grönsiska: en stor flock kom över
bokskogen några km N om Trolle-
holm station
Bofink
Gråsparv
Pilfink
Gulsparv
Sånglärka
Nötväcka hördes ett par ggr
Talgoxe: en mesflock drog förbi
mig i skogen ett par km S om
Billinge. Den bestod av > 30
talgoxar och en enda entita!
Entita 1
Koltrast
Gärdsmyg ett par ggr
Spilkråka 1
Gröngöling 3
Större hackspett 1

Ormvråk 1

Kungsörn 1 juv. Det var en ung
fågel med vit stjärtrot och
en stor vit oval fläck på var
vinge. Den flög ofta i cirklar
och svängar över samma område,
eller seglade den omkring på
medelmåttig höjd över skogar
och gläntor. Jag såg den flera
ggr under dagens lopp, dels
rätt nära Trolleholm station
på bästa hållet & i solsken
på förmiddagen, dels när jag
gått upp nästan ända till
Billinge. Den syntes då långt
borta över ett skogsbryn i
väster. Jag såg den också när
jag flera timmar senare var
på väg i terrängen till Ste-
hag, en stund innan jag kom
fram till stora landsvägen.
Då seglade den över ett backigt
och skogigt område med spridda
åkerlappar.

Ringduva: 1 st kom flygande i
en glänta i skogen strax V
om Rönneholm

Fasan
Häger

Kommentarer: inte mycket att tillägga. OBS ännu en gång att dom-
herren betecknas som allmän! Antalet hackspettar också högt, men
siffror flera från mycket exkursioner erfordras innan närmare
diskussion kan ske. - Renskrivningen skedde 1986-03-19.

1936-01-23, torsdag.

Sjölunda. Promenad från Arlöv till Malmö C. Fågelrikedom mycket stor. Gråtrut i 1000-tal. Skrattnås flera hundra. Havstrut. Fiskmås flera hundra. Sillmås. I bassängerna nära frihamnen och delvis i denna låg en stor flock gräsänder på > 200, en ovanligt stor och tät flock vigg på > 500, den största samlade viggflock jag någonsin sett. Dessutom andra småflockar av unga vigg. Den stora flocken var så gott som ren. Knipan var vanlig, många vackra ♂♂. En stor-skrak ♂ ad samt några ♀♀ låg också här, likaså en ung ejder samt en flock på 40 - 50 sothöns.

Grönfink & gulsparv var vanlig(a) på gräsmarken, en hare sprang upp vid Sockerbolagets stora kolkran. Kråkor, kajor osv. i mängder. Måsarna höllo till på avstjälningsplatsen som vanligt & förde ett helvetes larm.

Utanför Segeåmynningen låg utom måsar en stor mängd änder, dels på vattnet, dels på vegetationen på stranden. Gräsand > 99 procent, dessutom en flock på 9 bläsänder, utmärkt vackra, 3 voro ♂ ad; en ensam kricka kom slutligen till synes.

Dessutom en gravand, my. vacker, samt härinne en del sothöns. Dykänderna lågo som vanligt längre ute. Jag gick ut i grundvattnet. Vigg & knipa voro båda vanliga, särskilt vigg. En ejder lyfte här rätt nära mig, det var troligen en ungfågel det också.

Plötsligt såg jag en stor andflock komma från öster, alltså inifrån land, den bestod av > 100 änder. De höllo mycket stor höjd. De fällde långt ute i vattnet. 2 av änderna voro mindre än de andra. Jag tror att de voro krickor (och) de andra gräsänder, åtminstone såg jag att en stor del av änderna var gräsand!

En flock på c:a 40 starar höll till vid mynningen.

Ute vid Arlöv låg också mycket fågel. Sångsvan särskilt mycket: en flock på 31 st stod vid skjutbanan nästan på stranden, andra lågo m.e.m. spridda ute i vattnet. Någon säker knölsvan såg jag ej. Gräsänder & vigg samt knipor voro även här my. vanliga. Gräsänder i mäktiga flockar.

Snösparvarna voro trevliga. Aldrig har jag sett en sådan mängd samtidigt. Det var en flock på > 150 som satt här. Då och då flögo de upp för att sedan slå ned i tången vid stranden. Mycket orädda. Trots att många av dem voro gamla hanar i de utsöktaste färger vita - svarta - rostbruna, voro de alla - även dessa gamla ♂♂! - mycket svåra att se i tången. De liksom smälte ihop med den. Uppkastad tång blir ju också ofta vit och svart och brun vid torkningen.

En stor grönfinkflock på > 60 höll till vid skjutbanan, och vid åtminstone ett tillfälle såg jag att en snösparv följde med flocken.

Kommentarer:

- a) beträffande sillmåsen (=silltruten) finnes en senare tillskrift, daterad 12.5.70 och så lydande: "bör nog ej accepteras!". Nu skulle jag vilja använda mera bestämda ordalag: det är praktiskt taget säkert en felbestämning. Se kommentar till protokollet av 1936-01-17.
- b) understrykningarna härovan finns även i originalet.
- c) OBS bl a den mycket stora snösparvflocken och, naturligtvis, de stora mängderna av andfågel, särskilt gräsand men även vigg m m.
- d) denna renskrift gjord 1986-03-19.

1936-01-26, söndag.

Runt Krankesjön sönd. 26/1 kl. 12 - 1/4. Ej ängarna. Gick Revinge-
hed - Föne - runt Kr. - på järnväg och landsväg Harlösa.

Fåglar vid Fönesjön, som var isbelagd, fattigt: mesar, gårdsmyg,
3 sångsvanar ad kom ståtligt flygande över heden.

Krankesjön var my. rik på fågel, den var nämligen delvis öppen.
Mitt på norra stranden vid vassen stod gräsänder och fiskmås, och
en väldig flock sothöns låg i vattnet. Nerifrån SO kom en mängd
fåglar plötsligt flygande:

c:a 200 viggas, en del knipor
samt 149 brunänder, vilket ju är
ovanligt mycket. Nästan jämnt
100 voro ♂.

Vid stranden höll sävsparvar
till, och en stor flock gul-
sparv. Knipor flögo ikring över
sjön, och en gammal hane flög
med vinande vingslag omkring
högt uppe. En ståtlig flock
storskrak låg också här, varför
fågellivet verkade mycket rikt.

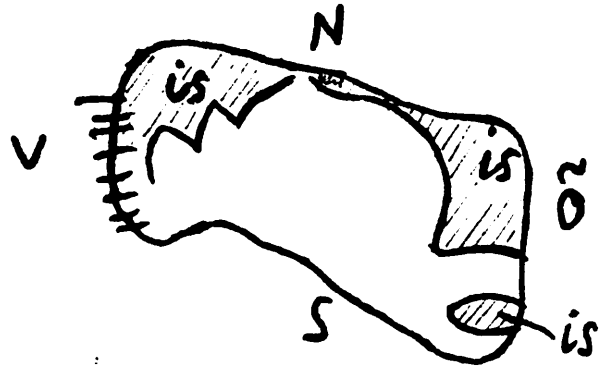
Följande otroliga saker in-
träffade:

När jag stod vid sjöns norra
strand, rätt nära NV-hörnet,
och beundrade de väldiga and-
flockarna, kom först en havsörn från väster ut över sjön. Det var
en my. mörk, ung fågel, den flög på c:a 50 m. höjd och nedåt Silv-
åkra. När den försvunnit såg jag mig omkring och konstaterade be-
låtet att en annan ung havsörn kom på låg höjd mot mig från NV.
Det var en imponerande syn. Det väldiga huvudet hölls nedåtriktat,
och fågeln seglade ut över sjön. En del gräsänder (lyfte osv.), men
då örnen satt sig på iskanten, slog de snart ned igen. Utanför
örnen låg närmast en my. stor och tät flock sothöns, närmare mig
de övriga änderna. Jag vände mig nu mot väster. Femton meter ifrån
mig får jag se en ung blå kärrhök sakta fladdra över gräset på helt
låg höjd. En rätt lång stund stod den stilla i luften ungefär som
en tornfalk men med långsammare vingslag och blott 5-6 dm över
marken.

Bland änderna ute i sjön märktes en plötslig rörelse. Döm om
~~min~~ min häpnad när en tredje havsörn, även den ung, i relativt
rask flykt kommer strykande alldeles över vattenytan från väster.
Den slog ned alldeles invid den andra örnen på isen, och när jag
lyfter kikaren för att undersöka sjöns östra strand, dyker ytter-
ligare en havsörn in i synfältet, sakta seglande mot de andra
örnarna. Det var sannolikt den örn som jag för en stund sedan såg
försvinna över Silvåkra.

Tre unga havsörnar sutto nu på iskanten alldeles intill varandra.
En av fåglarna var tydligt ljusare än de andra på vingar och rygg
men alls ej så ljus som den egendomliga grå örn jag såg d. 19/1.
Alla hade mörk brun stjärt. Framför örnen låg i vattnet en stor,
mycket tät flock sothöns på c:a 300 individ. Några kråkor kommo
farande och satte sig på isen alldeles intill örnen, tydligen för
att trakassera dem, om ett lämpligt tillfälle gavs.

Plötsligt lyfte två av örnen och strax därpå den tredje. Med
vældiga vingslag foro de alla ut över vattnet rakt mot sothöns-
flocken. Sothönsen blevo vilda av skräck. De försökte lyfta och ge
sig iväg, men i ett nu voro de tre unga havsörnen över dem, innan
de hunnit få luft under vingarna. Då gjorde de istället vilda rus-
ningar åt olika håll så att vattnet skummade och dånade som en
mäktig fors. Nu började ett fantastiskt skådespel. Gång på gång
försökte örnen under snabba nedslag gripa sitt byte på vattnet.

Isläget på Krankesjön

1936-01-26 forts.

Då detta misslyckades stego de upp några meter igen och kastade sig så åter ner med hängande, utspärrade klor. Ofta såg man en örn på gungande vingar över flocken, en annan som just kastade sig ned och en som efter misslyckande ett åter strävade uppåt med väldiga vingslag och kroppen snett uppåtriktad. Ett par gånger såg jag, att örnarna, just då de skulle gripa bytet, kommo mycket långt ned, så att de blötte ned benen grundligt och så att vatten skvätte kring dem när de höjde sig. Samnerligen, det var ett skådespel så överväldigande att intet av vad jag förut sett - utom möjligen jakt-falkens flykt - ~~gjorde~~ på mig gjort ett starkare intryck.

Efter en ~~stund~~ stund satte sig örnarna på isen igen utan att ha tagit något ~~byte~~ byte.

Jag gick runt sjön. Sävspurv & gulspurv vanliga i NV. Gräsänder låg också här i mängd. 2 björktrastar flög upp framför mig vid sjöns västsida. Här var också på sina ställen översvämmat, och här låg flera hundra gräsänder samt ett antal storskrak-honor.

Utefter södra stranden gick jag sedan. Här tittade jag ut över sjön. Vid almen låg c:a 20 sångsvanar. Ute på sjöns östra isfält satt långt borta på gamla platsen en ung havsörn men nere i sydost 2 gamla! 5 individ av denna art!! Dessa 2 (gamla) lyfte med en minuts mellanrum och kom med väldiga vingslag rakt över ~~mot~~ mig mot söder. En gråsiskflock.

I SÖ hörnet låg ståtliga salskrakar, 4 ♂ ad, 5 andra; (de låg) i en flock vingar, ej knipor. Dessutom litet knipor i ett annat klarvatten. Häger. En flock gulnäbbad (hämpling på) > 40. Dessutom vid östra stranden 3 knölsvanar, 2 ad (och) 1 juv. Troligen höllo sig väl de 2 andra juv. dolda i vassen. Kullen på 5 brukar ju ofta hålla till här.

2 ormvråkar jagade över vassen. Sothöns skrek, men när jag kom gav sig ormvråkarna mot väster, seglande.

Kommentarer:

- a) jag reste tåg Lund - Revingehed och tåg tillbaka Harlösa - Lund.
- b) språket har en del brister, men originalet är nog ~~gott~~ avskrivet.
- c) OBS att havsörnarna inte lyckades ta något byte trots att tre stycken jagade precis intill varandra över en flock sothöns.
- d) fågellivet rikt som vanligt en skånsk januaridag såvida den ej är extremt kall. OBS bland annat vinterförekomsten av sävspurv, tydligen i någonlunda stort antal. Samma sak har Rosenberg meddelat från Närke's slättsjöar under 30-talets milda vintrar.
- e) ordvalet om knölsvanarna i näst ~~sista~~ sista stycket härövan antyder att en kull funnits i sjön. Troligen kläckt där sommaren 1935. Undersökning av dagboksanteckningarna från 1935 bestyrker detta, se 1935-10-13, 1935-11-14, 1935-12-08!
- f) beträffande ormvråkarna, nämnda i sista stycket härövan: jag har senare insatt ett frågetecken inom parentes efter ordet "jagade". Frågetecknet säkert väl motiverat. Ytterst tveksamt om ormvråkar söker byte över bladvassar!
- g) renskrivning skedde 1986-03-20. Kommentarer som alltid tillfogade samtidigt.

1936-01-28, tisdag.

Krankesjön med Lappen tisd. 28/1. Arter: havstrut 1 ad, Havsörn ad + juv, rapphöns 5 (vid) Silvåkra kvarn, 5 knölsvanar Krankesjön, 27 + 70 sångsvanar, 7 stjärtänder, 10 krickor, > 100 sädgäss, troligen bläsgås. Räv på ängarna vid gås- och and-översvämningarna.

Egendomlig piplärka vid Krankesjön SO, stor, skygg, lyfte här på strandgräset, fullständigt okänt läte, grövre än det vanliga. Vad det var vet jag inte, men en Anthus var det, dock absolut inte ängs- eller trädpiplärka.

Blåhök juv. Stor snöskatflock (dels vid) Krankesjön SO samt (dels vid) Krankesjön V. Salskrak > 40 inalles. F.Ö. det vanliga. En stor pilgrimsfalk på ängarna. Ornvårk. Större hackspett 1 ♂ ad Silvåkra-skogen. Gröngöling Kr. V. Korsnäbbflock Kr. sydsida. Snösparvflock översväm.n.vägen!!

När vi gick på markvägen över översvämningarna mot Norregård, kom en stor mängd gräsänder flygande från Krankesjöhallen och slog ner på översv., vilket jag ej iakttagit så vackert förut, tror jag. De voro säkert skrämde.

Krickorna c:a 10 st. i Vombsjön vid stranden Stora ladan. De 7 stjärtänderna 4 ♂ 3 ♀ på översväm. nära stora lövdungen. Här skrämde vi upp räven också. Gässen lyfte här på långt håll, förut hade de kommit från översvämningarna. Mycket anmärkningsvärt var att, då vi stod vid almen och såg ut på de 26 sångsvanarna ad som låg helt nära här, kom c:a 70 gäss från NV och fällde i Krankesjön utanför vassarna här i väster. Jag beskådade dem alla i kikare men kunde absolut endast se sädgäss.

1 sparvhök på morgonen nära landsvägsbron vid Karlösa.

På översv. låg mycket vigg, knipa & gräsand & sångsvan.

Havstruten flög fram och tillbaka över en stor flock vigg, sothöns osv i Krankesjön. Dessa voro mycket irriterade och lyfte flera ggr, när havstruten sänkte sig ned mot dem, på samma sätt som för örn.

2 unga örnar flögo över Kr. Ö vid ½2-tiden, en satte sig sedan på isen på norra stranden.

När vi iakttagit korsnäbbarna kom en havsörn ad flygande från V utefter sjön men vände och kom nästan rakt över oss mot S! Lappen förtjust.

Domherre sågs Silvåkraskogen,. Gråsparv Pilfink Gulsparv. Bofink. Sånglärka ett par ex ängarna. Koltrast Snöskata Gärdsmyg. Kattuggla hörde vi när vi stodo och väntade på tåget i Revingeby. Den satt i skogen däremellan och Krankesjön. Häger, sothöna som vanligt. Fiskmåsar över Vombsjön. Brunand såg vi i Krankesjön, ny för Lappen.

Kommentarer:

- a) Lappen var den gängse benämningen på Eric Runqvist. Han var norrlänning, från Svanå (Svanö?) i Ångermanland, närmare bestämt. Han var kurskamrat med mig på Zootis 1931-32, läste ämnena botanik, zoologi och ärftlighetslära och blev praktisk genetiker, hamnade så småningom som föreståndare för en förädlingsstation i Norrland. Trevlig prick.
- b) det ses lätt att protokollet inte är skrivet på riktigt vanligt sätt. Jag har varit tvungen att redigera det, om ock med mycket lätt hand.
- c) den egendomliga piplärkan måste förbli ouppklarad. Jag minns mycket väl att jag tänkte på stor piplärka, något som förefaller rimligt ännu idag. Men mina kunskaper var vid denna tid alltför bristfälliga; andra möjligheter kan inte uteslutas.
- d) korsnäbbarna kallades mindre korsnäbb när de först nämndes. Ordet "mindre" är dock överstruket, sannolikt bara som en försiktighetsåtgärd eftersom en kritisk artbestämning säkerligen inte skedde. Min fälterfarenhet av den större arten och dess läten etc. var ringa!
- e) OBS att enda understrykningen gäller den gåsflock som fällde i Krankesjön! Det var nämligen, egendomligt nog, inte alls ofta som gässen betedde sig så. Nattkvarter för gässen var på den tiden Vombsjön, alltid, tror jag.

1936-01-29.

En fjällvråk lyfte från ett fält vid Åkarp.
Dessutom färd till Stångby, se 1936-02-07.

1936-02-03.

Ny färd till Stångby, se 1936-02-07.

1936-02-04.

Biltur i Skåne, bl.a. till Stångby. Vid Örtofta såg vi 1 fjällvråk och 1 ormvråk, och i Kävlingeådalen åtskilliga andra ormvråkar.
Se 1936-02-07.

Kommentar: Kävlingeådalen omfattar ungefär sträckan från Örtofta till Harlösa.

1936-02-05.

Krankesjön - Ångarna. Reste ut med Nordquist, bil via Veberöd. Vi stannade vid Heljesjön. 2 havsörnar, 1 sittande och 1 flygande. Ungefär 9 hägrar. 1 gråtrut, mycket gräsänder, 3 knipor, 17 salskrakar varav 8 hanar ad och 9 andra. Storskrak, sothöns. Ovanligt stor krickflock, > 25, kanske dubbelt.

Stora ladan: en skrattnås satt vid bron, kastade sig i vattnet, slukade en liten silverglänsande fisk!! (Skrattnåsen) 1½ år? Bläsandlätet hördes, vi fann flocken ligga ute i översvämningarna, nära strömfåran. Ovanligt stor och fin flock. Sångsvanarna lågo vid N. kanten av översväm. Gräsand, storskrak, salskrak.

Tutte körde hem.

Blå kärrhök, ormvråk. Jag gick till och över Norregård. Allt vatten var öppet, det var första kalla dagen efter lång tids tö. Över Norregård kom några småflockar sädgäss, inalles 30 st. Örn var idag my. ~~översvämningarna~~ talrik, syntes nästan överallt. En gammal havsörn kom ~~översvämningarna~~ översvämningarna, vände & började cirkla över mig. Grann syn. (över)

Fasan. Sparvhök nära Norregård. Vid lövdungarna. En mängd änder, därav 4 bläsänder, f.ö. boschas. (Andra bläsandflocken var på 54 st.) Havsörn skrämde upp dem. Pilgrimsfalk stor ♀ slog ner på en ormvråk så fjädern rök. Änderna blevo förfärade, flög åt alla väderstreck. Ångspiplärkor 2 - 3 st. En flock fiskmås 26 st kom upp utefter Klingvallån, alla utom 2 voro gamla.

Mötte Jensen med fästmö nära "Bjälken över ån". Snöstorm började då kl 14,45 - 16,00. Blåhök juv. 1 till.

Dålig sikt (vid) Krankesjön i början. Vigg. OBS! ingen enda sådan låg på översväm. eller i Vombsjön! (Men) här mycket allmän. Salskrak. Sothöns flera hundra. Brunand my. allmän, stora flockar. Kungsfågel. Gulsparv. Snöskatflock i snön. 4 gräsiskor dito.

Gick via Föne - skogen - Revingeby. Artlista:

Kråka	Gärdsmyg 1 ex	Brunand
Råka allm	nära stora	Vigg
Kaja	ladan	Knipa
Skata	<u>Pilgrimsfalk</u> 1 ♀	Gräsand 1000-tal
Domherre allm.	<u>Blåhök</u> minst	Bläsand 54 + 4
Gråsiska	2 juv	Kricka <u>minst</u> 25, trol 35
Bofink	<u>Havsörn</u> allm!	Sångsvan
Gulsparv	<u>Sparvhök</u>	Sädgås
Ångspiplärka	<u>Ormvråk</u> flera	Skrattnås
Talgoxe	Fasan	Fiskmås
Blåmes	Sothöna	Gråtrut 1 slog efter den
Entita	Häger	sittande havsörnen vid
Kungsfågel	Storskrak	Heljesjön
	Salskrak	

Kommentarer: se nästa sida

Σ 35 arter

Kommentarer till dagboksanteckningarna:

- a) OBS att den lilla sjön som ligger söder om Vombs by och sydväst om Vombs södergård hette Heljesjön i gamla dagar. Numera kallas den Helgasjön, vilket jag vet genom besked från Berith Cavallin, som bor i Vombs by.
- b) Tyvärr har jag ingen aning om vem som var Jensen. Avståndet mellan orden visar att jag inte kände till Jensens förnamn.
- c) däremot vet jag väl vad som menas med "Bjälken över ån". Det var en synnerligen grov träbjälke, ungefär kvadratisk i genomskärning, som låg tvärs över Klingvallsån några hundra meter norr om Öbacken. Jag korsade ofta ån här. Bjälken hade uppenbart legat på plats mycket länge. Den försvann förstås när Vombs ängar naturvårdades av Ramel på Övedskloster i samarbete med lantbruksingenjören och Skånska Cement och, inte minst, lektor Otto Daniel Gertz, mångårig sekreterare i Skånes Naturskyddsförening.
- d) observationen av skrattnåsen som for på huvudet i ån, precis nedströms bron vid "Fiskar Bergströms", och kom upp med en liten fisk som den snabbt svalde, har stannat i mitt minne särskilt noga, eftersom jag satt i bilen tillsammans med Gunnar Nordqvist och vi båda bevittnade hela förloppet. Skrattnåsen var inte utfärgad.
- e) som vanligt måste man konstatera vilket utomordentligt rikt fågelliv som präglade trakten på 30-talet.
- f) renskrivning samt dessa kommentarer gjorda 1986-03-22.

1936-02-07.

(12)

Bilfärden med Gunnar Nordq., Carin Eklundh, Runa Haerén & med.kand. Kirudd Lund - Arendala - Lund - Stångby - Lund - Lomma - Bjärred - Vikhög - Bjärred - Arlöv - Sjölanda - Malmö C.

För närmare 14 dagar sedan, rättare sagt d. 28/1, kom Bergengren och talade om att han sett en ny fågel, en jättesensation: Pratincola rubicola, Agronom Söltoft, Botildelund, Stångby, hade meddelat dels till Hanström, dels till den förbannade Rosenius, att en sådan höll därute vid ett dike nära Botildelund. Hanström, Dahl och Bergengren hade åkt i fröken M. Hellichius bil ditut och fått se den. Rosenius, den gamle äggplundraren och banditen, hade naturligtvis tjyvstartat men ej fått syn på den förrän de andra kommit.

Jag reste ut onsd. 29/1 på morgonen. Intet resultat. Väder mulet, regntungt, stormigt.

Jag reste ut d. 3/2 på middagen kl. 13,34 med Arne Klementsson. Tö, skitigt på åkrarna. Intet resultat.

Jag reste ut d. 4/2 igen i bil med Sigge Berggren, Kerstin Hansen och Arne K. Intet resultat. Vi for sedan via Örtofta - Harlösa till Dalby, där vi åt en utmärkt middag.

Äntligen d. 7/2 inträffade sensationen. Vi for ut i bil, Nordquist och jag. På vägen passerade vi de ovannämnda, vilka jämte Eklundhs hundar medtogos. Vi fann djuret omedelbart på den gamla platsen. Sol, frost, litet snö.

Förnäm att skåda. Mycket livlig, som en rödstjärt eller rödhake. Det var en ♂!!

For sedan via Lund, där hundarna avsläpptes, och Trolleberg - ett par hundra boschas! - till Lomma och Bjärred. När vi stod här, syntes en mängd gäss i norr på stort avstånd, flygande. For till Vikhög. Fann gässen på ett stycke. Alla voro sädgäss. 400. F.ö. (fanns) här harar, stora sånglärkflockar, 1 ormvråk, häger allmän. 3 salskrakar, storskrak, mås, änder + svan. Mellan Vikhög och Malmö 770 svanar. Knöl fanns bland sång. Inalles sågs väl 20 knöl. Rätt mycket ungsvan. Sjölanda snösparv änder, 1 tornfalk, 1 pilgrimsfalk ♂!

Kommentarer:

- a) Deltagarna i bilfärden 7 febr. är redan presenterade tidigare, dock med undantag av medicinaren Kirudd, som ofta syntes i sällskap med Runa Haerén. Det är alltså herrarna Nordqvist och Kirudd och damerna Eklundh och Haerén (och inga andra), som längre ner i texten kallas "de ovannämnda".
- b) Sigurd Berggren var en färgstark zoologistuderande. Kerstin Hansen läste också zoologi och var en mycket trevlig människa. Övriga omnämnda personer nog också redan omtalade eller i något fall helt perifera.
- c) den svarthakade buskskvättan, som förr bar det vetenskapliga namnet Pratincola rubicola, heter numera Saxicola torquata. Detta var tredje fyndet i landet! Rasfrågan behandlar jag inte här, bl.a. därför att rastillhörigheten på detta ex. inte blev klarlagt. Jag hade vid denna tid endast ringa kunskap om geografiska raser. - Fyndet behandlas i Fauna och Flora 1936, häfte 2, sid. 93. Fågeln vistades vid ett dike, inte stort och helt utan vegetation, och hela omgivningen bestod av stora helt nakna åkerfält, plöjda om jag minns rätt.
- d) gräsanden, både i singularis och pluralis, kallades förr i världen ofta "boschas", vilket ju var Linnés artnamn på fågeln, närmare bestämt på hannen. Eftersom honans artnamn platyrhynchos har s k rad-prioritet, är detta nu det giltiga artnamnet. (Linné gav ibland skilda artnamn åt hannen och honan av samma art. Han frigjorde sig aldrig helt från s k "typological thinking", trots sin oerhörda biologiska skarpsyn).
- e) OBS de delvis roliga iakttagelserna särskilt på sträckan Vikhög-Malmö! Rikligt med sånglärkor, och oerhört med sångsvan.
- f) renskrift och kommentarer gjorda 1986-03-22.

1936-02-10.

Jag gick med Nyholm mellan Arlöv och Malmö för att leta efter vittruten, som vanligt utan resultat. Allt av intresse vi såg var de vanliga stora massorna av mås och gräsand samt synnerligen mycket snösparv (2 - 300). 2 bläsänder. Det var nu fruset överallt här utom en liten vak nära nya vägbron. Här låg sothöns osv. C:a 35 sothöns gick uppe på gräsvallen och betade som höns långt från vattnet, vilket såg ganska lustigt ut. Snö fanns ej på gräsvallen denna gång. Tornfalkhonan igen.

Kommentarer:

- a) avskriften är ordagrann, incl. parentestecknen.
- b) Nyholm är Tord Nyholm, entomolog från Örebro. En intressant man, som började sina akademiska studier med att ta betyg (jag tror rentav tre betyg!) i latin; därefter började han läsa zoologi.
- c) vittrut hade setts vissa vintrar vid Sjölunda avstjälpningsplats, men trots åtskilliga exkursioner hade jag ännu inte fått se den. Inte heller lyckades det idag. Men annars en rik lokal som alltid vid den tiden. Snösparvflockar på 200 - 300 ex har jag nog aldrig sett där sedan 30-talet. Numera är platsen mycket försämrad i olika hänseenden.
- d) Renskrivning och kommentarer gjorda 1986-03-23.

1936-02-11.

Krankerunda med Montén. Jättedag. Kallt, blåsigt, litet snö. Kranke- och Vombsjön helt istäckta, isen på Krankesjön bar. Isen på alla översvämningar, diken osv. bar också, utom delvis på Vombs södra ängar. På stora översvämningen fast is. Blott fåran mestadels öppen. Här, enkannerligen vid Fiskare Bergströms, alla tiders koncentrat av fågel på 150 - 200 m. sträcka utefter och i ån. Arter:

1 Kråka my. allm.	17 <u>Pilgrimsfalk</u> : Den stora honan flög mot S över Kr. på e.m.
2 Råka " "	18 <u>Fjällvråk</u> ett ex my. vackert på ängarna
3 Kaja	19 <u>Ormvråk</u> flera st.
4 Skata: stor flock vid Krankesjön SO: > 12	20 <u>Havsörn många</u> . (Se nedan, efter artlistan)
5 Nötskrika Silvåkraskogen	21 <u>Ringduva!</u> 1 vid Norregård, 1 över Krankesjön
6 Större korsnäbb: i mossen nära almen, där vi gick på isen. Ett par $\sigma\sigma$ tillsammans. Lång stund, förnämt, my. prädada. Obs! ett <u>ensamt par</u> med stark sammanhållning nu vid häckningstiden.	22 Fasan Kr. V. + spår, my. rikligt
7 Mindre korsnäbb en flock Vombs fure	23 Sothöna: låg i öppna vattnet i massor. Ett par hundra vid bron vid Bergströms, 30-40 uppe vid landsvägsbron (söder om) Harlösa, samt en flock på Krankesjöns is i NV. Denna flock klumpade på kvällen ihop sig så oerhört tätt att jag ej sett maken förut. En fågelflock brukar ju vara tät, men dessa <u>stodo tryckta intill varandra utan några som helst mellanrum.</u>
8 Domherre allm.	Flocken var väl på 75-100 st.
9 Gråsiska 2 nära stora ladan, och 12 i Krankemossen i en al	24 Häger flera st: Heljesjön 4, Krankesjön V, Kr. SO osv.
10 Bofink: en flock på 8-10 hanar vid Krankesjön S	25 Storskrak: ett par $\sigma\sigma$ i ån nära första örnarna. 31 (flög) över oss vid Norregård, nästan endast $\sigma\sigma$. Dessutom 4 långt borta. Sedan kom 19 över Vombsjön, var av 14 $\sigma\sigma$ osv. Inalles väl ett 60-tal iakt. Utsökt vackra.
11 Gulsparv bl.a. en flock vid Fiskare Bergströms	
- Inga lärkor eller piplärkor, obs!	
12 Talgoxe allm.	
13 Blåmes bl.a. Vombstranden i vassen samt Revinge rungor. Mesflock (sågs) dels (vid) Furets hörna, dels (vid) Rungorna i lövträd	
14 Tofsmes minst 3 Furets hörna	
15 Kungsfågel	
16 Koltrast allm. Furet, Rungorna	

Forts.

1936-02-11 forts.

14

26 Salskrake: andra jättesensationen för dagen. (Se härnedan, efter artlistan)

27 vigg
28 brunand
29 knipa
30 sångsvan
31 gräsand
32 bläsand

se nedan!

33 säsgås
34 bläsgås

se nedan!

35 Havstrut: en fågel i tredje året kom förbi vid Bergströms. En stund senare kom 2 jättestora gamla fåglar flygande ut över Vombsjön

36 Gråtrut: flera ad över Vombsjön

37 Fiskmås: flera st., bland annat vid Furets hörna tillsammans med den stora råkmassan där på "lilla översvämningen".

Kommentarer om enskilda arter och observationsplatser:

Havsörn: knallsensation. Sågs ideligen hela dagen. 3 st. fint på översvämningarna och västra dungen nära Harlösa. Här låg gräsänder i ån. Sedan kom en flygande förbi oss vid Furet, och 6 i en tät flock på isen vid Furets udde. En överväldigande syn. Ingen av dessa 7 samtidigt iakttagna hade vit stjärt.

När vi kom till Furets udde hade de 6 skingrats och satt på isen sålunda:

Iakttogs sedan seglande över Silvåkra, samt 1 ex sittande på Krankesjöns is nära ett par fågelflockar, som stodo där.

Salskrake och övriga vattenfåglar

= numren 26 - 32 härovan:

Salskrake: andra jättesensationen för dagen. I ån vid Bergströms och på iskanten här låg följande fågel på ett utomordentligt litet område:

c:a 250 sothöns

c:a 250 vigg, ♂ ad & juv, ♀

c:a 40 brunänder, ♂ och ♀, rätt många ♀ f.ö.

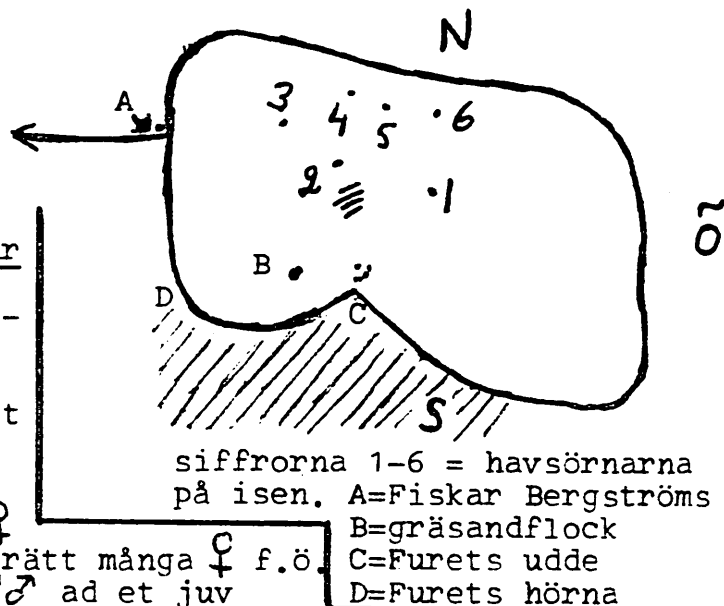
c:a 30-40 knipor, flera ♂ ad et juv

135 sångsvanar, tämligen många unga, sotgrå, bland dem. Lågo ytterst tätt i två flockar. Lyfte för oss och flög nedåt ån ett stycke

c:a 900-1000 gräsänder. Voro liksom de övriga ovilliga att lyfta. När vi kom alltför nära, stego de som en mur mot himlen men slog ned strax igen nästan på samma ställe.

minst 7-8 bläsänder. 3 bläsandehonor lågo lustigt nog nära bland vigg och knipor och salskrakar och sothöns i vattnet. - Nyssnämnda stora gräsandflock stod däremot nästan helt och hållet på isen. När den lyfte, lyckades jag i den se 2 my. vackra gamla bläsanddrakar och 2-3 juv och honor.

slutligen var det salskrakarna. Jag har aldrig sett tillnärmelsevis så många samtidigt förut. De lågo något spridda i det öppna vattnet. Gamla hanar och honor och ungfåglar lågo vid iskanterna på utmärkt nära håll. När de lyfte, kunde man på storleksskillnaden avgöra könet. Ett par fåglar (2) stodo också på isen. Huvudmassan, som låg i en tät och stor viggflock, var emellertid tätt samlad, och jag kunde i flocken räkna > 35 stycken, varav 10 eller 11 voro gamla hanar. Några andra gamla hanar (4) lågo spridda ett litet stycke därifrån bland sothöns, brunänder, knipor osv. Dessutom lågo på samma sätt 12-14 ungfåglar och honor i vattnet. Vi få således allra minst

$2 + 35 + 4 + 12 = 53$ stycken. Vid ett tillfälle lyfte huvudstyrkan av dem på en gång. Det var en jättelik syn. De kastade i luften, och vid nedslaget gjorde de ännu värre kast än annars. Ideligen voro små flockar av dem på 3 - 10 stycken uppe och flög en sträcka, i rasande fart. Det var därför omöjligt att göra exakta räkningar, och siffran 53 är minimum.

Alltså: på detta lilla område vistades c:a 1750 fåglar, förutom de kråkor som sutto på iskanten. Och när jag tänker efter, förefaller siffran absolut inte för hög.

Gäss: någon timme innan vi kom till Fiskare Bergströms hade c:a 100 - 110 sädgäss lyft från ängen vid dungen nedanför Sjöbo-banan nära Hjälmaröd. Dessa gäss flög ned till Fiskarens och lade sig på isen rätt tätt samlade och ganska nära landsvägen vid det öppna vattnet; ett par småflockar fällde utanför Stora ladan.

Innan vi kom fram till Fiskar Bergströms lyfte några små gåsflockar. Alla fåglar häri var sädgäss. Huvudmassan lyfte relativt sent och flög ut mot ängarna över Norregård. Några få stannade kvar längre. Till slut lyfte de också och försvunno. Endast en gås låg kvar mycket längre än de andra, den låg till på köpet närmast oss av alla. Det var en ung bläsgås, ljus och trevlig, möjligen densamma som vi sett i höstas ibland och som var så orädd.

Från tåget på utvägen på morgonen såg vi en flock på 13 sädgäss, de flögo utefter ån mot väster vid Revingehed station. Vid Harlösa sedan 4 till. Lämnade de trakten?

Storskrakar sträckte ofta över (vid Fiskar Bergströms), bland annat några ♀♀, men blott en ♀ låg i vattnet här.

Montén och jag diskuterade antalet salskrakar och kom fram till att totalantalet rimligen kan ha varit omkring 70.

Kommentarer:

- a) Erik Montén var zoolog i Lund, något år yngre än jag. Vi höll ihop mycket på 30-talet. Det var en särdeles sympatisk prick, kunnig och gedigen och allmänintresserad. Han hamnade så småningom på Vattenfallsverket som deras fiskeribiolog. När jag senare i livet tänkte över saken, ungefär från 50-talet kanske, beklagade jag många gånger att han inte disputerade och fick en roligare plats. Men jag har knappast alls träffat honom på de sista 30 åren. Kanske trivdes han väl.
- b) OBS bl.a. att ringduvan understrukits. I ett tillägg, daterat 12.5.70, har jag antecknat: "Obs! ansågs påtagligen som en märkvärdighet. GRck". (d v s som övervintrande. GRck 1986-03-23).
- c) en underlig uppgift förekommer betr. fiskmåsen, sist i artlistan. En "råkmassa" vid Furets hörna verkar onekligen främmande. Men säkert är uppgiften riktig. Råkor var vanliga, även som övervintrande, och en flock har säkert sökt näring på de m l m renblåsta ängsmarkerna, samtidigt som fiskmåsar vistades vid översvämningen.
- d) Förvisso ett rikt fågelliv! Observera även skissen av Vombsjön och platsen för en på isen stående gräsandflock.
- e) Eftersom anteckningarna började som en artlista men sedan flöt ut i längre redogörelser för vissa arter, har jag varit tvungen att redigera innehållet. Ett par korta spekulativa avsnitt har utelämnats; de gällde enbart antalet av salskrakar. I övrigt har originalanteckningarna följts noggrant, som vanligt.
- f) renskrivning och kommentarer gjorda 1986-03-23.

1936-02-14, fredag.

Med Arne Klementsson från Sjölunda till Lomma. Kallt; is i bukten men ingen snö här. Isen bar, så att man kunde gå ut till kloaken osv. Sol och utmärkt belysning. Lyckad dag. Artlista:

Skiddespiss: gulnäbbad hämpling c:a 15 st. Starar, f.ö. det vanliga. Vid kloaken och på stranden här: en starflock, massor av snösparv, tornfalkhonan, måsar: mycket skrattmåsar, havstrut, gråtrut, fiskmåsar. Vid kloaken i vattnet: 1 sothöna med ruggiga isbelupna fjädrar på undersidan. 6-7 bläsänder varav 2 ♂♂ ad, 2 - 3 kniphanar + ♀♀. Ett par viggas. Massor av gräsänder i vattnet och på isen. Långt ute syntes här liksom under hela promenaden mycket fågel flyga: en säker tordmule, f.ö. ejder och knipa i flock efter flock, samt sannolikt andra dykänder. Tyvärr voro de i regel alltför långt ute för att kunna bestämmas, trots den utmärkta belysningen. Åtskilliga andra tordmular syntes sannolikt.

Vi gick mot norr. Där det öppna vattnet gick in till stranden, sågs åter gräsänder + 1 storskrak ♀. 6 ängspiplärkor lyfte i flock vid stranden bortåt Lomma. Svanor: vi såg endast sångsvan, inalles 2-300 (262). - Bästa lokalen var Lomma: utsiktspunkt från hamnpirens yttersta spets: i vattnet några ejdrar, knipor juv. et ad., bergand? (fråga Arne). En penelope ♂ ad, gräsänder, sångsvan + c:a 15 gravänder, sothöns i massor närmare stranden. 6 storskrakar, varav 3 ♂ ad, flög över in mot land.

Att kråkor osv. voro allmänna på isen är givet. Finaste utbyte: 2 rödbenor vid Lomma i denna isiga omgivning. De iakttogos en hel timme. De gick ute på några små sandbankar, något uppstickande över vattnet. Blåst rätt stark. De voro jättelikt trevliga att se. Jag med stövlar gick runt dem ut i vattnet och fick dem i alla tiders belysning.

Kommentarer:

- a) tordmulen måste strykas. Otvivelaktigt en felbestämning, orsakad av bristande självkritik. Man ser i själva verket ytterst sällan alkfåglar från stranden i Öresund. Och om man verkligen ser alkfåglar på långa håll, är det mycket svårt att skilja på tordmule och sillgrissla, såvida man inte har noggrann kunskap om lokalen. Sådan kunskap hade jag inte alls år 1936. Ännu i denna dag har jag ofta svårt att bestämma dessa alkor på håll.
- b) övriga artbestämningar, som anges utan förbehåll, är säkert riktiga. Men det är tydligt att jag ännu inte dög att bestämma ånder på långt håll.
- c) OBS det rika fågellivet. Vinterfynd av rödbena var något högst märkligt, och obsar av gravandflockar så tidigt i februari ansågs också vara extremt tidigt.

1936-02-15 och 16.

Jag var i Stockholm. Vi hade gäster hemma: Nils och Jan Herslow. Jag träffade för första gången på 10 år min kusin Gunnar Oxenstierna, docent i filosofi vid Uppsala universitet.

1936-02-18.

Arlöv - Malmö. I Arlöv 1 rödhake. Utomordentligt mycket snösparv, förslagsvis 350 ex. Bläsänder 2 - 3 ♂ ad, lika många juv + ♀. Gulnåbbad hämpling 10. Gråsiska några. Tornfalkhonan på en ledningstråd nära Arlöv. Utan ringaste tvivel är det samma tornfalkhona som jag sett 4 ggr i februari här.

Måsar: havstrut, gamla fåglar flera st.

En fiskmåls flög länge omkring med en stor godbit i munnen och gjorde egendomliga "lekar(?)" med den. Stod nästan stilla i luften eller flög sakta, släppte biten och föll efter den, tog den my. behändigt i näbben och steg åter upp. Biten föll dock ej många meter innan den blev tagen. Detta upprepades flera ggr. Måsen var mycket skicklig i att ta godbiten i luften. Den gjorde ofta en vacker tvärvändning med vingarna när den kastade sig ned efter den (d.v.s. den gjorde en snabb vridning kring sin egen längdaxel, som då tydligen stod vertikalt). Undrar om den försökte sluka biten på detta originella sätt. Den försökte förgäves svälja den på vanligt sätt, det såg jag.

Kommentarer: Jag åkte tåg Lund-Arlöv, gick till Malmö, tog tåg tillbaka till Lund. Beträffande bläsänderna skall sägas, att jag inte skilde på honor och ungfåglar vid fältstudier; därför hade det varit korrekt att ange "honor och/eller juv" som en kategori, i motsats till "hanar ad", som hos bläsanden är mycket lättigenkännliga i fält på den vita stora fläcken på vingarnas översida. Och betr. tornfalken: jag var inte kompetent att skilja på honor och ungfåglar i fält (och knappast annars heller, ty detta var flera år innan jag började arbeta med fågelskinn). Härmed är förstas inte sagt att flera tornfalkar skulle uppträda vid Arlöv, tvärtom tror jag fast på att det var en ensam, mycket stationär individ.

Fiskmåsens beteende intressant. Ordvalet antyder att måsen tog föremålet i luften "från sidan". Huruvida beteendet kunde kallas "lek", alltså "lekfullt", var jag tydligen osäker om. Spekulationen om försöken att svälja biten förefaller löst grundad.

Renskrift och kommentar gjord 1986-03-25.

1936-02-21, fredag.

Vandring runt Yddingen.

Dagarna närmast förut ha varit ovanligt stormiga. Vinden ostlig. Denna dag var det fortfarande ganska stark ostlig vind, dock ej storm. Molnighet växlande, vissa stunder sken solen klart, men längre fram på eftermiddagen blev det nästan helmulet. Vid Klågerup, där tåget alltid tar vatten, såg jag en tornfalk helt nära. Den var mycket starkt och rent rostfärgad. Likaså ormvråk & häger my. nära banan.

Gick Holmeja - Yddingens nordända - utefter västra stranden, delvis på isen, delvis på land, ner till landsvägen vid sydändan. Genom mossar, frusna kärr och skogar till Gubbero, sedan på isen och över uddar upp till Bökebergsslättis hållplats - Holmeja, med små kroker över åkrarna.

Såg nära Holmeja en ensam snöskata komma flygande mot samhället. Sedan, då jag skulle taga ett foto av de egendomliga molnformationerna i söder, fick jag syn på en liten prick högt uppe i skyn över sjön. I kikaren såg den just ej större ut. Men så började den klippa med vingarna och i sned medvind susa mot NV. Det var en pilgrimsfalk!

I de vackra glesa bok- och ekdungarna var småfågellivet vid gården ytterst rikt. En my. stor mesflock bestående enbart av talgoxe (> 30) och blåmes (4-5) höll till här. Några bergfinkar kom över, likaså gulsparrar; och ett par bofinkhanar sutto på marken. Plötsligt fick jag syn på en väldig bergfinkflock som satt och plockade på marken under en gammal bok. De plockade ollon. Flocken bestod av flera hundra djur och var täml. orädd. Många hanar voro redan my. starkt färgade, svarta och roströda. När de skrämdes, flög de upp i den stora boken.

FORTS

1936-02-21 forts.

18

Här utanför var Yddingen öppen på en yta av några tusen kvadratmeter vid de små skogklädda öarna. Jag bekikade dem och fann att den ena ön var helt och hållet fylld av gräsänder, en väldig mängd. De lågo på marken bland träden. Något hundratal lågo också i vattnet bredvid. Änderna lyfte, även de som lågo på land, och gjorde en flyktsväng över vattnet, men helt kort, och de slog ned nästan på samma ställe där de legat förut. -

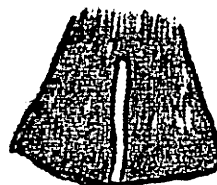
Jag gick vidare mot S utefter stranden. Koltrasten var påfallande talrik vid denna sida av sjön. Isen närmast stranden och ett stycke ut förbi vassruggarna var mycket tjock, längst inne väl 12 cm. På ett ställe, där en helt liten bäck mynnade, var emellertid en ~~smal~~ vak, ytterst liten, blott ett par kvadratmeter, och vattnet var helt grunt, med sandbotten, men här lyfte i alla fall en häger. Hans spår syntes i snön på isen. Hägern var tydligen ej vidare pigg på att flyga, ty han slog ner rätt nära ute på isen.

Längre ned mot S kom en flock på 5 korsnäbbar över mig, jag är nästan säker på att det var större korsnäbb, ty deras lockton var grövre än vanligt. Jag har ju f.ö. hört båda locklätena förut många gånger. - Domherre hördes på flera ställen. Gråsiska: en flock som kom nere vid S stranden var troligen gråsiska men på för långt avstånd för att avgöra säkert. Över mig kom my. ofta flockar av småfågel, ibland stora. > 95 % var bergfink, f.ö. var det gulsparv osv. Korsnäbbflock se ovan. Bergfinken var sålunda utan jämförelse allmännast, en väldig flock kom vid sydsidan.

Vid ett mynningsställe för ett dike var en liten vak igen, här lyfte ett gräsandpar.

Grönfink såg jag vid S sidan, dels en ensam ♂ ad, dels några st i skogen vid Gubbero. Inga lärkor el. piplärkor. Mesflockar voro vanliga vid sydsidan också. Här hördes stjärtmes och sågs talgoxe, blåmes och flera entitor. Gärdsmyg sågs flera ggr, bl.a. i Cladium-snärjerna på väststranden.

Över skogen i söder svävade 2 ormvråkar tillsammans, den ena var betydligt mindre och såg normal ut (om det ev. var en ryssvråk, kunde jag dock ej avgöra), den andra var helt mörk på ovansidan, även huvudet, samt brun undertill, dock var vingarnas undersida mycket ljusare än vanligt, nästan gulvit. Stjärten och hela övergumpen var bruna, dock var stjärtens 2 (eller 4?) mellersta pennor ljusa, så att stjärten fick ett ljust längsband i mitten, vilket såg mycket lustigt ut.

En fågel som glädjande nog var rätt talrik, var ringduvan. Först såg jag vid västsidan en ensam som försvann över skogen i V, strax efter kom 3 i flock förbi mig, en stund senare såg jag vid S sidan 6 st i flock, och slutligen, när jag var på väg mot Bökebergsslätts hållplats, kom 9 st. samtidigt överfarandes. - Fasanen var mycket allmän. - Dagens enda vadare var häger! 2 - 3 st. sedda. Enda simfågel gräsand: 1000.

En råbock med my. stora, hudbeklädda horn såg jag länge i bokskogen i SÖ. Sprang länge på fältet.

Kommentarer: den rikliga förekomsten av bergfink av intresse; arten är nämligen ingalunda talrik i Skåne alla vintrar. OBS också uppgifterna om domherren! Rastplatsen för gräsänder originell. Beträffande korsnäbbarna borde jag nog yttrat mig mycket försiktigt; de två arternas lockläten är åtminstone inte alltid lättskilda. Och om ormvråken: mycket välbetänkt att använda försiktiga ordalag. Det ex, vars stjärt

avbildats, var säkerligen inte ryssvråk; redan årstiden talar my. starkt häremot. Men vråkar, Buteo buteo, med väl avsatt ljust mediant band längs stjärten enligt skissen är faktiskt relativt vanliga inom rasen vulpinus = ryssvråken. Ordalydelsen tyder på att detta var första gången jag såg denna färgteckning! Renskift och kommentarer gjorda 1986-03-25.

1936-02-27, torsdag.

Ensam, Vomb - Krankesjön. Gick Harlösa - landsvägsbron - Kävlinge-åns södra strand på isen - bron över Klingvallsån - markvägen över översvämningarna från den punkt där markvägen svänger mot Norregården rakt på stora ladan - åutloppet - tillbaka på vägen eller på Vombsjön till Furets hörna - rätt liten bit in i Furet - Vombs by - Södergården - Silvåkra (by) men till vänster om kvarnbacken - Krankesjöns sydsida - de stora torvgravarna i väster - landsvägen till Revingeby. Fikning, därefter ner till ån en timmes tid.

Kråka

Råka

Kaja

Skata

Nötskrika 1 ex i Silvåkraskogen

Domherre: mycket allmän i flockar i skogsdungarna, Vombs by osv.

Gråsiska en flock på 25 vid Fridlysningsskylten utanför Södergården. Ytterst orädd, sökte föda på vägen

Steglits 2 ex mot S över stora ladan

Grönfink några st.

Bofink: hanar ej sällsynta Kr sydsida osv.

Bergfink i massor: kom dels över ängarna, dels framförallt i Revinge rungor på ett par åkerstycken. Kom från norr i väldiga flockar och slog till på åkarna. Då arten visserligen brukar draga förbi allmänt på hösten men ~~under~~ under vintermånaderna ej alls eller blott i få ex brukar vistas härute, kunde denna massförekomst idag tyda på ett begynnande sträck mot norr. I massor även på sånglärkefältet, Revingeby.

Gråsparv

Pilfink

Gulsparv var allmän, stor flock bl.a. som vanligt vid fiskare Bergströms.

Sånglärkan var allmän, men endast el. nästan endast i stora flockar, ej enstaka eller sjungande. Dels nära Harlösa på morgonen 30 - 40, dels nära Silvåkra på ängarna > 70 i my. tät flock, som uppskrämdes av mig och steg ofantligt högt, men hela tiden höll sig flocken precis över samma plats och ville flera ggr slå ner; dels vid Revingeby på e.m. massvis på ett fält, och på ett annat fält sågs 5 - 6 st som sökte föda.

Talgoxe allmän

Blåmes rätt många

Entita allmän

Kungsfågel: en liten flock på bara 7-8 st, enbart kungsfåglar, höll till i talldungarna mitt emot Harlösa, nära ån.

Koltrast allm., särskilt Silvåkraskogen

Rödhake 1 ex nedanför Silvåkra slott.

Gärdsmyg flera ex, bl.a. Vombs fure.

Gröngöling 1 ex Vombs fure, ♂.

Större hackspett 1 ♂ och 1 ♀ sågs 200 m från varandra i Vombs fure. Jag stod och tittade på hanen, då gröngölingen som en torped kom farande och slog ner på en tallstam ej 5 m från hackspetten. Gröngölingen var ovanligt klart färgad. När jag såg dessa båda, hördes en annan hackspett hamra ett stycke därifrån. Jag sökte upp den, det var en major-♀.

Pilgrimsfalk: en ♂ kom ytterst nära förbi vid Revingeby på e.m. kl. 16,45. Gräsänderna, som lågo eller klev omkring på isen, kastade sig ned i strömfåran. Falken, som kom från S, jagade dem ej utan böjde av mot V.

Ormvråk 3 - 4 ex, bl.a. över ängarna, Vombsjöstranden, Krankesjön och Rungorna. 1 ex på stor höjd, jagad av en envis kråka

Sparvhök en ♀ högt över Rev. Rungor.

Havsörn: på morgonen, då det ännu var disigt på längre håll, sågs tre ex sitta vid strömfåran nedåt fiskare Bergströms. En av dem kom förbi mig utefter ån och slog efter en mängd cirklar ned helt nära landsvägsbron. Sedan, vid middagstiden, såg jag en slå ned på långt avstånd söderut på ängarna, den lyfte sedan och kom på vackert håll över mig. Båda voro juv.

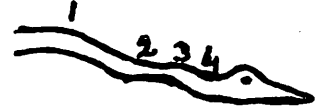
Blåhök: 1 juv jagades av kråkor över ängarna nedanför kvarnen, och en ♂ kom i god fart strykande över vägen S Revingeby. (mot V) Utsökt vacker! Var alldeles rent färgad men tycktes vara tydligt mörkare grå på själva ryggsidan än på vingarnas ovansida, som voro helt blåvita,

Ringduva: 1 ex kom strykande mot öster nära Silvåkra by
 Rapphöna: flock på 5 st lyfte vid Silvåkra by
 Sothönan var ytterst allmän. De största mängderna låg i Kävlingeån nära landsvägsbron vid Harlösa (150), vid Klingvallsåns utflöde i Kävlingeån (>150) samt i Krankesjöns öppna fält (lågt räknat 500!). Nere vid Fiskare Bergströms låg egendomligt nog blott en flock gräsänder, 3-4 bläsänder samt 3 sothöns.
 Häger: 1 ex lyfte vid bron över Klingvallsån. Andra sågs också under dagens lopp.
 Storskrake sågs flyga över de frusna översvämn., ligga i ån osv, dock ej mer än inalles c:a 15 - 20 st.
 Salskrake: de flesta lågo där Klingvallsån flyter in i Kävlingeån, det var ett par (hanar) ad och 10 juv och honor. Andra i strömfåran vid landsvägsbron. Inalles blott 15-20 st. Var kan resten ha blivit av?
 Vigg my. allmän i alla öppna vatten, bl.a. i Kr. > 50.
 Knipa också allmän, dock ej som föregående.
 Gräsand massvis, dock blott en tät flock i Kr. stora vak.
 Bläsand: i Kävlingeån mellan landsvägsbron vid Harlösa och Klingvallsåns inflöde inalles c:a 16 st. Vid Bergströms låg 3 - 4 andra varav 1 ♂ ad.
 Sångsvan: märkligt få. 14 st. vid landsvägsbron vid Harlösa, 10 till längre ned mot Vombsjön. I flocken på 14 ex ~~var~~ 7 juv. Var var resten?

Gäss inga.
 Måsar inga.

Öppet vatten fanns dels i Kävlingeåns och mestadels även i Klingvallsåns strömfåra, även i andra smärre vattendrag på ängarna, dels en vak utanför stora ladan, denna vak dock utan fåglar, dels ett stort öppet fält i Krankesjöns V del, väl 300 x 400 meter eller så.

En av de unga sångsvanarna vid bron nära Harlösa höll under flykten sin hals på ett fullständigt abnormt sätt, i flera krökar, sålunda:

Det såg mycket egendomligt ut och måste väl ha varit betingat av någon sjukdom. Men f.ö. föreföll fågeln att kunna flyga ungefär lika bra som de andra.

- - - - -

Kommentarer:

- a) en kommentar har gjorts mycket snart efter anteckningarnas nedskrivande. Den gäller orden "Revinge Rungor", som står nämnda under bergfink. De båda orden har jag strukit över och ersatt med orden "Kranke mosse" samt följande fotnot: Det rätta namnet för mossen väster om Krankesjön torde vara Krankemossen, ej Revinge Rungor, utan dessa påstår Bergengren utgöra det lilla sumpområde, som ligger vid Fönesjöns västra sida (Anm.G.R. 25.11.1937). - Slut på fotnoten. Ytterligare kommentarer kommer senare, om erforderligt.
- b) Beträffande vandringsvägen: "landsvägsbron vid Harlösa" är = bron över Kävlingeån söder om samhället, på vägen mot Silvåkra. "Bron över Klingvallsån" nära dess inflöde i Kävlingeån finns inte numera, inte heller mark.

vägen därifrån österut mot Vombsjön. I texten står att jag gick neråt mot Fiskar Bergströms; detta är felaktigt eftersom jag ju då går motströms. "Åutloppet" är = Fiskar Bergströms = Kävlingeåns utflöde ur Vombsjön. Övriga lokalangivelser förhoppningsvis lättbegripliga.

- c) Beträffande fågellivet: trots avgjort vintriga förhållanden hade sånglärkor kommit i förvånande stort antal! Och jag upphör inte att nu, 50 år efteråt, förvånas över den rikliga förekomsten av domherre. - Att salskrakerna och sångsvanarna hade minskat i antal sedan sist är föga förvånande, tycker jag nu. Det kan ha berott på vädret eller, naturligtvis, på slumpfaktorer. - Renskrift + kommentarer gjorda 1986-03-26.

1936-03-01.

(21)

Ljungen, Flommen + revlarna, Kämpingebukten. Härlig, solig vårdag, första fina dagen. Jättedag. Cederholm, Lloyd, ego.

Kråka allmän
Råka allmän
Kaja
Skata
Stare satt och sjöng på hustaken
Domherre en flock
Steglits 5 i flock
Hämpling en stor flock, > 50.
Gulnäbbad hämpling 7
Grönfink Ljunghusen några
Gråpjodd
Pilfink
Gulspurv Ljunghusen en flock
Snöspurv my. stora flockar, > 200.
~~Snöspurv my. stora flockar, > 200.~~
Sånglärka my. allmän
Ängspiplärka 1
Blåmes 1
Talgoxe några
Snöskata en flock Skanörs kyrka
Ormvråk 2-3
Vipa 1
Kärrensäppa 17 + 1
Strandskata 1
Större strandpipare?

Sothöns några
Storskrake > 8
Småskrake allmän
Salskrake 1 juv
Ejder 2
Vigg allmän
Bergand 2 ♀♀
Knipa allmän
Alfågel allmän
Gräsand massvis
Knölsvan 1 ad
Sångsvan > 250
Gravand 8 - 10
Prutgåsa 3 + 3 + 5 = 11
Skrattmåsa allmän
Fiskmåsa my. allmän
Gråtrut allmän
Havstrut flera
Gråhakedopping 1

Vi gick från Skanörs station kl 9,04 - Skanörs hamn, ut på pirerna, sedan utefter sandstranden mot norr flera kilometer, så långt vi kunde gå i det grunda vattnet, vände därefter och gick samma väg tillbaka, gick dock över isen mellan Flommen och fastlandet rakt på Skanörs kyrka. Fikade i Skanör, gick sedan kl. 13,15 förbi "tivolit" rakt ut på Ljungen mot Ö, kom ner till Höllviken, men då denna i motsats mot västsidan var isbelagd fanns här inga fåglar utom svan kilometerlångt ute, varför vi vände och gick över Ljungen mot S. tills vi kom till södra stranden. Denna följdes flera km åt Ö, tills vi vid halvfemtiden gick upp genom Ljungskogen till Ljunghusen stn och därifrån till ett fik i Höllviken.

I Skanör en flock på 5 steglitsor, ute vid Flommen en stare på en ledningstråd, 7 gulnäbbade hämplingar, kråkor samt en tyvärr tyst vipa, årets första! På isen norr om landsvägen en stor snöspurv flock, som då och då flög omkring. Dessutom stod fiskmåsar på isen, och i den enda vaken låg en gammal ståttlig knölsvan ♂ och en vigg ♀.

Jag beslöt att försöka fotografera svanen och gick därför ut. Den var ytterst orädd. När jag var 15 m ifrån gick den upp på vakens andra sida och lade sig på isen. Jag knäppte den, gick sedan runt vaken. Den reste sig och väste mot mig. Tog några tunga vingslag men fällde omedelbart i vaken, nu i motsol. Jag klev ner i vattnet, som var helt grunt, 20 cm; då äntligen lyfte den och flög ut i havet. Knäppte den på 1/100 sekund i uppfloget.

Vi gick ut på hamnpiren. Snöspurv flock + en ängspiplärka, den enda under dagen. Ute vid hamninloppet låg några ♂ sothöns, en del vigg, dels juv, dels ad ♂ ♀, 2 bergand ♀, vidare en ung salskrak, dessa i flock. Helt nära dem låg ett alfågelpar och dök i djuprännan. Massor av gräsänder låg här också, vidare en ejder ♀ samt svanen och en del småskrakhanar. Lärkor kommo ideligen över havet in mot land. Plötsligt dök också en vadarflock upp: det var 7 kärrensäppor som flög på 30 m höjd mot NO. Troligen var det ett par större strandpipare med, men det är inte avgjort, ty vadarna voro långt borta.

Vi gick mot norr. Alfåglar lågo ute i havet, vidare småskrak. Ett par storskrakhanar kom också förbi. Råkflockar kom in över land

Från väster. Måsar sutto litet varstans på sandstranden, skrattnåsar var vanlig men ej som fiskmåsen. Gråtrut och havstrut syntes längre ute.

Längst ute i norr, där vi måste vända, gick bland de strandade, runda, smältande isblocken en hel hop fågel, måsar, en strandskata, 17 kärrsnäppor som ofta lyfte, samt dessutom en ensam närmre oss. 2 storskrakar ♂ och ett småskrakpar lyfte och flög åt varsitt håll. Dessutom en ejder ♀ till. Plötsligt fick vi syn på några småflockar av prutgäss, inalles 11 ex. en flock på 3 lyfte, resten låg kvar.

Till höger, d v s öster, låg i det grunda vattnet massor av gräsänder, även småskrakar, vigg, troligen knipa samt 8-10 gravänder. Ytterl. ett par storskrakar syntes, däribland 1 hona. Långt ute låg svan, sångsvan. Alfågel fanns här också.

Vi vände tillbaka. På återvägen inget nytt. En väldig, ren fiskmåsflock höll till nära kyrkan, här satt dessutom en blåmes i ett träd, en del starar knirkade i träden och en flock snöskator lyfte och slog till i ett par pilar.

I dungarna vid tivolit domherre och grönfink. Ute på åkern närmast fanns massor av sånglärkor samt en väldig hämplingflock. Ett par ormvråkar syntes över Ljungen. F.ö. intet förrän vid sydstranden. Här låg massor av sångsvan (> 250), gräsand (1000), knipa (spridda flockar bland de andra). F.ö. mås, mest fiskmå. Kråkor. (nu)

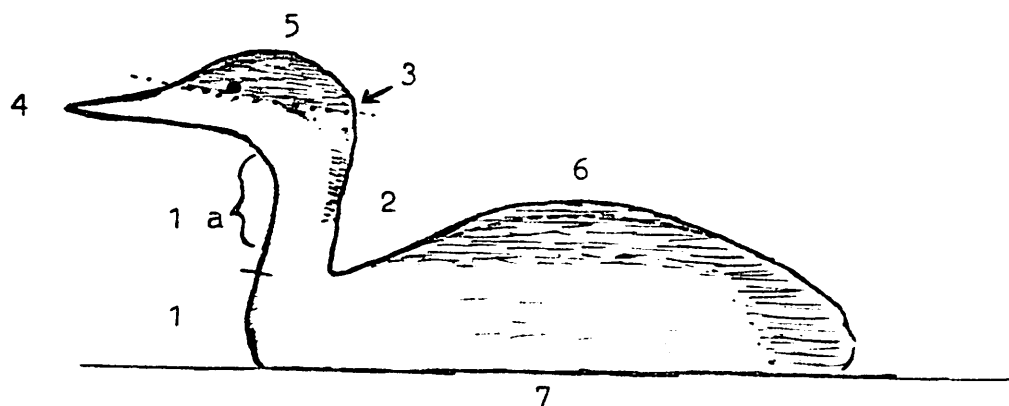
Det enda sensationella som var kvar, var ~~ett~~ gråhakedoppingen. Den låg mycket längre österut, ett par km. Den var utomordentligt orädd, vi kom den på 6-7 meters avstånd! Den simmade oavbrutet i östlig riktning utefter stranden. Kanske var det för att undgå oss, som kommo efter i samma riktning, men å andra sidan passerade vi den ju så småningom. När vi stått på isbildningarna här, hann den emellertid upp oss igen och passerade på närhåll, fortfarande med rätt god fart mot öster. Blott när Cederholm och jag var den allra närmast, dök den. Detta skedde endast en gång.

Höllviken: gulspurv osv.

Cederholm och jag gick till Kämpingevägen och tillbaka efter fikandet.

Härmed är själva exkursionsdagboken slut. Men därutöver gjorde jag en mycket noggrann skiss av gråhakedoppingen, jämte likaledes noggrann redogörelse för dess färg- och formkaraktärer. I vanliga fall brukar jag med hjälp av karbonpapper kopiera originalskisserna här i renskriften. De blir inte särskilt vackra men förhoppningsvis lika originalen. Detta kan dock ej ske med gråhakedoppingen, ty originalskissen är i mycket litet format, därtill rätt blek och kan inte kopieras utan att bli förstörd. Jag återger därför, på nästa sida, en teckning i större skala men eljes lik originalet, och tillhörande text är precis ~~en~~ oförändrad till lydelsen. Dessutom gör jag ett par tillägg till texten.

Det finns anledning till en hel del kommentarer till denna dag. De återfinnas på sidan efter skissen med dess text.

- 1 detta område vitt med grå fjäderkanter ("orent vit")
- 1 a halsen här & framtill här vit
- 2 bakhalsen gråbrun, rentav något rödbrun
- 3 ett par streck här gråaktiga, dock tämligen ljust, och ej förrän på nära håll (7 - 8 m.) tydligt avstickande från den här vita - vitaktiga grundfärgen
- 4 näbb rak, tämligen grov men ej speciellt lång eller särskilt långspetsad
- 5 huvudets övre hälft grå, ovansidan mörkast; den grå färgen ovan den prickade linjen
- 6 ovansidan grå, tämligen mörkt och jämnt? färgad
- 7 sidorna av kroppen vita med många, smala grå fjäderkanter, (orent vita)

obs! storleken verkade absolut större än auritus L. Var en egendomlig ung gråhake, vinterdräkt

Obs! den rätt kullriga ryggsidan.

Tillägg vid renskrivningen:

- a) skissen är förstorad 3 ggr, jämfört med originalet.
- b) skissen är noggrant gjord, men ryggsidan har blivit något högre och mera kullrig än den borde blivit.
- c) se även kommentarer på nästa sida.
- d) den mörkare färgens fördelning och intensitet på bakhuvudet och övre bakhalsen under den prickade linjen framgår inte tydligt av originalet, och jag har inte försökt göra någon ändring härovan.

1936-03-05, torsdag.

Krankesjön med Löwegren.

(24)

Kråka	Gulspurv	Större hackspett:	Storskrak
Råka	Sånglärka	2 i Furet	Salskrak
Kaja	Talgoxe	Spilkråka:	Brunand
Skata	Blåmes	1 i Furet	Vigg
Stare	Svartmes	Havsörn	Knipa
Mindre korsnäbb	Tofsmes	Pilgrimsfalk	Gräsand
Gråsiska	Entita	Ringduva	Bläsand
Grönfink	Kungsfågel	Rapphöns	Stjärtand
Bofink	Koltrast	Vipa	Sångsvan
Bergfink	Gärdsmyg	Sothöns	Sädgås
Pjodd		Häger	
Pilfink			

Löwis och jag gick den vanliga rundan, utom att vi från Almen gick upp till Stensoffa - Tvedöra - Torna Hällestad och tog buss hem 15,30.

Stare blott 1 sjungande i Harlösa. Mindre korsnäbb: en hel flock hördes en lång stund över tallskogen vid Almen. Gråsiska Kr. 80 en mindre flock i alarna. Bofink + Bergfink en blandad flock darsamma-städes, stor flock, många bofinkhonor. Sånglärka my. talrik, sjungande. Mesfloeken i Vombs fure: alla sorters här uppräknade + kungsfågel fanns i denna flock [trevliga]: talgoxe minst 10, blåmes minst 2, tofsmes minst 4, entita 1, svartmes minst 2, kungsfågel flera. Koltrast flera. Gärdsmyg allmän, en vid bron över Klingvallsån liksom förra torsdagen. Havsörn 3. Två unga lekte med varandra över översvämningarna, en övermåttan mäktig syn. De jagade varandra och gjorde granna flygkonster; den ene ropade plötsligt gija gija gijaa, vilket jag aldrig förut hört. En my. ljus och gammal fågel jagade över Krankesjön från V mot Ö., satte hela fågelmassan på vingar. Pilgrimsfalk 2: en vid Klingvallsån, en över skogen vid almen, den förstnämnda säkert en ♂, den andra troligen ♀. Ringduva ett par st., en nära Harlösa, en vid Tvedöra, my. vacker. Rapphöns ett par ♂♀ vid Södergården, tuppen kacklade länge. Vipa en ensam Kr. 80. Sothöns i oändliga kvantiteter, huvudmassan låg i Kr. V. Häger blott ett par (ex). Storskrak 2 ♂♂ 2 ♀♀ Vombsjön utanför ladan; vaken my. större än sist och my. fågelrikare. Salskrak 2 eller 3 i fåran, och 8 varav 4 ♂ ad i öppna vattnet i Kr. västra del. Brunand 2, ♂♀, i nyssnämnda vak i Vombsjön. Vigg darsammastädes samt en jättelik mängd i Kr. V. Nytt vigg-rekord: > 400. (sothönsen c:a 700). Knipa mycket talrik idag, särskilt i vaken i Vombsjön. Här friade hanarna, härligt vacker syn, lustigt kväkande läte. Gräsand i oändliga massor, även i tuvorna på Vombs ängar. Bläsand i strömfåran inalles > 30. Stjärtand 2, ♂♀, över översväm., dessutom en slagen ♂ ad. Sångsvan ej mycket, blott 25-35 inalles. En troligen av Örn slagen ungfågel låg vid ån mitt emot Harlösa. Den sjuka ungfågeln från förra torsdagen??! Sädgås c:a 40 ängarna.

OBS! Dimma hela dagen, i regel rätt kraftig. Tö, men isen på översväm. bar mestadels ännu. Dagen sålunda rätt medelmåttig, inga trevliga finkar, inga måsar el. doppingar, rovfåglarna fattiga, ingen fin art för trakten.

Kommentarer:

Ingen toppdag kanske, men nu tycker jag nog att utbytet var gott. Alltid bra att få siffror på olika arter. OBS en sifferuppgift om sothöns vid omnämnandet av viggen! Havsörn: mycket sällan man hör den ropa under vinterhalvåret i Skåne. 1986-03-27 GRck.

1936-03-08, söndag.

Cederholm, Montén, Malte Andersson och jag gjorde söndagen 8/3 en riktig långtur. Vi reste tåg till Harlösa, fikade där och startade kl. 9,00 därifrån, gick över landsvägsbron, ner till Klingvallsåns inflöde i Kävlingeån och följde sedan Klingvallsån hela vägen motströms förbi Klostersågen ner till Sövdesjön. Till Klostersågen kom vi kl. 12,15 och till Sövde by kl. 15,15. Därifrån gick vi landsvägen via Ilstorpsgården till Sjöbo, dit vi kom kl. 16,58. Till större delen följde vi alldeles utefter ån på västra sidan. Vid Sövdemölla gård gick vi över ån, sneddade över ett sandfält och gick ner till byn.

Det blev en övermåttan rik dag, trots att sikten försämrades mot eftermiddagen, och vid 5-tiden blev det dimma. Artlistan blev följande:

Kråka allmän hela tiden, ofta massvis

Råka också allmän

Kaja allmän

Skata även ute på ängarna

(4) Stare 1 ex Harlösa, och sedan 3 ex tillsammans neråt Klostersågen, flygande

Dömherre

Steglits: två ytterst orädda och vackra på sandfältet vid Sövde by

(8) Gulsparv } Vid Ilstorpsgården bakom ladugården höll en stor fågel-
Bergfink } flock till, bestående av ungefär lika delar av dessa
Bofink } fem arter. Flocken bestod av c:a 200 individ. Gulspar-
Gråsparv } varna voro dock blott c:a 25, och bergfinkarna voro trol.
Pilfink } talrikast, c:a 50. Bofinkhonor flera stycken.

(12) Sånglärka sjöng my. allmänt, jagade varandra på ängarna och voro my. orädda.

Ängspioplärka 3 tillsammans nära lövdunge 2 på ängarna

Talgoxe } såg vi där också, men då vår väg ju knappast alls gick
Blåmes } genom skog, såg vi nästan inga skogsfåglar, ss mesar för
övrigt, hackspett el. dylikt.

(16) Större hackspett: ett ex flög över Sövde by

Tornfalk: 1 ex fladdrade länge över ängarna vid den ensamma gården S om vägen Vombs by - Silvåkra

Fjällvråk: 2 individ, ett helt nära nyssnämnda tornfalk och ett vid Ilstorpsgården på en telefonstolpe, varifrån den flög och satte sig på nästa. Detta ex föreföll att ha orenare färger och mindre rent vit övergump osv, men sikten var ju dålig

Ormvråk: blott ett ex, sittande i ett torrträd vid ängarna, rätt nära tornfalken också.

(20) Havsörn var den allmännaste rovfågeln! Ett ex satt nära Fiskare Bergströms på morgonen, lyfte och flög ut över Vombsjön. Ett annat ex satt någon km. S om tornfalklokalen, där det sedan skrämde upp en oändlig massa gräsänder, som kom rakt över oss. Senare kom 1 ex från SO över de stora översvämningarna S om Klostersågens station, och en timme senare syntes dagens sista ex, en ungfågel liksom föregående, sitta på isen S om Ilstorps kyrka. Naturligtvis kan det delvis ha varit samma individer, men att vi såg mer än ett ex är alldeles säkert.

Blå kärrhök ♂ ad! En vitblå hane kom flygande över översväm. Sedan för Harlösa. Fåglarna lyfte inte för den.

Blåduva: 7 ex lyfte för tåget vid Revingehed station på morgonen, och 3 ex höll till vid lövdunge 2; de flög upp för oss och satte sig i en ek. En duva, som på långt håll flög förbi neråt Ilstorp, var ringduva av storleken att döma.

(24) Rapphöna: 3 ex lyfte kacklande från ett åkerstycke vid Kumlatofta. Fasan 1 ex Sövdemölla.

FORTS

1936-03-08 forts.

Ljungpipare: 3 ex kommo hastigt över Vombs ängar. Jag kan just ej ~~påstå~~ påstå att jag hann bestämma dem till arten, men jag hann se att de hade en typisk kort Charadrius-näbb, vilket var värdefullt. Flera timmar senare, ungefär S om Ilstorps kyrka, fann jag emellertid 3 stora vadare på en tuvig äng tillsammans med en flock vipor. De voro svarta undertill och hade guldbrun översida, vilket sågs när de flög upp och i snabba kast foro bort. De var ytterst skygga. Det var ljungpipare!

Vipa. 5 över Vombs ängar, 17 neråt Ilstorp på kärrängarna vid ån.

Slutligen ett ex över fält 1 km S Sjöbo.

(28) Sothöna massvis, dock ingalunda överallt. Ett par tre hundra uppe vid Harlösa som vanligt, men sedan blott en ensam i ån vid tornfalklokalen, och därefter dröjde det till trakten SO Klostersågen station tills de åter funnos i massor.

Häger flera gånger under dagens lopp. 3 samtidigt på Vombs ängar vid stora översvämningarna, 2 vid Klostersågen osv.

Storskrak allmän. Dels en flock vid de "vanliga" översväm., dels 5 st vid Klostersågen, dels en hel flock med många ♂ ad vid Kumlatofta.

Salskrak: 1 juv stod på isen vid Kävlingeån mellan landsvägsbron och Dalby-banans bro. Sedan 4 - 5 st vid inflödet i Kävlingeån.

(32) Vigg allmän, de flesta dock uppe vid inflödet i Kävlingeån. Sedan kom ett par småflockar över oss, och 5 flygande ex + en flock liggande syntes vid Kumlatofta

Bergand: 1 ♂ i något oren dräkt, säkert en unghane (jfr knipa och vigg) kom flygande förbi på nära håll strax efter 3 kniphanar. Jag såg att fågeln gjorde ett främmande intryck, vingen hade vitt band, ej tillnärmelsevis så brett som knipans vita fält men ej heller som viggens längst bak på vingen liggande långa smala vingband. Jag följde fågeln i kikare och såg då att den slog ner c:a 250 m. bakom mig i ån. (Detta var på Vombs ängar, söderut). Jag gick tillbaka och hade det sällsynta nöjet att se en ny dräkt; dock var praktdräkten tydligen snart färdig.

Knipa allmän, särskilt uppe vid Kävlingeån men även h.o.d. söderöver. Gamla hanar my. vanliga.

Gräsanden förekom i fullkomligt otroliga mängder. Det gick troligen inte 5 sekunder från kl. 9,01 till kl. 15,15, som vi inte såg gräsänder. Måktiga flockar höllo till vid Kävlingeån och i Klingvallsån på Vombs ängar. Tusenden lågo bland tuvorna på ängarna. En ny jätteflock skrämde upp av en örn långt söderut på Vombs ängar. Den flocken enbart var väl på c:a 600 ind. Söder om Klostersågen satt flera hundra på isen tillsammans med sädgäss. Vidare nedåt Sövde lågo de massvis i alla åkerrenar, ängsmarker, vassruggar och naturligtvis i ån. Ja, det var ett liv och ett väsen så att man tyckte det blev nästan tröttsamt till slut med dessa oändligheter av "boschas".

(36) Bläsand. Bland de första änder vi såg på morgonen vid Käv.-ån var en ♀ av bläsand som kom sträckande i en stor båge vid landsvägsbron. Ett par andra hördes vissla ute på översv.

Kricka. Bland de sista änder vi såg var en ensam kricka som lyfte ur ån helt nära Sövdemölla. Några sothöns låg också här.

Knölsvan. 1 ad låg i en stor fågelflock i ån S Ilstorps kyrka. Enda svanen här.

Sångsvan: en del som vanligt i Kävlingeån. En flock på 4 ad 5 juv lyfte nere vid den ensamma gården söderut på Vombs ängar och flög mot SO. Denna flock skrämde vi upp vid Klostersågen, den flög då tillbaka. Andra sångsvanar, dock blott 10 - 12, syntes längre nedåt.

(40) Sädgås likaledes i enorma mängder. På morgonen uppe på Vombs ängar blott ett par småflockar på tillsammans 10 - 12 st, dessutom kom en flock från Silvåkmåhålet på 19 st. Första större flocken lyfte vid nyssnämnda gård (tornfalklokalen), den var på c:a 100, endast

1936-03-08 forts.

sädgäss. Snart lyfte ytterl. 200 - 300 nere där örnen suttit. De flögo upp mot Harlösa till och fällde troligen vid lövdungarna I och II på Ängarna utanför Norregård.

Sedan började den riktiga [redacted] gås-cirkusen vid Klostersågen. Här sutto kanske lågt räknat 150, fortfarande endast sädgäss. Dessa flögo nedåt Sövedsjön, dock ej långt. De blevo en stund senare uppskrämda av en stor ung havsörn som kom nedifrån.

En stund senare skrämde vi åter upp en ny flock (obs! bevisligen en annan; de förra hade satt sig uppe vid Klostersågen). Denna flock var mycket stor, väl 400, och den gick till stor del rakt över oss mot NV. En delflock på c:a 40 - 50 kom först. Jag undersökte den och fann då en fjällgås däri, liten som en storskrake (obs! jämförelsematerial i form av en just passerande gräsandflock fanns till hands). Strax därefter hörde jag i gåskören ett gällt skri och fann till min stora belåtenhet att det kom från en liten flock på 13 - 14 st som just nalkades oss ovanligt lågt. Flocken flög på bred front, jag ropade "pass på den mittersta!", ty detta var den eftersökta bläsgåsen, med bläs och mycket kraftiga, oregelbundna svarta tvärband och fält på undersidan.

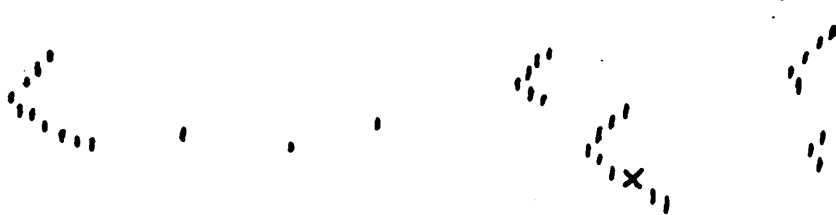
En stund senare, när åter villervalla härskade bland gässen, hörde jag ett egendomligt läte över mig och fann att 4 för sig själv flygande vitkindade gäss voro upphovet till lätet ifråga. De slöto såg snart samman med de övriga massorna och slog ner ett par km. mot SO. När vi skrämde upp en annan flock på c:a 250 sädgäss och en bläsgås strax därefter, var den nyssnämnda kontingenten, där de vitkindade höllo till, fortfarande på vingarna. Denna kontingent var väl på drygt 500. Samtidigt såg vi en stor mängd gäss sitta framför oss och hade just sett hur några hundra gäss slagit ner långt bakom oss bortåt Klostersågen. Detta kan kanske ge en föreställning om vilka gåsmassor som fanns här idag!

Fjällgås
Bläsgås
Vitkindad gås } se föregående art

Havstrut: 4 ad kom på morgonen utefter Kävlingeån. En mycket ståtlig syn! Strax därefter ytterl. 2 ad.

(44) (45) Gråtrut. Strax därefter kom 2 gamla gråtrutar, vitglänsande mot den grå himlen.

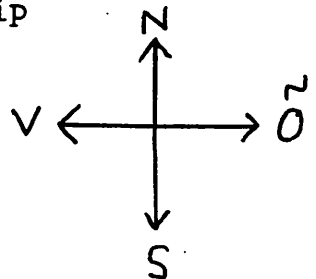
Vid Lunds Ö på morgonen kom 36 st. fiskmåsar på jättehöjd över mot NO, vred dock plötsligt mot Ö. En gråtrut var med dem, markerad med x på skissen härnedan:

Kommentarer:

- a) för att börja med fiskmåsflocken skall sägas, att skissen är noggrann men att rörelseriktningen tänkes vara mot vänster på bilden, alltså tvärtemot min vanliga princip att väster är till vänster och öster till höger, så:

- b) kommentarerna fortsätter på nästa sida.

Forts.

1936-03-08 forts.

Fortsättning på kommentarerna:

- en
- c) Cederholm, Yngve, var biolog, ett par år äldre än jag. Det var en trevlig och stillsam man. Han hade sitt föräldrahem i Vollsjö och brukade ibland gå till fots från Lund till föräldrahemmet! Han kände till Förebilden till Fritiof Nilsson Piratens kända romanfigur "Bock i örtagård". Denne hade nämligen existerat i verkligheten, han hette Ola Flygare och hade bott nära Vollsjö. Yngve Cederholm hade mycket att berätta om honom; det var ingen smickrande redogörelse. - Cederholm tog rätt snart examen och blev lärare, ovissst var, men långt senare i livet blev han ~~en~~ av stiftarna av Sveriges Fältbiologiska Ungdomsförbund. Efter år 1940 (ungefär) har jag bara återsett honom någon enda gång.
- d) Malte Andersson var också biolog i Lund. Redan tidigt blev han starkt inriktad på geologi och paleontologi, och han arbetade bl.a. en längre tid på östra Grönland. Jag trodde då att han skulle fortsätta i Lund, men så skedde ej. Lärare blev han, men var vet jag inte. Det var en mycket hygglig prick, om också inte särskilt livlig.
- e) min bestämning av berganden kan inte godkännas. Hela redogörelsen är diskutabel, för att inte säga dålig. Min kunskap om ändernas ungdräkter var nog någorlunda god, men om ruggningstider etc. var jag okunnig, och redogörelsen vittnar om otillräcklig självkritik.
- f) övriga fältbestämningar denna dag är säkert riktiga. Datum för obsen av ljungpipare är synnerligt tidigt, men de sydliga häckarna kan komma redan i mars. Fjällgäsen kan väl väcka förvåning, men jag ~~var~~ var väl medveten om att dess sträck inte normalt går över Skåne. På 30-talet var antalet observationer i Skåne förvisso lågt, men inte lika lågt som i våra ~~dag~~ dagar, rimligen på grund av att det nordskandinaviska beståndet då ännu var rätt stort. Bläsgäsen hade jag hunnit bli någorlunda förtrogen med, men på 30-talet var det inte på långt när lika enkelt som nu att se den i större antal. Beträffande den vitkindade gäsen var detta kanske första gången jag hörde dess läte.
- g) OBSERVERA att Klingvällsån längs större delen av sitt lopp var starkt översvämmad. Vi gick delvis i vatten upp på stövelskaften, ibland högre! Biotopen var alltså ypperlig ej minst för gräsänderna. De måste ha funnits till ett antal av flera tusen, och sädgässen uppskattningsvis 2000 - 3000, vilket förvisso är en god siffra men inget rekord för området. Obs att även dykänder och storskrakar trivdes på översvämningarna.
- h) På Vombs ängar, ungefär väster om Nygård, finns fortfarande kvar de två lövdungar, som jag i dagböckerna brukar beteckna som "lövdunge 1 och 2" (ibland med romerska siffror, I och II). Nu är jag något osäker på vilken som var I resp. II men tror att dungen/södra, d v s den där blandparet glada/brun ~~glada~~ glada häckade flera år, hade nummer I.
- i) ytterligare kommentarer, av mera generell natur, kommer att ges antingen senare eller ev. som inledning till renskrifterna från dessa tidiga år.
- k) Denna renskrift med kommentarer fullbordad 1986-03-31.

1936-03-10, tisdag.

Biltur med Arne Kl., Cederholm, Yngve och Sigge Berggren tisdag 10/3. Sigge vid ratten. Avresa från Lund kl. 8,30. For via Sjöbo - Tolånga - Lövestad - St. Olof till Kivik, ank. dit ungefär kl. 10,15.

Dimmigt, men vi gick en tur efter stranden. Ganska rikt fågelliv trots att man ej kunde se > 50 - 100 m. ut.

Förutom enstaka gräsandpar låg här rätt mycket svärta, litet al-fågel, en sjöorre ♀ samt 3 vackra smålommar i vinterdräkt. Dessa tillsammans, ropade då och då, alldeles vid stranden. Flö. bofink, en död och en levande rödhake, hämpling, starar. Vipor i småflockar kommo dragande på låg höjd utefter vattnet nära stranden mot norr. Sånglärkor i mycket stora flockar kommo ideligen farande mot N på c:a 10 m. höjd utefter själva stranden.

Vi frukosterade här och for sedan med synnerligen stor fart till Yngsjö. I ån låg litet sothöns. Gräsänder allmänna, storskrake likaså, även knipor.

Nere i Yngsjö grop storskrakar flera par. Vid havsstranden en stor flock fiskmås, en havstrut samt längre ut alfågel i flockar, talrikt.

Det hade klarnat nu och var bra ösikt. 1 blåhök juv, 1 sparyhök. I tallskogen på Äspet såg vi ett par orrhöns, Sigge och Yngve dessutom räv och rådjur. Kungsfågel, tofsmes.

Åhus: inget särskilt.

Flötö vid Hammarsjöns S ände: jättelokal. Här låg c:a 550 sångsvanar, vilka lyfte när vi kom och med ett mäktigt vingsus och kluckande for mot N. - NV. Här dessutom mycket vipor, 2 salskrakar, gräsand massvis, och storskrak.

På hemvägen åt vi en god måltid i Hörby.

Härlig, rik dag.

Kommentarer: Det är uppenbart att min dagboksföring var slarvig. Bara ett urval arter kan ha antecknats. - Sigge Berggren var en sär-egen biolog, mycket kunnig på olika områden, både ornitologi och akvariefisk exempelvis, men inte alltid lätt att hantera. Hans far var överlärare i Malmö. Yngve Berggren var yngre bror till Sigge. Jag fick endast föga att göra med Yngve. Han var inte biolog men hade naturintresse och [redacted] var avgjort mera harmonisk än Sigge.

Rätt intressant bl.a. med de nordsträckande viporna och sånglärkorna längs Skånes ostkust. Många uppgifter om sådant sträck har jag inte sett överhuvudtaget. Även förekomsten av orre på Äspet vid Åhus är förstås anmärkningsvärd; jag förmodar att den nu sedan länge är försvunnen därifrån. GRck 1986-03-28.

1936-03-15, söndag.

Jag gick Bökebergsslätt hållplats - Fjällfotasjöns västsida och delvis nordsida, sedan mot N och Ö ut på mossen norr om sjöns NÖ hörn, sedan några km mot NV. Kronhjortspår, se nedan. Därefter gick jag i sicksack på skogsvägar tills jag kom ut i skogsbrynet nära vägen från Holmeja österut mitt emot Holmeja station. Sedan åter en liten runda i Skogen fram till Holmeja (och) sedan på järnvägen till Klågerup. Utsökt dag. Småfågel, rovfågel och hjortdjur dominerade starkt.

Från Bökebergsslätt hållplats kl. 11. Tillbaka till Holmeja kl. 14,40, och till Klågerup kl. 15,50.

Ännu kl. 11 mulet, men snart därefter bröt solen fram, det blev härligt och klart och varmt. Snö låg i sammanhängande täcke i skogen, på mossen dock tunt, tuvorna snöfria. Bra spårsnö.

I Lund på morgonen 10 vipor sträckande högt mot Ö, (och) 4 sångsvanar lågt över Lundagård mot NO.

OBS att Fjällfotasjön ännu var helt isbelagd, även om isen vid stränderna var vattnig och lös. Diken och bäckar var visserligen öppna i skogen, men några änder fanns naturligtvis ej där.

Artlista:

Kråka	Pilfink	Större hackspett	Gräsand
Råka	Gulspurv	Tornfalk	Skrattmå
Kaja	<u>Snöspurv</u>	<u>Kungsörn</u>	
Skata	Sånglärka	<u>Ormvråk</u>	Hare
Stare	Nötväcka	<u>Blåhök</u>	Rådjur
Nötskrika	Talgoxe	<u>Spurv</u> <u>hök</u>	Kronhjort
Grönsiska	Blåmes	Ringduva	
Stenknäck	Entita	Fasan	
Bofink	Snöskata	Vipa	
Bergfink	Koltrast	Sädgås	
Pjodd	Spilkråka		

Vid Fjällfotasjön var småfågellivet rikt. Mesar, särskilt talgoxar, funnos i massor, grönsiskor i stora flockar. Lärkor sträckte över på stor höjd, och en snöspurvflock kom ~~över~~ över mot NV. Över sjön sågs på jättehöjd några ormvråkar segla omkring. Plötsligt uppenbarade sig en kungsörn i fjärran, seglande som vråk i vida ringar allt närmare. Den var ung, hade vit stjärtrot och stor vit vingfläck. 7 vråkar seglade ovanför. En ormvråk, gulvit på hela undersidan, även på vingarnas undersida, kom helt nära, skrikande, över skogen. I skogen syntes några ringduvor.

Vid den stora boken på kullen norr om sjön stod jag en stund; en ung blåhök kom förbi under mig helt nära. Ena vingen litet trasig.

Gick sedan till mossen vid Fjällfotasjön NO. Här gick 18 rådjur, (minst). Många voro bockar med stora, ludna horn. Här fann jag plötsligt något ruskigt: två döda, ruttnande rådjur låg, det ena på det andra, i norra kanten av mossen. De föreföllo att vara tagna i giller, starka ståltrådar om halsen. Ståltrådarna voro fästade vid ett par pålar, som dock voro helt korta, uppstickande blott några dm över marken. Jag gjorde dock ej någon närmare undersökning av det eventuella gillret, ty djuren voro som sagt ruttnande. När jag tittade upp, såg jag åter något kusligt: i den snåriga bokskogen, vars bryn låg blott c:a 10 m. härifrån, var uppfört ett stort gömsle av säckväv och kvistar. Säkert ett tjuvskytte gömsle. Jag gick dit och tittade in men någon människa fanns där ej, något spår i snön ledde inte heller dit.

Jag gick in i snärjerna här, delvis mycket tät granskog, delvis bokskog, delvis alkärr, våta och trivsamma. Efter blott ett par minuter stod jag framför 3 fullkomligt färskas kronhjortspår. De löpte tillsammans mot NV. Jag började omedelbart förföljandet. Spårer gingo alldeles rakt hela tiden, upp och nedför kullar och genom kärr. Efter någon timmes marsch hade jag kommit ut på ett alekärr, runt om omgivet av täta grandungar. Rakt framför mig, blott ett par meter från mig, låg en tät dunge, ogenomtränglig för alla blickar. Jag kikade försiktigt in. Då plötsligt brakar det till, och ut kommer en kronhjortsko nästan rakt framför mig framdykande ur barrmassan. Den stannar häpen vid åsynen av mig, svänger och springer genom alekärret minst 50 meter innan den försvinner in i den täta skogen på slutningen t.h. om mig. Kon var stor, grann, rödbrun, glänsande i solen. Det var en härlig syn! Jag stack in i dungen där den stått och hörde då hur en kvist knäcktes framför mig, säkert var det de andra kronhjortarna som försvann, men jag fick ej se dem.

Granet gränsade till hög bokskog, och innan jag kommit ut i denna, hörde jag därifrån ett välkänt fågelläte, stenknäckens skarpa zick zick. Jag trädde ut ibland bokarna och såg 4 stenknäckar sitta högt uppe i topparna. En stenknäck hade egendomliga zittrande och knirkande läten för sig, det var sången!

En stund senare kom jag ut på en skogsväg, på högra sidan begränsad av hög bokskog, på den vänstra av ett tätt, 5 m högt unggrane. Tre rådjur kommo ut ur granet, ovetande om min närvaro. Det

FORTS

1936-03-15 forts.

var tre smaldjur. Ett gick över vägen och började beta på högra vägkanten, de andra på vänstra. Jag smög helt nära. En ormvråk kom, ivrigt skrikande, mellan bokestammarna. Jag såg hur rådjuren intresserat lystrade vid skriket och följde den med ögonen, tills den försvann, men de visade ingen rädsla, varför de ej uppfattade skriken ss. varningsrop eller dylikt. När jag plötsligt klev ut på vägen helt nära dem, togo de till flykten, och det var lustigt att se, hur då de två vänstra sprang in i granet, det högra in bland bokarna; inget av djuren utsatte sig alltså för risken att korsa vägen.

Just här var en fenomenal småfågellokal. Blåmesar, talgoxar, entitor och nötväckor syntes i träden och läto höra sina locklåten, två spilkråkor kommo flygande, den ena strax efter den andra, och en ♂ och en ♀ av större hackspett levde om bland stammarna. Bofink och bergfink funnos i stora flockar. Koltrast vanlig, nötskrika också.

Harar skrämde jag upp då och då, och en jättelik råbock kom störtande ut ur ett snärje.

På vägen Holmeja - Klågerup inte så mycket, blott ett par vråkar, en ensam snöskata samt en gräsanddrake i ett dike, dagens enda gräsand! Gäss ett par hundra kom flygande långt borta och slog ner på kärrmarken N om Klågerup. Sparvhök 1 ex jagades ilsket av en kråka. En tornfalk Klågerup.

Kommentarer:

- a) beträffande de döda rådjuren och gömslet: det måste väl varit en åtel, utlagd för att skjuta djur som samlades dit. Att rådjuren skulle fångats eller dödats i avsikt att användas som åtel förefaller helt otroligt. En annan sak är hur då åtkommit, och en tredje sak är vad man ~~vetat~~ velat skjuta. OBS att kropparna fastgjorts så kraftigt! Nog förefaller det mig som om det varit fråga om olaglig verksamhet. OBS att fotografering vid åtel knappast alls förekom vid denna tid.
- b) alla artbestämningar säkert riktiga. Men ifråga om blå kärrhöken borde jag skrivit "hona eller juv", eftersom jag bara kunde konstatera att fågeln inte var en utfärgad gammal hane. Olikheter som kan ses i fält mellan ungfågel och (utfärgad) hona kunde jag inte klara på den tiden, har förresten även senare varit benägen att använda uttryck som "hona och/eller juv" ~~eller~~ eller "icke hane ad" ~~eller~~ hellre än att vara för kategorisk.
- c) OBS även idag en flock snösparvar sedd!
- d) dessa kommentarer gjorda 1986-03-29.

1936-03-16.

Härlig vårdag, hög, blå himmel. En flock på ej mindre än 57 - 58 skator i lövdungen vid Vipeholm. 2 par rapphöns. Vipflockar.

1936-03-17.

Krankesjörun med Arne K och Torsten Herner. Rätt intressant dag, tyvärr ej sol utan mulet och rätt så kallt. Sikten dock ej dålig. Snö låg kvar rätt mycket. Krankesjön var öppen dels på ett litet område i SO, där bäcken flyter in, dels i västra delen nästan helt och hållet. En lång öppen arm gick mot Ö omedelbart utanför vassen på sydsidan. Massor av fågel:

Kråka	Snösparv	Större hackspett	Brunand
Råka	Sånglärka	Pilgrimsfalk	Vigg
Kaja	Ångspiplärka	<u>Ormvråk</u>	Knipa
Skata	Talgoxe	<u>Fjällvråk</u>	Skedand
Nötskrika	Blåmes	<u>Havsörn</u>	Kricka
Stare	Entita	Ringduva	Bläsand
Gråsiska	Kungsfågel	Fasan	Gräsand
Grönsiska	Stjärtmes	Vipa	Knölsvan
Steglits	Koltrast	Storspov	Sångsvan
Bofink	Snöskata	Enkelbeckasin	Sädgås
Bergfink	Rödvinge	Sothöns	Bläsgås
Pjodd	Gärdsmyg	Häger	Sillmås
(12) Pilfink	Rödhake	(40) Storskrak	Skrattmås
Gulsparv	Gröngöling	Salskrak	(56) Fiskmås

OBS att domherre, korsnäbbar och grönfink ej iakttogos. Men f.ö. var vinterfaunan my. fullständigt representerad. 2 gamla och 3 unga havsörnar, 2 pilgrimsfalkar, rätt mycket storskrak, synnerligen mycket salskrak och knipa fanns fortfarande. Snösparvflocken på översvämningarnas svaga is var stor och grann. Viggen var mycket talrikare än förut.

Samtidigt som alltså vinterfaunan var rätt fullständig, hade emellertid en stark ökning av vårfåglarna och häckarna inträtt. Krankesjön hyste en oändlig mängd brunänder, flera hundra. Krickor syntes, dels ett fåtal på översväm., dels en flock på 4 nedanför almen. En ensam praktfull skedanddrake höll till här också. Åtminstone den sistnämnda var då nykomling. En och annan kricka kan man dock få se på vintern också. Dessutom var ju vipan allmänt ankommen, av storspovar sågs 2 och enkelbeckasin likaledes 2. Lärkor funnos i kopiösa mängder nästan överallt. Även staren var mycket talrikare än förut. Gräsänderna voro ytterst talrika även på ängarna bland tuvor osv men tycktes i alla fall ha undergått en minskning sedan sist. De ha väl börjat draga bort.

Särskilt anmärkningsvärt var att knölsvanen var så riklig. På översväm., en ensam bland de c:a 75 sångsvanarna. I Krankesjön låg vid Almen 5 gamla sångsvanar och en ensam knölsvan, men dessutom låg i sjön 10 andra knölsvanar på olika ställen, de flesta lågo parvis.

Vid Kr.SO. höll till dels en flock stjärtmesar, dels en liten trastflock bestående av c:a 10 snöskator samt 2 rödvingar. Dessutom en flock gråsiskor, väl 50 stycken, men i samma flock fanns 7 - 8 grönsiskor, vilket jag aldrig sett förut. En steglits sjöng över Silvåkraskogen. Bofink och bergfink allmänna i denna skog. En stor flock snösparvar höll till på isen på översväm., $\blacksquare > 80$ st.

Sånglärkan fanns i jätteflockar, särskilt något tusental på fälten nära Harlösa men även annorstädes. Ångspiplärkor sprang ytefter ett öppet dike på översvämningarna, 4 - 6 st.

I Vombsjön var vattnet öppet i ett par stora fält. Här låg knipor och friade, vidare granna storskrakflockar samt 10 salskrak. Gräsänder stodo långt ute i sjön på en iskant men lyfte och kom rakt över oss in på översväm. I sällskap 3 bläsänder, varav dock ingen. ♂ ad.

Vid Almen låg följande fågelarter helt inpå varandra:

FORTS

1936-03-17 forts.

5 sångsvanar ad
1 knölsvan ♂ ad
2 storskrak ♀
5 salskrakar, varav 2 ♂ ad. Dessutom kommo flygande 1 ♂ ad + 2 ♀
1 skedand ♂
4 krickor (flygande)
gräsänder allmänt
3 bläsänder varav 2 ♂ ad
knipor flera
sothöns några, längre ut i tusental.
Längre ut låg vigg och brunand i massor.

Vi hade tur att se rovfåglar med byte. 3 havsörnar flögo och lekte över ängarna, men plötsligt tappade en av örnarna en mörk klump till marken, sannolikt en sothöna. En örn slog till i en grann-topp i lövdunge II (här stå även några granar!), den andra slog till på bytet, den tredje flög sin väg.

En stund senare såg vi en stor mörk ormvråk lyfta från marken helt nära och fara in i en furudunge vid Norregård. Den hade ett långt slängande byte i klorna, helt säkert en Arvicola terrestris.

Sedan fick vi se 2 pilgrimsfalkar ute på ängarna. Den ene flög rätt högt. Under honom kom en starflock. Han beredde sig att slå, men stararna sänkte sig då mot marken men slog ej ner. Falken fullföljde aldrig slaget utan gjorde en egendomlig völt och höjde sig åter. Stararna fortsatte sin flykt, falken beredde sig att slå, för ett stycke nedåt, men återigen upprepade stararna sin manöver och falken sin. Det såg egendomligt ut. Slutligen slog falken ordentligt men jag såg ej att den fick något byte.

Strax därefter kommo 2 pilgrimsfalkar flygande från hållet där stararna nyss försvunnit, och då hade honan en stare i klorna. Honan flög upp mot kvarnen, hanen satte sig skrikande på en stolpe.

Kommentarer:

- a) mycket rik fauna förvisso. Somliga arter nämns bara i listan, men säkerligen är alla rätt bestämda utom sillmåsen (=silltruten). Den tror jag inte på. Säkra fynd från mars månad är mycket få, och inlandsfynd från den årstiden rent exceptionella. Rimligen måste jag ha förväxlat silltrut ~~med~~ havstrut, delvis beroende på okunnighet om artkännetecknen, delvis på okunnighet om resp. arters flyttningsvanor.
- b) OBS uppgifterna om knölsvan!
- c) renskrivning och kommentarer gjorda 1986-03-29.

och

1936-03-20.

(34)

Fredagen 20/3. Flommen, Ljungen, Ammerännan. I ena bilen Gunnar N., Arne K., ego. I andra Tejning, E. Dahl, Mabel Hellichius. Sol, men alldeles för stark blåst. Flommen norr om hamnen: ett par småskrak, 2 - 3 ejderpar. Följande arter voro allmänna: gräsand, skrattmå, fiskmå, strandskata, gravand. OBS! skratt- och fiskmåarnas trampande i grundvattnet. Ett par snösparvar.

Vid hamnen några sothöns, 2 viggpar. Ängsbiplärka, vipor. Söder om hamnen en stor flock kärrsnäppor, några (av dem) svartbukade, 4 - 5 rödbenor, en flock större strandpipare, 6 skärfläckor. Gravand, gräsand, ett par snösparvar.

Ammerännan, sydsidan: i invattnet en häger, en stor flock större strandpipare, mäktiga flockar av gräs- och gravand. Vid havsstranden strandskata allmänt, gräsänder massvis, 2 bläsänder, en ♂ och en ♀, sågs i största gräsandflocken. 3 - 4 havstrutar. Sångsvan och knölsvan. Ingen rovfågel.

Sjölunda på eftermiddagen i sol och blåst. Vind östlig. Ytterst lågt vatten på grund härav. Dahl, Gunnar och jag gick ut några hundra meter. Vi mötte på stranden Löwis och Lloyd. De hade sett 15 - 20 storspovar. Vi såg långt ute oerhörda massor av svan, sång mest, men även ett par stora knölsvan-flockar. Ofantliga dykandflockar: några hundra knipor, många hundra viggpar samt en flock på 19 bergänder i utmärkt belysning nära. En annan flock på 3-400 dykänder innehöll en blandning av vigg och bergand, särskilt i uppfloget såg jag många bergänder längst fram i flocken. Sothönsflock stor och fantastiskt tät. F.ö. vipor, gräsänder, skrattmåsar allm. Krickor rätt många i krickvattnet. Svanarna enastående, lyfte, drevos av vinden delvis rakt över oss. Vidare fanns här en flock större strandpipare, några strandskator samt gravänder och som sagt 20 storspovar.

Kommentarer:

- a) OBS att dessa korta och ifråga om artantal uppenbart ofullständiga anteckningar gäller två olika lokaler, dels Skanör + Ljungen etc., dels Sjölunda.
- b) deltagare: Gunnar Nordqvist, Arne Klementsson, Stig Tejning, Erik Dahl, Mabel Hellichius. Vid Sjölunda mötte vi Yngve Löwegren och Lloyd Lundström. De flesta redan presenterade i tidigare kommentarer. Stig Tejning var medicinare men hade, åtminstone i unga år, starka ornitologiska intressen. Han hade rentav skrivit ett par fackuppsatser om storkens minskning i antal till följd av den agrikulturella utvecklingen, och detta när han var praktiskt taget nykläckt student, om inte rentav ännu tidigare. Han blev så småningom medicine doktor och - tror jag - chef för yrkesmedicinska avdelningen på Lunds Lasarett.
- c) Ammerännan är det låglänta stråk som skär Skanörs Ljung från norr till söder. Dess "sydsida" är alltså den plats där Ammerännan når Östersjön på Ljungens södra strand. Ungefär här fanns en gräsbeväxt "revel" som avgränsade ett invatten. Jag tror situationen är ungefär densamma än idag. Ordet Ammerännan användes ofta på 30-talet; numera bara sällan, och jag tror också att det sumpiga stråket är mindre tydligt nu än i forna dagar.
- d) I Flommen stod fiskmåsar och skrattmåsar i det ytterst grunda vattnet (ett par centimeter bara!) och trampade ivrigt på samma ställe, så att sanden virvlades upp och ätbara organismer blottades och togs. Många måsar gjorde detta, och jag minns ännu att vi studerade förloppet med intresse. Självt hade jag sannolikt aldrig sett något sådant förut.
- e) Dagens obsar av bergand är bergsäkra! Stora flockar brukade varje vinter hålla till vid Sjölunda och Malmö hamn tillsammans med vigg m.m. Jag hade dittills knappast sett så stora flockar förut; därav min bedömning av flockarna som "ofantliga" etc.
- f) renskrivning + kommentarer gjorda 1986-04-03.

1936-03-21, lördag.

Lördag e.m. in till Nenne Å. For ut till Lyckan.

1936-03-22, söndag.

H
1 juv.
Nenne, jag och Claës Rydbeck ute i Börringeskogarna. Kaninjakt, dock intet byte. Fågelliv: kungsörn ~~juv~~ över Fjällfotasjön ormvråkar, många, seglade högt. Fjällvråk likaledes rätt många, ett par my. nära. Nötskrika. Grönsiska allmän, flög över. Vipor sträckte hela dagen över i stort antal och högt uppe, riktning varierande, mestadels mot Ö. I Börringesjön mycket storskrak ute på vattnet. Vid V. stranden gräsänder talrikt. En salskrak, ej ♂ ad, troligen en ♀, låg nedanför Lyckan, vacker i kvällssolen. Sothöns skreko.

I Fjällfotasjön såg jag endast storskrak, ett par stora flockar, men ~~jag~~ vi var ej heller ända nere vid stranden. Vi + jägaren Johansson gick däremot ned till de döda två rådjuren jag funnit föregående söndag. Ingen kunde ge besked om varför de lågo där, dock måste de tydligen ha lagts där döda och sedan fastsurrats med ståltråd.

Vidare fågel: koltrast my. allmän, vidare bofink. Jag såg ett par rödvingetrastar och en flock snöskator samt troligen en taltrast. (Herner påstår att den började sjunga i torsdags, d.v.s. 19/3 i Lund uppe vid Asis).

Kommentarer:

- a) Nenne Å. är = Lennart Åkerman, som jag lärde känna sommaren 1930, då vi och ett tiotal andra ungdomar konfirmerades i den rena evangeliska läran av prostén Wessberg i Börringe. (Församlingen hette då Gustaf men har sedermera återfått sitt gamla namn Börringe). Claës Rydbeck och jägare Johansson var bekanta till Lennart Åkerman. Lyckan var namnet på det sommarställe vid Börringesjön, som innehades av Lennarts far, bankdirektör Ivar Åkerman, ~~bosatt i Malmö~~.
- b) Intressant anteckning om återbesöket vid de två döda rådjuren. Det är naturligtvis möjligt, kanske rentav troligt, att Lennart och jägaren Johansson inte kände till varför de låg där fastsurrade. Men båda var ivriga jägare, och högst sannolikt visste de vem som hade jakträtten på detta område. Eventuellt kan de också ha vetat vilka som kunde tänkas jaga där utan jakträtt! Att de inte ~~ville ge~~ besked om ändamålet kan i varje fall ha berott på att de inte ville röja eventuella planer på att skjuta vilt på åteln. Detta så mycket mera som jag redan då hade stort intresse för naturskydd och ökat skydd för hotade djurarter, ett intresse som ~~inte~~ innebar fientlig attityd mot all jakt! Härmed avser jag inte att utmåla Lennart eller jägaren Johansson som svåra och blodtörstiga jägartyper. Men jag har lärt mig mycket om jägare och deras "logik" sedan dess. Redan min åtgärd att ta dem med till åtelplatsen visar hur litet jag år 1936 visste om jägarmentaliteten. Antalet jägare är stort, antalet jägare med objektivt intresse för de jaktbara djurens levnadssätt är förvånande ringa, antalet jägare med god kunskap om de aktuella djuren och ~~part~~artkännedom i fält är också förvånande ringa; och kombinationen kunnig jägare + framstående kulturpersonlighet är, dessvärre, mycket sällsynt.
- c) Parentesen om Herners observation av taltrast finns i denna form i originalanteckningarna.
- d) kommentarer skrivna 1986-04-03.
- gav
dock
god

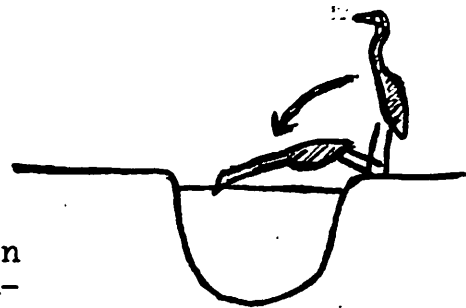
1936-03-24, tisdag.

Start kl. 14,15 med Montén och Cederholm till Vollsjo pr trampcykel. Oerhört stark östlig vind, som åtminstone mot kvällen blev full storm. Vår färd blev därför ytterst ansträngande. Väg: över S. Sandby - Silvåkra - Silvåkra kvarn - över ängarna förbi Vombs Södergård - Vombs by - rakt genom Vombs fure - Öved station - "Liorna", marsch på vägen nedanför den branta hällen - Araskoga - Vollsjo. Vi fikade i S Sandby och gick från Stensoffa ner till almen och tillbaka. Här syntes en mycket intressant sak, nämligen en stor grann duvhök som lyfte ur en tall ovan almen, där grässlänten börjar.

Vädret var soligt och klart men oerhört blåsig. I Krankesjön låg 6 knölsvanor ad nedanför almen, dessutom 6 sångsvanor varav 4 juv längre in mot rungorna. Brunand och vigg allmänna. Några storskrakar samt en fågel, som säkerligen var en smålom, flög över sjön. Vid ett dike rakt nedanför Stensoffa stodo 3 hägrar. Då och då kastade de sig med näbben före ned i vattnet, tydligen för att fånga något fiskyngel.

Ur en gammal torvgrav lyfte en väldig brunandflock.

Vår färd från Stensoffa till Vollsjo pågick från kl. 17,30 till 20,50 utan uppehåll. Det var verkligen ansträngande. Långa stycken måste vi gå, först och främst i alla uppförbackar. I utförbackarna måste man trampa av alla krafter. Vinden tjöt och gick genom mörk och ben. I Vollsjo blev vi hjärtligt mottagna, fick en god och riklig kvällsmat med två snapsar vinbärsbrännvin, sedan kaffe och likör. Sov kl. 0 - 8.

1936-03-25.

Nästa dag, 25/3, klar och solig (men) fortfarande mycket stark östlig vind. Vi for till en skog mellan Vollsjo och Tolånga. Här fanns inte särskilt mycket: stora flockar av bergfink lade vi märke till, vidare mes osv. Intressant var att se 7 storskrakar, varav minst 6 var hanar. De kommo rätt högt i nordlig riktning över skogen i den hårda blåsten.

I en mosse här syntes hämpling, en enkelbeckasin, f.ö. intet märkligt.

Hemfärd härlig, rasande fart. Stora gäsflockar rastade på ett fält V om vägen Tulesbo - Öved. Endast sädgås. Vi såg, då vi kikade på gässen, 2 rapphöns ute och springa på åkern med underliga ryckiga rörelser. Mera gäss neråt Vombs ängar. I Vombsjön mycket storskrake och gräsand. Gäss flygande över Furet mot NO.

Hjälmaröd: 2 skedandpar, stare, krickflockar, ett vackert sal-skrakpar. F.ö. det vanliga.

Fönesjön: en sävsparv höll till här. 4 sädesärlor kom i motvind mot Ö över sjön. 5 blåhökar svävade samtidigt över vassen. 2 voro ♂ ad, 1 var en troligen gammal ♀, 2 troligen juv. Egendomligt att se denna ansamling av rovfågel, annars brukar man ju ej se rovfågel flyga i blåst. Revingeby 1 sparvhök.

Kommentarer:

- a) skissen är en uppförstorad version av originalet. Jag avser att framhäva, att hägrarna på ett underligt sätt föll framåt, kroppshållning för övrigt m l m oförändrad.
- b) De fem blåhökarna över Fönesjöns vass var en märklig syn; troligen hade jag aldrig sett så många samtidigt. Observationen gjordes på kvällen; säkerligen flög fåglarna över sin blivande nattplats.
- c) smålommen betvivlas! Ordalagen är ju inte kategoriska, och lommar i eller över Krankesjön ses utomordentligt sällan, både i gamla dagar och senare.

(37)

1936-03-26.

Två rödhakar sjöngo vid Zool. Inst.

1936-03-28.

På e.m. utfärd med Torsten Herner till Örtofta 16,35 - 19,02.
I och vid ån:

gräsand ytterst talrik

vipa " "

gäss inalles rätt mycket. Många flockar kommo omkr. kl. 17 och flög mot NV säkerligen för att slå ned på något fält N Örtofta.

Något tjog lyfte också vid åns S. sida mellan Örtofta och Viderup.

Spillning massvis!!

häger 1 st

enkelbeckasin: >15 i flock lyfte vid ån

rödbena: några Örtofta och vidare mot Ö.

Storskrak: några drogo mot Ö, högt.

skrattnås utomordentligt allmän. Varje minut drogo flockar mot Ö utefter ån. (Fortsätter direkt med följande art).

Fiskmås fanns i flockarna. Av de mer än 30 flockarna var endast en med fiskmås i majoritet. Flockarna voro på 20 - 75 individer, medelhögt.

Gråtrut 1

Sothöns i ån, dock ej många

Rödhake 1 i en häck Viderup

Stare mycket talrik

Hämling: en liten flock flög lockande över mot SÖ på kvällen.

Ängspiplärka åtskilliga

Sånglärka allmän

Koltrast Viderup

I vallgraven kring Viderup 2 helvita gräsänder.

Hare mycket allmän.

1936-03-29.

Denna dag gjorde jag dels anteckningar om en exkursion till Krankesjön, dels korta anteckningar om väderlek m m på sista veckan. De sistnämnda anteckningarna kommer först här. De lyder så:

Antecknat 29/3: obs: sistlidna vecka utmärkt vackert varmt väder. 24/3 (och) 25/3 mycket stark ostlig vind, torde hindrat sträcket. 28/3 e.m. också märkbar ostlig vind, mulnande i solnedgången. 29/3 ostlig vind, ehuru knappast besvärande. F.ö. torde veckan ha medfört att en hel mängd flyttfåglar hunnit fram till vårt land. Storsparvar ha åtminstone från 24/3 funnits i åtskilliga hundratal vid Sjölund. Snösparvarnas stora massa avreste antingen 24/3 eller 25/3, endast en kvar då, allt vid Sjölund.

Löwis var vid Sjölund även lördag 28/3 morgonen. Fågelliv på grund av frosten under natten och isen på vattnet fattigt.

Härmed slut på anteckningarna rörande den gångna veckan. Här följer mina anteckningar om exkursionen till Krankesjön.

29/3 Krankesjörundan med Cederholm och Nystrand.

Dagen var den första molniga efter väl 10 klara dagar. Blåsten ostlig, dock knappast besvärande. Bland mera anmärkningsvärda saker bör nämnas:

- 1) att hämling hördes och sågs flera gånger under dagen
- 2) Sävsparven var utomordentligt allmän, tydligen hade hela huvudmassan anlänt sedan sist. Överallt fanns sävsparv, en stor flock nära bron vid Harlösa, massor ute på ängarna osv.
- 3) Trädlärkan var ytterst rolig att se. På grässlätten nedanför Silvåkra slott lyfte en hel flock på 14-15 st. De höllo tätt ihop och voro rätt orädda. Deras lockläte hade jag ej hört förut, däremot hade jag hört sången i Skärseröd. De slog snart ner och vi studerade dem länge, där de löpte omkring i den korta gräsvegetationen och letade föda.

FORTS

1936-03-29 forts.

(38)

Artlista:

Kråka	Blåmes	Fasan	Knipa
Råka	Svartmes	Större strandpip.	Gräsand
Kaja	Tofsmes	Vipa	Kricka
Skata	Entita	Storspov	Stjärtand
Stare	(20) Kungsfågel	Rödbena	Bläsand
Hämpling	Snöskata	Skogssnäppa?	Knölsvan
Bofink my. allm., sjöng.	Taltrast	(10) Enkelbeckasin	Sångsvan 1 !
Gråsparv	Stenskvätta	Sothöna	Sädgås
Pilfink	Rödhake	Trana	Skrattmå
Gulspurv	Gröngöling	Stork	Fiskmå
(10) Sävspurv	Större hacksp.	Häger	(40) Gråtrut 1
Trädlärka	Spilkråka	Rördrom	(6) Skäggdopping
Sånglärka	Havsörn	Storskrak	= 60 61
Ängspiplärka	Sparvhök	Salskrak ännu	även:
Sädesärla	(30) Pilgrimsfalk	allmän.	Steglits } se
Talgoxe	Skogsduva	Brunand	Varfågel } nedan!
	Räpphöna	Vigg	

- 4) ängspiplärka allmän
5) sädesärla sågs flera gånger, bl.a. ett par ex vid bron vid Harlösa. Även vid Vombsjöns strand osv. Dock ej så många
6) Mesarna inne i Vombs fure voro mycket roliga. Svartmesens och tofsmesens sång hörde vi länge på.
- Tofsmesens läte och sång
Stjärtmesens läte
Blåmesens typiska sång
Talgoxens typiska läte och sång
Entitans typiska läte och sång
- allt detta känner jag till väl och behöver ej taga fel på. Däremot är det mig omöjligt att alltid kunna skilja på vissa mesars lockläten.

Kungsfågeln samt alla idag iakttagna mesar utom blåmesen höllo ihop i en mycket stor flock i Furet.

Blåmesen sågs vid Krankesjöns sydsida i en al.

Snöskata: en flock Kr. SO.

Taltrast såg jag där trädlärkorna höllo till. Flera taltrastar lyfte här från marken och flög in i tallkronorna. En fågel i snöskatflocken var ej snöskata, det såg jag vid en noggrann inspektion under flykten. Om det var taltrast eller rödvinge vet jag däremot ej med säkerhet.

Stenskvätta: en ♂, ytterst orädd (trött efter resan?) på ett av stensföden till landsvägsbron, Harlösa.

Rödhaken började bli tydligt allmännare, dock har alldeles säkert inte huvudsträcket börjat ännu, ty då brukar de vara ytterst allmänna ett tag.

Gröngöling

Större hackspett

Spilkråka

} alla tre klätterfåglarna nästan samtidigt i Vombs fure.

Havsörn: 1 juv över översvämn. på morgonen kl. 10, högt. (och) 1 i ett träd på ängarna nedanför kvarnen kl. 13,30. Var säkert/helt samma individ. Sent datum.

Sparvhöken och pilgrimsfalken sågs långt fram vid halvfyratiden över Kr. V. Den första seglade runt högt uppe; den senare, en mycket stor ♀, troligen ung, rätt brunaktig, lyfte från ett fält och stack i rasande fart ut över sjön mot almen.

Skogsduva: 4 st. på en åker vid SO. sidan (av Krankesjön).

FORTS

1936-03-29 forts.

Större strandpipare minst 7 st Heljesjön, 4 slog till på en ny-plöjnad.

Spov my. allmän, en tät flock på 19 st. vid Norregård.

Rödbena hördes tydligt vid Kr. V.

Skogssnäppa(?) okänt läte, fågeln var en Tringa, flög högt.

Enkelbeckasin 5 st. stora ladan.

Trana 2 st kretsade över ängarna på my. långt håll. 5 kom ståtligt över Kr.V. mot Ö. Flög över almen, där vi satt, två varv runt, fortsatte dock.

Rördrommen bölade i Kr.SO. $\geq$ 350 m.

V. om Silvåkrabäckens inflöde.

Storskrak allmän ännu.

Salskrak 1 ♀ översvämn., > 15 Heljesjön! Får den full dräkt första året? Flera ♀♀ (el. juv?) höll ihop i en flock i Heljesjön, andra (salskräkar) lågo parvis ♂ praktdräkt + ♀. 4 st. Kr. V.

Brunand } utomordentligt talrika. Gräsand flera tusen. Brunand:
Vigg } jag tror nästan att den fanns i nära 1000 individ Kr.
gräsand } 15 Heljesjön. Vigg flera 100 i Kr.

Kricka en flock Vombsjön NV, Hjälmaröd, den fina andlokalen.

Bläsand var vanlig på översvämn. i gräsandmassorna. Inalles > 100 iakttagna.

Stjärtand minst 6 par såg jag. De lågo bland gräsänderna parvis.

Knölsvan flera Kr.

Sångsvan endast en iakttagen! Det var en ad, låg i Kr. V, långt väster om vassen, alltså innanför vassen. Helt nära låg 2 gamla knölsvanar.

Sädgås mycket få idag. En flock på långt håll över ängarna $\geq$ 25, andra småflockar närmare håll, men mycket få inalles.

Skrattmås mycket allmän

Fiskmås allmän

Skäggdopping flera Vomb- och Krankesjön.

Kommentarer till exkursionerna och anteckningarna 28 och 29 mars 1936.

A. 28 mars, exk. till Örtofta. Anteckningarna visar vilket rikt fågelliv som fanns innan Kävlingeån reglerades "för att återföra ån till sitt naturliga tillstånd och rädda fågellivet från förödande översvämnningar", för att tala med överhovstallmästare Hans Otto Ramel, hans son Otto Ramel och den tredje sammansvurne: tidningen Arbetet i Malmö. Skönt att se huruledes sakkunskapen, ansvarskänslan och sanningskravet förenas på detta sätt.

B. 29 mars.

- anteckningarna om väderleken föregående vecka synas mig delvis intressanta, t ex om vindförhållandena, men delvis inte särskilt välformulerade eller välövertänkta.
- anteckningarna från exkursionen till Krankesjön har måst redigeras, visserligen med lätt hand. De i marginalen förstreckade avsnitten har av uppenbara skäl tillfogats i renskriften. Ett rätt långt avsnitt om olika meslåten har utelämnats. Parenteserna om stenskvätta och om åldern hos de honfärgade salskrakarna finns i denna form i originalet, liksom också frågetecknet om skogssnäppan. Övrigt inom parentes har tillagts vid renskriften. Skogssnäppan alltså osäker, men OBS att stor-snäppornas släktnamn på 30-talet var Tringa! - De till

artlistan fogade arterna steglits och varfågel blir, trots texten, inte kommenterade senare. De sågs väl på ut- eller hemvägen. - Skärseröd, där jag hört trädgårdslärka, är bröderna Klementssons ställe vid Hästveda. - I ett tillägg i originalet skriver jag att ormvråken "skolkade" denna dag. Ringduva m fl kunde också nämnas. (jämte blåhök, skedand, bergfink och gårdsmyg) Men rikt fågelliv var det förvisso ändå!

SI UT

1936-03-30, måndag.

Måndag 30/3 bil med Sigge och Lovén: Malmö - Eskilstorps ängar - St. Hammars kyrka - Hammarsnäs - Skanör och Flommen - Trälleborg - Anderslöv - Malmö.

Eskilstorps ängar: större strandpipare, kärrsnäppor och vipor mycket allmänna. Ute i vattnet syntes knölsvan, gravänder osv. Några rödbenor funnos också på ängarna och spelade vackert. Vädret var mulet och blåsigt. Starar i massor.

St. Hammars kyrka, som för länge sedan varit utsatt för släkten Lovéns välvilja i form av donationer och dylikt, besåg vi grundligt både utan och innan. Olika medlemmar av släkten Lovén hade sina namn i bly på fönstren osv.

Vi for sedan till Hammarsnäs. Här gick vi en stund trots det blåsiga vädret. En ensam storspov gick vid stranden, måsar och trutar flögo över, både havstrut och gråtrut. En jätteflock av kärrsnäppa, > 250, delvis svartbukade, höll till här. Starar sutto i täta flockar på ängarna, ofta tillsammans med några vipor. De lyfte också tillsammans och flög. Rätt mycket knölsvan i Höllviken. Sångsvan sågs ej.

På Ljungen satt en tornfalk på en telefontråd, annars sågs inga rovfåglar. De sträcka ej i så stark blåst.

Flommen: vi räknade idag 15 skärfläckor, dessutom större strandpipare, vipor, kärrsnäppor, rätt många rödbenor samt 4 storspovar. Gräsand och gravand allmänna.

Nere vid kusten nära Trelleborg låg massor av gräsänder och måsar. 2 knölsvanar också.

Kommentarer:

- a) Sigge = Sigurd Berggren, redan presenterad. Lovén = Per Magnus Lovén, ungefär 10 år äldre än jag. Han var amanuens på Zoologiska Institutionen i Lund och tjänstgjorde bl.a. på den obligatoriska kursen i fysiologi, som jag gick. Troligen var det vårterminen 1933. Lovén kunde vara en livad och glad garçon. Han var i första hand marinbiolog, specialist på Öresunds fauna liksom rätt många andra lundazoologer vid denna tid, när Zool. Inst. hade en marinbiologisk station i Barsebäckshamn. Men Lovén var också kolerisk och bråkig och uppfylld av sin egen betydelse, både som zoolog och befälhavare ombord på en motorbåt ingående i Öresunds frivilliga motorbåtsflottilj. Han blev så småningom amanuens på Malmö Museum och efterträdde Pelle Bergman som chef för museets naturvetenskapliga avdelning, när Bergman gick i pension. Som chef var Lovén inte lätt att hantera.
- b) Eskilstorps ängar ligger vid stranden av Höllviken ungefär väster om Vellinge samhälle. Ängarna, eller kanske angränsande delar av ängarna, kallas också Vellinge strandängar. Det är särdeles rika och fina ängsmarker vid stranden med mycket rikt fågelliv, särskilt vadare. De är åtminstone till stor del bevarade ännu idag.
- c) Det syns tydligt att anteckningarna har förts slarvigt och ofullständigt.
- d) Renskrift och kommentarer gjordes 1986-04-04, alltså nästan exakt 50 år senare!

1936-04-02, torsdag.

Torsdag 2/4 blev det en ny lång biltur. Sigge, Kerstin Hansen, Yngve och jag for kl. 12 från Lund. Väg: Lund - Kävlinge - upp på Rönneberga backar, härlig utsikt - sedan till Vegeholm, där vi dock ej klev ur. Trivsamt kring slottet. (Fortsatte) - Ängelholm - Margretetorps gästis. Kaffe och kakor, vi satt ute, omsvärmade av en mängd rödhakar, väder lätt molnigt, varmt och skönt. (Sedan) - Västersjön - Rössjöholm. Lång paus, promenad i den härliga parken osv. Sedan for vi upp över åsen till Våxtorp, stannade och beundrade utsikten på högsta punkten. For sedan Våxtorp - Båstad - Hovs Hallar. Härlig sol, vi klättrade länge omkring. En tobisgrissla låg och gungade här, litet fiskmåsar och gråtrut kom förbi. Massor av fiskmåsar höll till ute på åkrar och ängar. Inga skratmåsar!

Från bilen, när vi var nära Malen, såg jag en ejderflock flyga mot söder, uppe i NV. Detta är anmärkningsvärt!

Vi åt på hotell Kattegat i Torekov. När vi sedan for hemåt i mörkningen, kom flera gånger rapphöns ut på vägen framför oss. Mycket trevlig tur.

Kommentarer: Sigge och Yngve är = bröderna Berggren från Malmö. Kerstin Hansen var biolog, gick kurserna på Zootis ett par år efter mig. Det var en mycket trevlig flicka. Hon och Sigge Berggren sågs ofta tillsammans.

1936-04-03.

Den 3/4 var jag ett tag på e.m. ute vid Skatteberga. Kl. 16,30 - 17,20. Fågellivet mycket rikt. I ån låg 7 sångsvanar, varav 5 juv., en mängd gräsänder, flera hundra; en mycket stor bläsandflock > 100; ett par dykandflockar, vigg och knipa. På ängarna var vipan mycket vanlig. Kärrsnäppor surrade, och flera rödbenor spelade och flög ikring. Storspoven var också allmän. Ringduvor kommo farande över grandungarna. Rödhake, taltrast och koltrast sjöng. En ormvråk lyfte ur ett träd, och en hel flock taltrastar (ej rödvingar!!) höll till uppåt Ekebergamossen. Råkor voro vanliga: koloni här. Men blott ett par kråkor syntes, dessbättre.

Kommentarer: området förstördes praktiskt taget helt när Kävlingeån reglerades ett par år senare.

1936-04-05, söndag.

Söndag 5/4 var det segling. Bergengren, Gyllander, Westerström, C. Haglund, Arne Klementsson, Nils Noréhn, V. Fontaine och jag var ute från kl. 11 - 15,30 på sundet med Gefion. Vi for ut till Lomma i bil, Arne B., Rufus och jag. Segel och annat hade vi med oss i bilen.

Det var nordlig eller NNW-lig vind, ej särskilt stark. Sol och grant. Vi såg rätt mycket ejder och några småskrakar långt ute mitt i sundet. F.ö. en sträckande vråk mot NO. Stor höjd, och rätt långt ute. Knölsvan låg mycket kvar utanför Bjärred, 100 - 150, kanske fler. Stora knipflockar också. Gräsand allmän inne vid land. En svart ♂ skrämde vi upp utanför Bjärred.

Intressantast var att se 7 skäggdoppingar i snabb sträckflykt mot N. utanför Bjärred. De flögo alldeles efter vattenytan.

I Lomma var sädesärlan allmän, men den svarta Rödstjärten såg vi inte. Strandskata allmän Lomma. På fälten mellan Lund och Lomma gick massor av måsar, mycket mera fisk- än skratmåsar.

Kommentarer: se nästa sida!

1936-04-05 forts.

Kommentarer till denna exkursion:

- a) Arne Bergengren, Arne Klementsson och Nils Noréhn har redan tidigare presenterats. Övriga deltagare i bokstavsordning: Viking Fontaine var från Malmö, läste bl a zoologi i Lund och blev amanuens på Zootis. Senare i livet fick han plats på Göteborgs Naturhistoriska Museum och sökte sig därifrån till Malmö Museum. Han var vänlig och omtänksam och mycket plikttrogen. De år han var kursamanuens på Zootis tror jag inte han hann med mycket annat arbete. Särskilt rolig var han inte; han hade alltid svårt att göra sig gällande, och ett vemodigt och disharmoniskt drag fanns alltid hos honom. Sylve Gyllander var umgängesvän och jaktkamrat till Gunnar Nordqvist, Arne Bergengren, Yngve Löwegren m.fl. Gyllander var, eller blev, apotekare i Lund och arbetade länge på Lasarettssapoteket. Jag träffade honom ofta i det Nordqvistska hemmet i Sjöbo fram till mitten på 40-talet. Därefter möttes vi i Lund vid sällsynta tillfällen. Han var en hygglig och levnadsglad prick men "käck" i överkant. Curt Haglund blev student i Växjö 1931. Han var näst yngst av åtta syskon; hans far var prost i Långasjö i sydöstra hörnet av Kronobergs län. Han, Curt alltså, var entomolog och kunde svenska fjärilar bra. Han och jag var kurskamrater på Zootis och höll mycket ihop första åren, även med ett par tre av hans äldre bröder: Gustav och Göte som var teologer, och Bertil som var humanist. - Curt Haglund hade rödlätt hy och kallades ofta Rufus. Han kunde vara rolig och snabb i repliken, men han hade fruktansvärt dåligt ölsinne. Vid ett visst stadium (som han dessvärre uppnådde snabbt) började han mucka gräl, och samtidigt förändrades hela hans utseende: han blev vit i ansiktet med små röda fläckar, och hans annars rätt veka drag förvandlades på ett underligt sätt och blev brutala och hotande. När han nått dit ville han helst slå ihjäl alla kolleger, åtminstone alla olik-tänkande. Men såvitt jag vet lyckades han aldrig. Westerström kommer jag nu inte ens ihåg. Troligen var han god vän till Bergengren och/eller Gyllander.
- b) båten Gefion var en underlig historia. Omkring år 1933 eller -34 greps Bergengren och ett par av hans vänner av ett lidelsefullt intresse för segling och båtfärder. De inköpte en bred och grovt byggd båt vid namn Gefion. Båt-typen hette "havskryssare", något som de ofta påpekade. De lade ned väldigt mycket tid på båten och dess utrustning (den hade även motor) och på båtfärder. Och en verkligt beaktansvärd långtur gjorde de: de seglade till Island sommaren 1937!! Då deltog Bergengren och Erik Montén och ytterligare en eller två man. Jag blev ivrigt ombedd att deltaga, men min skepsis kvarstod, och inkallelse till rekryttjänstgöring sommaren 1937 kom som ett absolut hinder, inte ovälkommet.
- c) fågellivet behöver inte många kommentarer. Roligaste observation är absolut skäggdoppingarna på sträck. Bergengren (och antagligen även ett par av oss yngre) begrep fuller väl att obseha var märklig. Skäggdoppingar på dagsträck ses förvisso inte ofta.
- d) Dessa kommentarer skrevs 1986-04-05, alltså på dagen femtio år efter exkursionen!

1936-04-09, torsdag.

Torsdag 9/4 reste jag ut till Arlöv kl. 8,45. Mycket lyckad tur. Västlig, ej stark vind. Soligt och varmt. I Arlöv vid det lilla smutsiga vattenhålet vid Skriv- och ritboksfabriken gick 8 rörhöns och plockade som höns på landbacken. Flög ner och gömde sig när jag kom.

Jag gick ner till fiskarkojan. Här var oerhört med fågel. På landbacken lärkor, ängsdiplärkor samt några trädpiplärkor! Vipor mycket talrika. Gräsand många hundra, dock tydlig minskning sedan i vintras naturligtvis. Skratt- och fiskmåsar samt litet gråtrut och havstrut. Skrattmåsar i massor. Dominerande voro inne på dyn kärrsnäppor samt större strandpipare. Rödbenor hördes och syntes litet överallt. Ute i vattnet var det trevligaste livet: c:a 250 gravänder lågo eller stodo här, vidare flera hundra storspovar. Ibland syntes i norr vadarflockar som med snabba vingslag drogo fram och tillbaka. Det befanns att det var storspov det också. De slog ner norröver men lyfte om en stund och kom mot mig. Det var en vacker syn med dessa massor av storspov. Vid ett tillfälle kom några spovar nära mig. Då såg jag en småspov. Den kom efter några storspovar. Storleksskillnaden rätt betydande, teckning och färg iaktogs också. Plötsligt kom en ovanligt stor och ljus pilgrimsfalk ♀ från norr. Den flög sakta, seglade. Fåglarna blevo ej så skrämde som vanligt. Falken satte sig på en bank ute i vattnet, det såg lustigt ut.

Jag gick mot N. Gräsand, skrattmåsar, bläsand c:a 20, höll sig parvis. 300 kärrsnäppor, > 10 - 15 rödbenor, storspov i massor. OBS! -inga strandskator.

Alnarps park: vitsippor blommade för fullt. Rödhake massvis, en snöskatflock, en rödvingeflock.

Kommentarer:

Observationen av trädpiplärkor redan 9 april kan knappast vara riktig, måste skyllas på okunnighet och bristande självkritik. Svårare är det att bedöma min bestämning av småspov. Arten kände jag visserligen väl, både från Lappland och Sydsverige; men kännetecknen på ovanstående exemplar förefaller mig inte övertygande; både ordval och sakskäl verkar svaga. Därför bäst att underkänna iakttagelsen. Men f.ö. är redogörelsen positiv och visar tydligt vilken fin lokal det var. Flockar på hundratals storspovar ser man numera nästan aldrig i Sverige, såvitt jag vet.

Dessa kommentarer gjorda 1986-04-06.

1936-04-19.

Krankesjön och Vombs ängar 19/4 1936 med Frej Ossiannilsson och hans fästmö. Revingehed - Fönesjön - Kalvmossen - Krankesjöns norra sida - Bökebjärsmossen - Krankesjöns södra sida utefter sydstranden ett stycke, sedan upp genom Silvåkraskogen runt fruktgården - Silvåkra - ängarna, rödspovlokalen - utefter Klingvallsån - Harlösa. Ej Furet eller Vombsjön. Översvämningarna på grund av nederbörden större än sist, dock naturligtvis ej såsom vintermaximum. Vädret övermåttan omväxlande, jämför 24/9 -35. Ett par kortvariga hagelskurar, f.ö. mest sol, vackra moln. Vind stark, västlig.

Kråka
Råka
Kaja
Skata
Stare
Nötskrika
Hämpling
Bofink
Pjodd
Pilfink
Gulspurv
Sävsparv
Sånglärka
Ängspioplärka
Sädesärla
Talgöxe
Koltrast
Rödvinge

Stenskvätta
Rödhake
Ladusvala 3!
Ormvråk
Sparvhök
Brun kärrhök
Fiskgjuse
Ringduva
Rapphöns
Fasan
Vipa
Storspov
Småspov
Rödspov
Myrspov
Rödbena
Enkelbeckasin
Vattenrall
Rörhöna

Sothöna
Stork
Häger
Rördrom hördes
Storskrak 1 ♀ och 1 ♂
Salskrak
Brunand allmän
Vigg allmänaste and
Knipa inalles ej över 20
Gräsand allmän, men stark minskning
Kricka
Stjärtand
Bläsand
Knölsvan 3 + (ex. i) Krankesjön
Sädgås > 450
Skrattmåsar rätt allmän
Fiskmåsar " "
Gråtrut 2
Skäggdopping allmän

Hämpling allmän
Sädesärla my. talrik. Vid Klingvallsån nedanför Silvåkra kvarn satt under ett tillfälligt hageloväder en flock på 12-15 st. Vid bron över Klingvallsån närmast Kävlungeån > 30 i flock också vid oväder, rastade tydligen
Sånglärka: intill nyssnämnda bro lyfte en från marken alldeles framför oss. Den befanns redan ha börjat bygga. Boet låg halvfärdigt.
Rödvinge en flock Silvåkra stn
Rödhake allmän
Ladusvala 3 över Kr. i solen
Ormvråk allmän
Brun kärrhök 2 st skrikande och flygande över vassen
Fiskgjuse 1 ex stod i luften över Silvåkrakärret, störtade plötsligt från rätt stor höjd i (vattnet) under våldsamt plaskande

Vipa ytterst allmän. Även i tät flockar. En flock > 80 nere vid översväm. innehöll 6-7 smärre vadare av okänd art
Rödspov 4 st, vanliga platsen. De spelade fint
Storspov mycket allmän
Småspov } På en gräsbank på översväm.
Myrspov } stod 1 myrspov & 1 småspov i sällskap. 1 storspov kom & slog ner men lyfte strax. Småspoven lyfte under gnäggande, var liksom myrspoven rätt orädd. Myrspoven var i övergångsdräkt grått-mörkrött
Rall och } hördes fint i Krankesjön
rörhöns }
Storken syntes ej på morgonen, men på kvällen låg den i boet.
Storskrak: 1 ♀ lyfte ur översv. nära sista bron över Kl-ån. 1 ♂ strax därefter, ej i sällskap med ♀.
Salskrak i Kr. SO minst 5 varav 2 ad
Brunand mycket allmän
Vigg ytterst talrik
Gräsand nu blott i småflockar
Sädgås: god belysning flera gånger. Intet annat än sädgäss.

1936-04-19 forts.

Beträffande gräsand säges dessutom: "stark minskning sedan sist. De kvarvarande äro väl de som skola häcka här i trakten."

Beträffande arterna vigg, knipa, gräsand, kricka, stjärtand och bläsand finnes ett tecken (en klammer), som anger att de fanns på översvämningarna, dock ovissst huruvida de fanns enbart där (vilket verkar mycket osannolikt).

Stjärtand och bläsand omfattas dessutom av en klammer med texten:: "4 iakt. översvämn." Siffran 4 kanske gäller bara stjärtanden. Detta är sannolikt på grund av textens placering; och sannolikheten ökas av att stjärtanden sällan sågs i stort antal, under det att bläsanden - före Kävlingeåns reglering - brukade vara mycket allmän med maximum just i senare hälften av april.

Kommentarer utöver ovanstående:

- a) Frej Ossiannilsson var zoolog. Han var son till författaren K.G. Ossiannilsson. Det var en trevlig människa. Han disputerade på stritar och deras ljudalstring; avhandlingen hette "Insect drummers". Han blev så småningom professor vid Lantbrukshögskolan på Ultuna och stor specialist på stritar, särskilt deras taxonomi och utbredning. Jag tappade kontakten med honom ungefär 1939. Vad hans fästmö hette kommer jag inte ihåg.
- b) Dagens observationer av småspov och myrspov, förutom storspov och rödspov naturligtvis, är absolut riktiga. De studerades mycket noga. Det är antagligen enda gången jag sett båda Arterna av släktet Numenius och båda av släktet Limosa på samma dag i Krankesjöområdet.
- c) Även övriga obsar helt OK. Beklagligt att vissa arter bara nämnts utan närmare uppgifter. Men de uppgifter som finns är ibland av intresse och visar åtskilligt av individriktigheten i gamla tider. Det storkbo, som omtalas, är boet i Revingeby, som bekvämt kunde ses från tåget.

1936-04-21, tisdag.

Stehag - Rönneholms mosse - Rönneholm - Stockamöllan - Stehag
tisd. 21/4. Vackert väder, vackra moln. Iakt:

Kråka 2 bon, båda i björkar på mossen.

Orre 2 ♀ 1 ♂ mossen

Rapphöns: 1 (ex) jämte några starar på ett fält

Fasan 1 ♂ på mossen

I en djup grav på mossen 1 vipa och 1 rödbena i sällskap, vidare 1 skogssnäppa, 5 vigg, 3 gräsänder och ett par sothöns.

Vid kanten av mossen ibland låga, delvis avbrända björkbuskar en flock på 7-8 gulspärvar och >125 sävspärvar. Aldrig sett maken. Voro ovilliga att lämna stället. Flög blott korta bitar.

Spov ett par enstaka på mossen, dessutom en flock på 7, också på mossen, och syntes ofta under dagen i enstaka ex.

Stockamöllan: Taltrast och koltrast och rödhake sjöng. Sades-ärla allmän, rödhake my. allmän

Blåmes såg jag flera gånger parvis i träden, föreföll allmännare än talgoxen.

Ormvråk 2 st vid Rönneholm, seglade.

Kommentarer: en skön vandring.

Jag var ensam, som vanligt om inte annorlunda säges. Anteckningar kortfattade och föga givande, dock med ett undantag: den märkvärdigt stora, väl samlade flocken av sävspärvar (med inslag av gulspärvar). Jag har faktiskt aldrig sett dess like.

Iakttagelsen är publicerad i Fauna och Flora, årgång 44, häfte 1, 1949, sidan 12. Rimligen måste det varit en nyanländ flock. Måne sådant sker m 1 m ofta? Kanske flockarna upplösas kort efter ankomsten och därför sällan observeras? Men på höstflyttningen uppträder sävspärven inte i väl-samlade flockar, i varje fall inte när den flyttar på dagen.

Skrivet 1986-04-07.

1936-04-22, onsdag.

Onsdag 22/4 1 eller möjligen 2 lövsångare i Zool.Inst. trädgård.

1936-04-23, torsdag.

Torsdag kväll 23/4 var jag en timmes tid nere vid Arlöv med Arne B. Det var en grann, ljum kväll. Storspov 7 i flock. Rödbena spelade allmänt. Större strandpipare 2, troligen flera, samt med dem ett dussin kärrsnäppor. Vipor. Ängspioplärka. Gräsand ej så mycket. Gravand några par. Vid 7-tiden kom en oerhörd massa måsar inifrån land ut över havet. Vi hade från tåget vid Åkarp sett en ren flock på flera hundra fiskmåsar stå invid banan. Flockarna utgjordes till drygt hälften av fiskmåsar, resten skrattmåsar. De voro i regel på 20 - 50 st., kommo tätt men väl skilda, blott i en flock var arterna blandade i ungefär lika grad, annars var det rena fisk- eller rena skrattmåsflockar.

1936-04-24, fredag.

Fredag 24/4 morgonturen med Sigge, Arne K. och en malmöstudent Trädgårdh. Väg: från Lund 3,15 - Krankesjöns sydsida - Ängarna - Harlösa - småvägar Hörby - svarthakekärret, 9 svarthakar - Ringsjön vid Sätöfta, basaltkullar, udde i sjön, jätte-asp-udden? - Sjöholmen - Lund kl. 12. Väder mulet men f.ö. bra.

Vid Almen i gryningen stor konsert av enkelbeckasin, storspov samt i sjön rördrom, brunand, gräsand, skäggdopping. 2 bruna ♂ flögo i parningsflykt över södra stranden, 1 ♀ sågs också.

Sävsparv allmän, sävsångare hördes. Lövsångare, taltrast, koltrast, rödhake sjöng i skogen.

Årta sågs passera + flera krickor i rasande fart.

Kl. 4,30 lyfte väl 25000 starar ur sydosthörnet. En imponerande syn. De flöt ut över sjön så att hela rymden tycktes fylld av [ex] svart moln. Några tusen passerade över oss.

Vi for till ängarna. Åt och tog morgonsupen, därefter en pipa. En brushane, ♂, kom över oss, första för året. Neråt Södergård stod 48 tranor på ett fält. Vid landsvägen till Veberöd 113 = summa 161, vackert. Härlig syn.

Stora grustaget vid Klostersågen: raphöns, orrspel, 1 rödspov kom över mot SO här.

Vigg och knipa fanns i Vombsjön, vigg allmän.

Svarthakekärret i Hörby: 9 svarthakar, sothöns.

Ringsjön vid Sjöholmen: dåligt väder. Ett salskrakpar låg i vattnet vid stranden. Flera gråtrutar syntes här.

Kommentarer:

- a) Arlöv innebär Arlövs strandängar, en mycket långgrund och sumpig strand, rätt smutsig också på grund av närheten till Malmö. Gränsen mot den lokal, som heter Sjölund, är m l m flytande, men Sjölund ligger närmare Malmö. Arne B. = Bergengren.
- b) Morgonturen med Sigge Berggren, Arne Klementsson och kandidat Trädgårdh: jag hade tidigare gjort några cykelturer från Lund med [redacted] start före gryningen, alltid ensam om jag minns rätt. Bilturer med så tidig start var jag ovan vid, men det framgick av samtalet med deltagarna att Sigge Berggren och Arne Klementsson och deras kolleger rätt ofta gjort sådana turer. Fågelanteckningar kortfattade och ofullständiga. "Bruna hannar" jämte en hona är förstås bruna kärrhökar. Fint med tranorna, och ännu finare med orrspelet, ty det var både första och sista gången, i varje fall sista gången, jag hörde sådant i Vombs fure! - Starar har fortfarande nattkvarter i Krankesjöns SO vass! "Svarthakekärret" heter egentligen Lågedammen eller Laugedammen och ligger invid Hörby, på 30 talet dock ett stycke från samhället. Jag hade varit där med Gunnar Nordqvist redan i maj 1935 och studerat svarthakedoppångarna. Flera par bodde där, och de var ytterst orädda. -

1936-04-26, söndag.

Tur till Forsakar. Deltagare: Sigge, Knut Almgren, Kerstin Hansen, ego. En mycket trevlig runda, men ej mycket fågel. Från Lund 13,30 över Dalby - Torna Hällestad - Silvåkra - Vombs by över ängarna. Här var mycket folk, alltför mycket. Ett sällskap på 11 personer, tydligen ornitologer och troligen danska, skrämde upp tranor på ängarna, c:a 75 st. På översvämn. långt nedanför stora ladan låg 3 knölsvanar, dessutom minst 3 storskrakar, vilket är sent. 2 ladu-svalor här.

H De
For sedan Övedskloster - Sjöbo - Anklam - Lövestad - Andrarum - på småvägar Bertilstorp - Hörröd. Många härliga platser speciellt mellan Andrarum och Hörröd! Vidare via Gaddaröd - Degeberga. Fikade. For sedan till Forsakar. Tittade på fallet och klättrade i bergen. Grant! Sedan ~~Hageberga~~ Hageberga - Huaröd - Öneköp - Hemmeneköp - Vallarum - Fränninge - Starrarp. Här låg norr om vägen Starrarp - Bjärsjölagård vid Skumparp ett stort grant sumpområde med mycket vass. Stannade dock ej. For Bjärsjölagård - Tulesbo - Öved - Svansjö. Här syntes en tornfalk och en fiskgjuse, den senare över sjön, jagad av mås. Mycket grant. Sedan Harlösa - Revingehed - S Sandby - Lund. Fin tur. "Skumparpsmossen" bör närmare undersökas.

Kommentarer:

- a) Knut Almgren var biolog. Jag kom aldrig i närmare kontakt med honom. Tror att han var rätt splittrad i sina intressen. Det väckte stor uppmärksamhet, att han och hans fru for till Ryssland och studerade för den berömde Pavlov. Sådana resor var avgjort ovanliga på 30-talet, och särskilt naturligtvis om de gick till Ryssland. Vad Almgren fick ut av sin resa vet jag inte alls; han försvann från min horisont senast 1939, kanske redan dessförinnan.
- b) Den lokal som härovan kallas "Skumparpsmossen" blev tyvärr aldrig undersökt!

1936-04-28 och 29.

28-29/4 gjorde Gunnar och jag i hans bil en mycket givande två-dagars resa. For från Lund kl. 11, till Sjöbo. Här grundlig frukost. Mycket vackert hem, Nordquists i Sjöbo. Tittade länge på Gunnars duvor men for sedan, vid 3-draget, Sjöbo - Tolånga - Lövestad - till förvaltare Larsson på Kristinehof, Saft och kakor. Trivsamt. Vi for gamla vägen. Vid Djurröd i Andrarums socken (ej Djurröds socken!) var vi av och tittade på landskapet. Mäkta trevlig väg. 7 snokar och en huggorm på en kort stund. Huggormen tog vi i rumpan och lade i mitt kartfodral. Vid Kristinehof lades den i en cigarr-låda, vilket onekligen var lämpligare än kartfodralet. For sedan över finfina fäladsmarker till Vitaby över Eljaröd. Nära Vitaby var vi nere och såg på några fågelkärr. Ett klarvatten var rikt: 3 par, eller åtminstone 5 individ, gråhake, ett skedandpar, rätt många gräsänder, samt sothöns. 2 - 3 backsvalar flög över vattnet. Ett kärr strax intill var sedan gammalt tillhåll för ett svarthakepar. I år hade de emellertid blivit fördrivna av ett par gråhakar, som föreföllo att vara mäkta förälskade.

For sedan på små trevliga vägar nära Ravlunda, där Verkeån grävt ut en mycket hög "sandnipa". Fotos! (Fortsatte) ner till Verkeåns mynning. Här syntes rätt mycket fågel i havet. Platsen my. trivsam. Ett par gråhake nära stranden. Längre ut 2 par sjöorre, 1 par små-skrak, några gräsänder samt, långt ut, alfåglar.

Maglehems ora och Knäbäck: hägerkolonin försvunnen, hägrar syntes dock. Träden nedhuggits. Niðingsdåd. Kaniner så mycket vanligare. F.ö. ringduvor flera stycken här.

For så via Vittskövle till Yngsjötrakten. Här hölls vi länge. Här syntes dels på en mosse spov, enkelbeckasin, vipor allm. 4 spelande orrtuppar. Hönan hördes också.

FORTS.

1936-04-28 och 29 forts.

Från bron årtä, skrattnås, gräsand, sothöns. Platsen heter "Vittskövle färjegård" på bilkartan.

Vid ån en mycket gammal ♂ av brun kärrhök, en gammal bekant till Tutte!

Sedan via Åhus till Hammarsjöns norra sida, nedanför Viby och Hammarslund. Örhört mycket vatten i sjön. Skrattnås i otal. Änder, spov, kärrsnäppor. - Fikade i Kristianstad. För sedan runt Araslövssjön för att höra efter rördrom. Lyckades dock ej. Var nere vid sjön vid Vinnö. Örhörd musik av paddor och skrattnåsar. Fullständigt förvirrande larm. Reste så ~~till~~ via Torsebro - Nosaby - Bäckaskog - Trolle Ljungby och lade oss kl. 23 att sova, Gunnar i bilen, jag i min sovsäck i skogen.

-04-29
Vaknade kl. 4,30. För ner till Nymö mosse, som övergicks kl. 5 - 8,30. Iakt.: sävsparv, sävsångare, my. allmänt! Buskskvätta. 1 brun kärrhökhane. 1 blå hona, inga andra kärrhökar. 1 rödspovpar på ängarna i öster. Storspov, enkelbeckasin, ett rödbenepar, skator ytterst allmänna. En kull kråkäg skakade jag ner. Vattenrall mycket allmän i mossen. En årthane kom nära förbi, vidare gräsänder.

1 steglits över rödspovarnas äng.

Nästa lokal var färdens finaste: Hammarsjöns sydsida vid Hovby. Här syntes gulärlor ett par stycken. 12 kämpande brushanar + flera honor. Kärrsnäppa, rödbena, storspov, vipa, 4 rödspovar, skedänder, årtor, bläsand ett par ♂♀, brunand, gräsand, skrattnås 1000, en sångsvan juv. Mycket förnäm lokal.

För sedan till Lund.

Kommentarer till denna tvådagarsrunda:

Gunnar Nordqvist hade jakten på Christinehofs gods och kände syd-östra Skåne mycket väl sedan länge. Vidare hade han i flera år varit särskilt intresserad av fågellivet i nordöstra Skåne, vid Hammarsjön, Araslövssjön etc, samt ~~utan~~ ej minst Nymö Mosse nära Trolle Ljungby. Alla lokaler som vi besökte på rundturen var alltså välkända av Gunnar. Nymö Mosse intog en särställning. Där hade han nämligen funnit ett häckande par av mindre kärrhök (Circus pygargus, numera oftare kallad ängshök). Samtidigt hade både brun och blå kärrhök vistats på platsen. Jag har glömt om han fann bevis för att även dessa häckat där, men i Fauna och Flora har han meddelat sina rön, antagligen omkring år 1933 eller -34.

Vid vårt besök såg vi alltså en brun kärrhök hanne och en blå kärrhök hona men ingen ängshök. - Trots knappa anteckningar fick vi - eller rättare sagt: fick jag - många trevliga faunistiska uppgifter: om svarthakedopping, gråhakedopping, kärrsnäppa, rödspov etc. För Gunnar var ju allt detta bekant i förväg.

Det var en stor favör att bli medbjuden på en rundtur sådan som denna. Förvisso var Gunnar mycket gästfri; men han hade stort umgänge, ~~finansmän~~ finansmän, jaktkamrater, duv-avlare, konstnärer, naturvetare m.fl.; och att han tog mig, ~~en~~ en så ung zoolog, med på resan var som sagt anmärkningsvärt, även om jag inte tänkte på den saken förrän långt efteråt. -

Varför vi samlade in huggormen förstår jag inte. Vi dödade den i varje fall inte. Möjligen kan Gunnar ha velat skänka den till Malmö Museum, där han var frivillig amanuens på naturhistoriska avdelningen. Jag vet att han gav museet en hel del fint fågelmateriel.

Jag skäms över behandlingen av kråkboet. Att "hålla efter" kråkor var på den tiden något naturligt, men det bör ske på andra sätt, och dessutom var det väl olagligt handlat av mig, som inte hade jakträtt på området. - Dessa kommentarer skrivna 1986-04-08.

Tillägg: Gunnars uppsats finns i Fauna och Flora 1932, häfte 4, p. 155-164.

1936-05-01.

Montén och jag gjorde 1/5 en ytterst lyckad tripp Yddingen runt. Bökebergsslätt hpl 13,18 - Sjödikena - Gubbero - runt sjön - Yddinge - Holmeja. Bussen 16,20! Endast det viktigaste behöver nämnas:

grömsångare flera i skogen
lövsångare ytterst allmän
sävsångare
ladusvala
Hussvala

vigg ett par i den fotograferade dammen och minst ett par sett i Yddingen

gråhakedopping ett par i den fotograferade dammen

skäggdopping allmän i Yddingen

ormvråk

brun kärrhök

glada 1 över Gubbero

ängsfiplärka

trädfioplärka

snöskata stor flock. Sent!

Häger allmän. 8 samtidigt vid sydostsidan

Rördrom bölade i sjön, satt i en vass nedanför Yddingegården, alltså söder om denna

Fågellivet rikt:

gräsänder

vipor

lövsångare

lärkor osv

} mycket allmänna

x) Kommentarer:

Vi reste tåg från Lund till Bökebergsslätt och buss hem från Holmeja. Buss anlidade jag inte ofta på 30-talet, när tågen ännu gick på alla småbanorna. - De arter, som understrukits härövan, är markerade på samma sätt i originalet. "Den fotograferade dammen" ligger söder om vägen Bökebergsslätt - Roslätt, kort efter det att denna väg lämnat Bökebergsskogen. Dammen var en pålitlig lokal för bl.a. gråhakedopping. Den finns ännu kvar; även fotografiert finns kvar. x) Kanske fanns det mer än ett foto.

1936-05-03.

Den 3/5 for Bergengren och jag kl. 11,10 ut till Ekeberga, gick därifrån ej utefter Kävlingeån utan utefter mosstråket på södra sidan om järnvägen ner till Krankemossen, genom denna fram till Almen och därifrån tillbaka utefter västsidan och norrsidan upp till Fönesjön. Satt länge på Revingehed och tittade ut över Fönesjön. Reste hem kl. 17,15 från Revingehed stn.

Ekebergamossen bra lokal: årtä ett par ♂♀, gräsänder, enkelbeckasiner, ett par rödbena, vipor, lärkor, ängsfiplärka. Illerspår. Inga kråkor, utskjutna dessbättre. Storspov flera stycken. Sävsångare, sävsparv, gulärlor allm. Ett vipbo med 4 ägg hittades.

I Krankemossen sågs en smådopping dyka på ett litet klarvatten. 2 bruna kärrhökar svävade över mossen, och ett tu tre kom också lärkfalken på sina smala, lieformade vingar fladdrande.

I Silvåkraskogen hördes ärtsångare. På Krankesjöns yta låg 3 knölsvanar, 2 tillsammans, en ensam. En bläsandflock på 5 ind. flög i väster fram och tillbaka över vassen. Årtä, skedand, skäggdopping + det övriga vanliga. Sylve Gyllander och hans bror fiskade i sjön. 9 gäddor och 2 abborrar(!) hade de fått. Arne och jag gick upp utefter västsidan. Lärkfalk igen. Häger allmän, tycks vara vanligare än förut, ev. samband med den skövlade kolonin i Maglehem?

Vi gick upp till Fönesjön. Här låg ett knölsvanpar, ena fågeln var ännu ej riktigt snövit, alltså ung. Vidare gråhake.

Viggen allmän i Krankesjön.

Kommentarer:

Ekeberga är trakten ungefär öster om S Sandby. Harlösabanans lilla hållplats Mossavägen låg nära Ekeberga. (Nils Noréhn hade sitt föräldrahem precis vid den hållplatsen). - Ekebergamossen förstördes rätt grundligt vid Kävlingeåns reglering. Jag tror att goda vänner till Bergengren hade jakträtten härute och skjutit ut kråkorna. Dessa kommentarer skrivna 1986-04-09.

x) Gubbero var namnet på den trävilla, som låg i bokskogen vid Yddingens södra strand. Om jag minns rätt, hade den kände skåningen Waldemar Bülow haft sitt sommarnöje här.

1936-05-07.

7/5 reste Sigge och jag upp till Hästveda för att hälsa på kursen i geodesi, som ligger på Klementssons gård, Skärseröd, och fältmäter. Vi hade en hemsk uppres, ostlig storm och regn, men i Hästveda var det bättre.

1936-05-08.

Sigge och jag gjorde en runda Hästveda - Osby (fikning) - Broby - Högsma - St. Nyteboda: underbart grann skog - utefter Immelns östra sida, mycket vackert - mot Vånga - Arkelstorp: härliga skogar, backar, möte! - Vanås: finfint, magnifika ekskogar - Norra Sandby: spov - Nyteboda - Hästveda.

2 ormvråkar vid Vanås. Första törnskatan, en ♂, vid N. Sandby. Domherrehane mellan Nyteboda och Hästveda. Cykeln gick jättefint.

1936-05-09.

4 tornsvalor vid Röinge strax öster om Hässleholm.

Kommentarer till dagarna 1936-05-07, -08 och -09:

- Sigge är = Sigurd Berggren.
- vi färdades på min motorcykel.
- jag har inget, eller nästan inget, minne av några äventyr under färden, men ordet "möte!" härovan indikerar säkert ett allvarligt tillbud.
- nästan säkert var detta mitt första besök vid St. Nyteboda och dess berömda, mycket grova barrskog, samt vid Vanås.
- observationerna av både törnskata och tornsvala var förstas mina första för året. Rätt tidiga data är det också.

1936-05-10.

Krankesjön. Eftermiddagstur. Var dels vid almen, dels i SO. Rördrommen hördes ej, svan syntes ej. Blåst fortfarande ostlig, stark

Vid almen: 2 lärkfalkar tillsammans, ♂♀
2 bruna kärrhökar, ♂♀
ett bläsandpar låg utanför almen
gräsand
kricka några ex
årta tycktes vara allmänna än förra året
skedand
vigg > 40, troligen ännu mycket flera.
häger allmän.
storspov.

Tornsvalan var utomordentligt allmän redan och flög i mycket stort antal över sjön tillsammans med:

ladusvala allmän
hussvala allmän
backsvala några.

(-) gök en blå ♂
sparvhök(?) 1 ex långt håll
trädpiplärka

småfåglar my. talrika i Silvåkraskogen: gråflugsnappare, lövsångare, trädgårdssångare, mesar, rödhake.

En havstrut flög mot SV över Krankemossen.

3 silltrutar ad kom över almen och sjön.

I SO-hörnet letade jag efter doppingar på klarvattnet men fick ej se den svarthalsade utan bara den vanliga skägg.

En stor flock svarttärnor, >20, flög ute över vassen i blåsten. Ytterst rolig att se, höll tätt samman.

FORTS.

1936-05-10 forts.

Gick sedan Harlösa - Revingeby utefter ån samt ner till Föne. I vassen i Föne slog en brun kärrhök ned just när jag kom. Kön? Ingen svan idag, bara sothöns för övrigt samt ett viggpar. Vid ån spelade rödbena, enkelbeckasin, storspov. Gulärta allmän. I skymningen skrämde jag upp en drillsnäppa vid Ålabäck, nära järnvägsbron.

En flock på c:a 150 skratt- och 5-10 fisk-(måsar) hade nattat på en äng vid ån, blev uppskrämda. Näktergal my. vacker sång vid Revingeby. 7 krickor-i ån nedanför Revingehed station. En skadskjuten vigg ♂ låg här också, tryckte sig ned i vattnet när jag kom.

Vid almen mötte jag Montén och hans bror. De hade också motorcyklats. De hade varit i Rövarekulan och sett bl.a. en snöskatflock, vilket onekligen är mycket sent.

Kommentarer till 1936-05-10:

- intressant att tornsvalan redan anlant i så stort antal. Även antalet svarttärnor betydande.
- alla artbestämningar säkert riktiga, utom sparvhöken, för vilken jag ju satte frågetecken. Säkert också riktigt att småfåglarna var talrika i Silvåkraskogen, men därav följer förstås inte att alla de nämnda arterna anlant i stort antal. Särskilt tveksamt beträffande trädgårdssångare och grå flugsnappare. Men obsar av andra arter indikerar onekligen att ankomsttiderna för många "sena flyttare" var relativt tidiga denna vår. (Se även 8 och 9 maj!)
- Rövarekulan ligger ett par km från Löberöd. Det är en brant ravin, i vilken Bråån flyter. Paleontologiskt intressant lokal, jag vill minnas att siluriska skiffrar är blottade i sluttningen.
- dessa kommentarer gjorda 1986-04-21.

1936-05-11.

Kl. 16,10 reste Arne Bergengren och jag ut igen, Arne till Revingehed, jag till Harlösa. När tåget stod i Revingehed, sjöng en grönsångare flera ggr. Arne gick ner förbi Fönesjön till Krankesjöns nordsida, där jag skulle hämta honom på motorcykel. Självtor jag till Harlösa, där jag betalade för lagning av en ring, gick sedan till Silvåkra vid Per Åkes, där motorcykeln ställts och blivit lagad. 33 minuters promenad. Från Silvåkra for jag upp på Revingebyvägen tills jag mötte Arne. Han hade sett vid Krankesjöns N sida: en knölsvan, gråhakedopping, skäggdopping, en glutt, rödbenor, kärrsnäppor, vipa med små ungar. Rördrommen ej hörd. Jag såg själv en del av dessa arter, dock ej gråhakedoppingen med säkerhet.

Vädret var idag äntligen lugnt. Arne och jag skulle nu på kvällen fara ner till Karups mosse vid Bläntarp för att höra efter vadare och speciellt efter dubbelbeckasin.

Utfärden till Karups ängar blev en av de mest fenomenala jag någonsin gjort. Ängarna voro vida rikare på fågel än Vombs ängar, speciellt vad individrikedomen beträffar:

Storspov my. allmän
Vipa " "
Enkelbeckasin my. allmän
Häger flera st.
Rödbena " ", spelade ofta
Tornfalk 1 ex över ängarna och
björket
Kråka
Skrattmåsar allmän, kom delvis på
kvällen mot SO.
Gräsand allmän

Ängspioplärka flera
Trädspeglärka i björkdungen,
spelande
Gulärta mycket allmän
Sävsparv allmän
Sävsångare "
Buskskvätta "
Lövsångare my. allmän
Grönsångare 1 ex sjöng i
björkdungen
Skedand allmän, många prakt-
fulla ♂

FORTS

gök hördes mycket ofta
 Brushane: ett spel med 10-12 ♂♂,
 flera ♀♀ därjämte. Dessutom
 en stor flyttande, här rastan-
 de flock, > 50 st., med mycket
 honor. Skorrande läte hördes
 från flocken!

Kricka. 2

Årta flera ♂♂

Pilgrimsfalk: se nedan!

Rödspov: 1 ♂ spelade

Kärrensäppa allmän

Grönben 2-3 st, flitigt spelande!

Sothöns

sädesärta 1 ex kom på kvällen
 sånglärka allmän

rörhöna hördes av Bergengren
 rall hördes

rapphöna hördes

En stjärtandhona låg länge i
 ett klarvatten nära mig; var
 ovillig att lyfta, for dock
 slutligen i en vid båge upp
 och kom tillbaka.

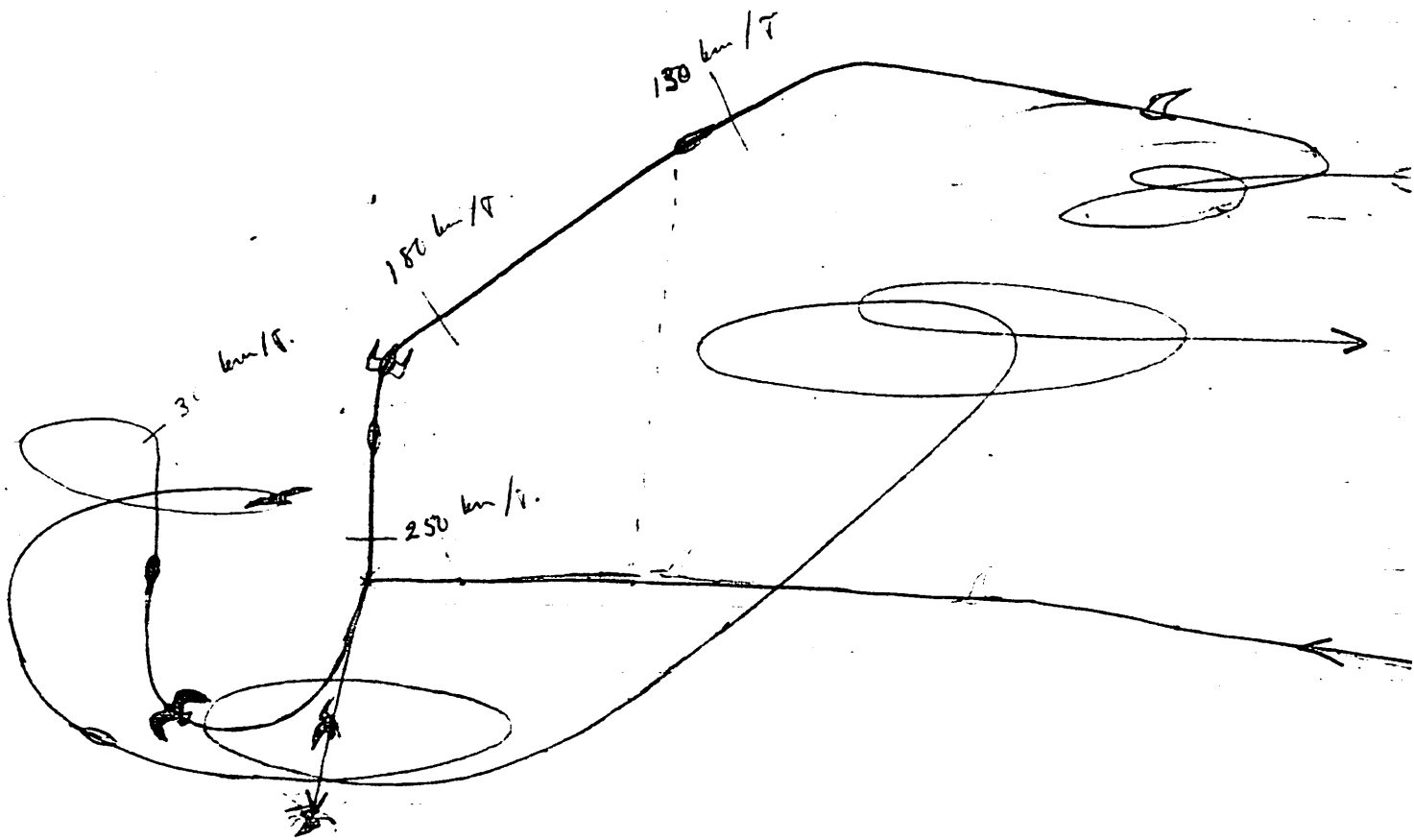
kattuggla på långt avstånd.

Pilgrimsfalk slog dels ungefär kl. 19,30 efter en skedandflock,
 misslyckades, ändarna slog ned framför Bergengren, dels kl.
 20,30 - 40 efter brushanar och tog en brushane ♂ i svindlande
 störflykt. Bytet föll i vattnet, togs ej upp av falken, som
 dock länge flög omkring.

Kommentarer:

- Den lokal, som först kallas "Karups mosse vid Bläntarp", skall rätteligen heta Karups ängar. Det är ett utmärkt fint sumpområde vid Klingavälsån - på 1930-talet alltid kallad Klingvallsån - och beläget c 3 km NNV om denna ås utflöde ur Sövdesjön. Kumla-tofta by och Ilstorps by ligger m 1 m nära ängarna, och ännu närmare ligger Karups gård och Karups Nygård (men jag vet inte om de är kvar idag). På 30-talet och 40-talet var Karups ängar ett högt uppskattat exkursionsmål för mig och flera av mina kolleger på Zootis. Gunnar Nordqvist kände till lokalen sedan barndomen, och jag tror han hade jakträtt därnere, åtminstone på 30-talet. Det finns anledning att diskutera Karups ängar mera i detalj, men det gör jag inte här.
- av anteckningarna syns tydligt hur fin platsen var!
- pilgrimsfalkens jakt följde jag ovanligt noga. Jag gjorde en teckning av förloppet, detta på ett särskilt papper, som alltifrån denna dag suttit fäst med gem i dagboken. När detta skrives vet jag ännu inte om teckningen kan kopieras direkt eller om den måste ritas om, så att de med blyerts dragna linjerna framstår skarpare. Skissen bifogas här på särskilt blad: se följande sida!
- mina observationer av denna jakt är publicerade i OIKOS, vol. 3, fasc. 2, 1951, p. 208-209. Ingår i uppsatsen "The Choice of Prey and Modes of Hunting of predatory Birds with special Reference to their selective Effect". (Det skall tilläggas, att detta häfte faktiskt inte blev tryckt år 1951 utan först i början av år 1953. OIKOS var dessa år starkt försenad i sin utgivning).
- denna kommentar skriven 1986-04-21.

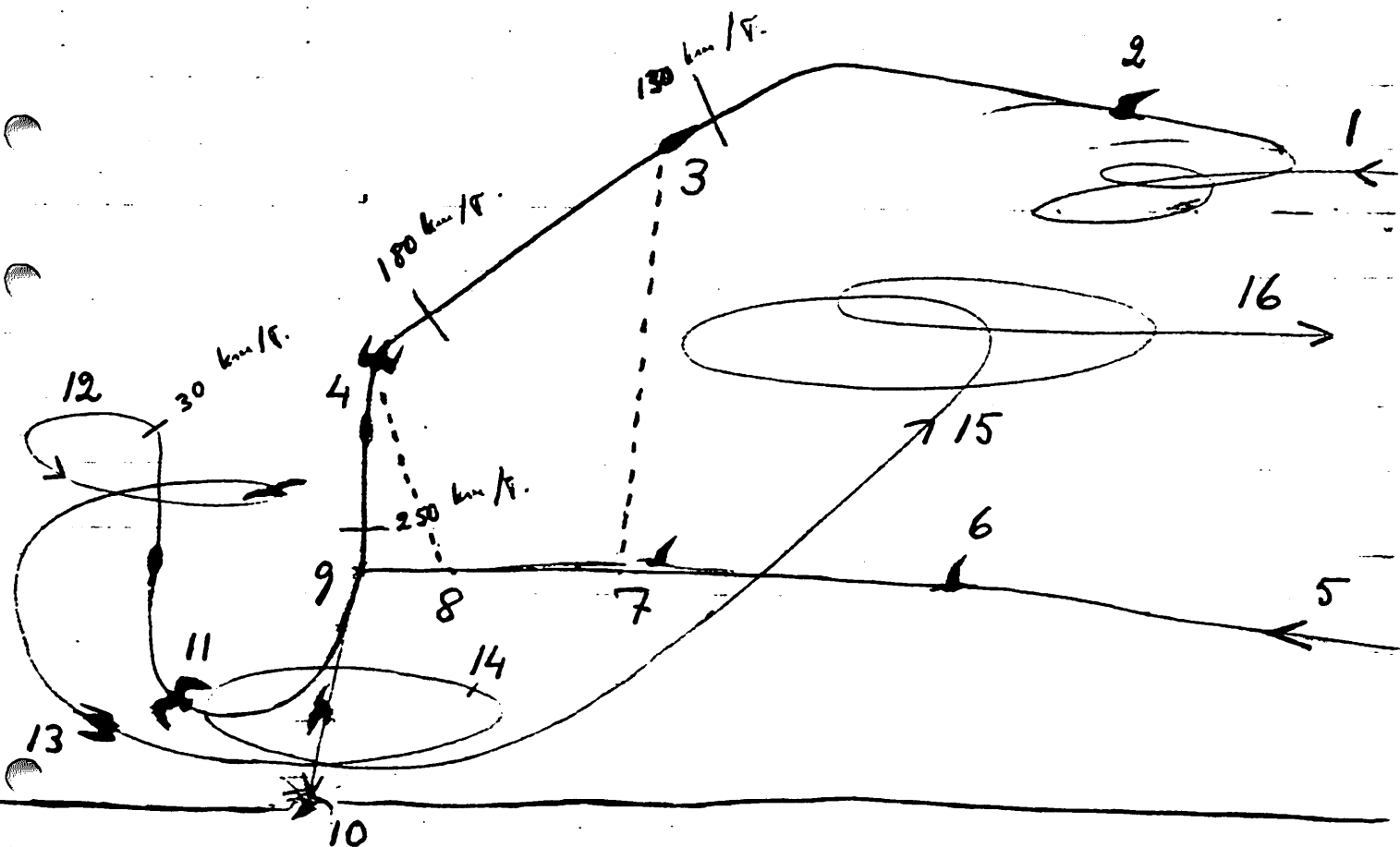
f) "Per Åkes" = en av gårdarna i Silwädra by, där hade Swanberg och Bergengren fått bo i ladan, när de undersökte Krakesjön åren 1927-29. Själva fick jag aldrig kontakt med folket på denna gård, bodde heller aldrig i deras lada.

1936-05-11 forts.

Pilgrimsfärd (F) stäm Lurkane (C) i Kung, Råstäng,
 Maine, 11/5- 1936.

Detta är en kopia av min originalskeiss.
 Se ytterligare bild + kommentarer i avslutning
 därtill, sidorna 54 och 55.

1936-05-11 forts.

Pilgrimsfärd (F) till brukarna (C) i Kungälv, Skövde, Skane, 11/5 1936.

Förtydligad version av skissen på föregående sida.

Kommentarer se följande sida.

Kommentarer till skissen över pilgrimsfalkens jakt vid Karup

Börja i bildens övre högra hörn!

- 1 pilgrimsfalken kretsar på avstånd.
- 2 " nalkas i ungefär rak kurs, den ökar farten. Flyghöjd ej angiven, men den flög inte alls särskilt högt, kanske c 100 m. Kanske steg den till att börja med en bit högre upp.
- 3 " sänker sig i rak flygbana. Hastigheten ökar starkt.
- 4 flygbanan blir plötsligt mycket brant, den ter sig m l m lodrät; och falken får en rasande fart.

Lämna falken! Fortsätt nu från bildens nedre högra hörn!

- 5 brushanen, det är en hanne med vit krage, kommer från höger på rätt nära håll och inte högt.
- 6 den stiger något högre.
- 7 } den hamnar ungefär under falken. När falken befinner sig i pkt 3,
- 8 } är brushanen i pkt 7. Och när falken hunnit till pkt 4, har brushanen kommit till pkt 8. De punkterade linjerna från 3 till 7, resp. från 4 till 8 visar fåglarnas inbördes läge vid två olika moment. Falken flyger naturligtvis mycket fortare än brushanen. Men bilden är inte perspektivisk, och lägesrelationerna kan naturligtvis bara vara ungefärligt återgivna.
- 9 falken drabbar brushanen, som faller död ned.
- 10 brushanen hamnar dock inte på marken utan i vatten på en över-svämning.
- 11 falken svänger brant uppåt.
- 12 hunnen hitupp har falken tappat mesta farten.
- 13 } den sänker sig ner och flyger runt över bytet, som är fritt
- 14 } synligt, men tar inte upp det.
- 15 efter några varv (kanske rätt många) stiger falken uppåt igen, och gör ytterligare några rundflygningar.
- 16 falken försvinner.

Hastighetsangivelserna är enbart mina skattningar.

OBS ett skrivfel i originaltexten. Där står att falken "står brushane", men det skall förstås vara "slår brushane". Detta fel observerade jag inte förrän 1986-04-21, när jag renskrev anteckningarna och granskade originalskissen, som är gjord på ett löst pappersark och alltid suttit fäst med gem vid rätt datum i dagboken.

1936-05-12.

Med Sahlin på Vombs ängar kl. 17,00-20,20. Fin runda. Huvudutbyte de 2 storkarna på Vombs ängar, klappande! 1 dubbelbeckasin i ängen utanför stora ladan. De flyttande dykandflockarna: 2 jätteflockar sjöorre; ett par andra smärre flockar varav den ena vigg och den andra ? knipa ??, alla mot öster. F.ö. skedand ♂♂♀, ~~en~~ årta ♂. Spel av spov, rödbena, vipa, kärnsnäppa. 3 gluttar.

Kommentarer:

- a) SAHLIN = Sven Sahlin, zoolog i Lund, mycket kunnig, redan omnämnd.
- b) de "smärre" ~~dykand~~ flockarna kunde jag inte bestämma säkert; inga artnamn borde ha nämnts där. Men alla andra bestämningar är riktiga, incl. dubbelbeckasinen. Anteckningar mycket ofullständiga; utrymme för mer anteckningar finns i dagboken men användes aldrig.
- c) kommentarer skrivna 1986-04-21.

1936-05-13. och 14.

Fältgeologi Röstånga. Ytterst trevligt och givande. Hadding, Hede. Gunnar Nordquist, Arne K, Malte Andersson, Regnell, Mohrén, Herrlin, Bigge Persson m.fl.

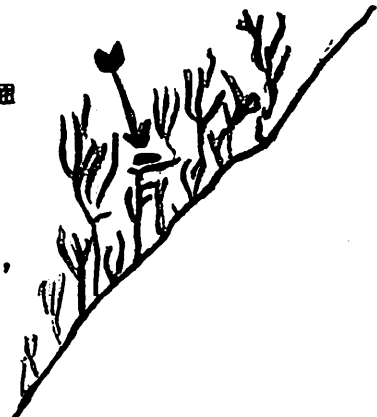
Kattugglebo m. 3 ägg i Nackarpsdalen. Grönsångare my. allmän i skogarna.

14/5 for vi efter kursens slut omedelbart till Perstorp, till frih. R. von Essen för att se på grågässen. 4 kullar på utsökt fina håll syntes. Stor upplevelse. Dessutom 2 andra ad tillsammans men utan ungar, enligt v. Essen fjolårsfåglar.

Kommentarer:

- a) ledare för kursen var professor Assar Hadding och biträdande lärare (kanske redan då docent) Ernhold Hede. Deltagare utöver de tidigare nämnda : Regnell = Gerhard Regnéll, i tidens fullbordan blev han professor i geologi; vidare Mohrén, som var kvartärgeolog, hygglig prick, som jag ofta träffade på 30- och 40-talet, men knappast alls senare; jag har glömt hans förnamn. Herrlin = Per Adolf Herrlin, ett jubeloriginal, geolog, kristallograf, mångkunnig, även tekniker, for omkring på en trampcykel som hade 14 lyktor och många ännu märkvärdigare tillbehör. Han levde mycket länge och blev kvar i Lund hela tiden, avled ~~1980~~ omkring 1980 skulle jag tro. Bigge Persson = Birgit Persson, en trevlig och påfallande högvuxen studentska, var möjligen från Helsingborg, biolog, ofta med i glada vänners lag på 30-talet, men försvann sedan, och jag tror hon gick bort vid ganska tidiga år.
- b) Utanför Perstorp bodde friherre Reinhold von Essen, god vän till Gunnar Nordqvist, jägare och hund-man, stor specialist på ringmärkning av morkulla, och lika stor specialist på grågäss; de hade en god stam vid Perstorps fiskdammar och sköttes med omsorg och sakkunskap av von Essen. Gässen var vana vid von Essen och hans hundar, och de simmade med sina ungar alldeles utanför Essenska villan, där folk rörde sig och hundar skällde i högan sky.
- c) kattuggleboet i Nackarpsdalen var intressant. Det låg i en synnerligen brant och svåråtkomlig sluttning med risig och tät skog, sådan att man måste slingra sig och kämpa sig fram steg för steg. Och boet låg inte i en hålighet utan i ett öppet, platt och för fågel ~~en~~ storlek litet rede, beläget ett ~~en~~ par tre meter upp i toppen på ett litet träd, som var brutet eller stympat så att boet låg ungefär "som ett fiskgjusbo" i miniatyr. Eftersom det låg i en så brant sluttning, var det en enkel sak att ~~komma~~ krypa upp några meter och titta ner i boet från ett par meters håll. Jag minns att Gunnar N. och jag och troligen även Arne Klementsson diskuterade boets placering, som vi fann särdeles märklig. - Skrivet 1986-04-21. Se skissen här, som är i liten skala. Bobalen var i själva verket mycket platt, trots skissen!

Obekant för mig vilken fågel som ut-sprungligen byggde detta bo.

1936-05-15.

(57)

Med Sahlin på Karups ängar för att närmare undersöka det egen-
domliga grodlätet. Vi gick på ängarna innan grodorna börjat. Vi såg
rödspoven spela my. vackert, dessutom skrämde vi upp 7 tranor, som
lyfte och flög mot SO; de kom om en stund tillbaka och höll på att
slå ner alldeles invid oss men såg oss i sista stund i sin stört-
flykt, hejdade sig och for under höga rop "kruuu - , krååih" iväg
ett stycke längre.

En bastardnäktergal och en näktergal sjöng i björket. När vi gick
vid grodlokalen, mellan Karups gård och Karups Nygård, fann vi ett
ängspiplärkebo med 4 ägg. F.ö. intet nytt sen sist.

Grodletandet var mycket trevligt. Vi blev blöta upp över hela
låren. Stinkpaddorna höll oväsen. Ett tu tre det okända lätet! Och
först på två, sedan på flera ställen! Vi hade mycket besvär med att
fånga ett ex. Sahlin lyckades till sist, lyste och såg - en liten
fin grön Hyla arborea!! Ny för mig.

När vi skulle gå till motorcykeln, hördes ett skrikande plus
andra läten från luften. Det var en nattflygande rall!!

Hem till Lund kl. 23,25, blöta som f-n.

Kommentarer:

- a) Trots att det inte står omnämnt i anteckningarna för 11 maj, hade
Bergengren och jag tydligen hört ett för oss okänt grodläte på
Karups ängar eller, noggrannare uttryckt, från ett par dammar i
utkanten av ängarna. Dammarna var omgivna av öppen mark, inte
särskilt våt men utpräglad sandig. Sven Sahlin, som var särskilt
intresserad av utbredningsuppgifter om sällsynta groddjur, kräl-
djur och fiskar, hade fått veta detta, varför han väldigt gärna
ville komma ner till platsen medan leken hos den okända grodarten
ännu pågick. Jag minns rätt väl hur lätet var, det var melodiskt
och trevligt, men när flera ~~stäm~~ eller många ex hörs samtidigt
blev det som en stigande och fallande kör, och inte lätt att härma.
Ikväll, 15 maj, for jag därför med Sahlin på bönpallen ner till
Karup. Och resultatet blev, som ovan synes; det var lövgrodor som
lät höra sig. En fin lokal, många spelande ex, och Sahlin var
själaglad. Och naturligtvis jag också. Min kunskap om de olika
grodornas läten var mycket ringa. Stinkpadda dock känd, allm.Kr-sjön.
- b) fågelnotiser föga märkliga. Rallen som lät höra sig på natten är
säkert korrekt; jag hade lärt mig detta flyktläte, antagligen på
exkursioner med Bergengren.
- c) De följande åren var jag och flera kolleger vid denna lokal upp-
repade gånger och demonstrerade lövgrodan för naturintresserat
folk. Säkert är att flera ex togs och införlivades med samlingarna
på Zootis; samtidigt minns jag att Sahlin ända från början hävdade
att man måste samla försiktigt. Att jag hade den uppfattningen be-
höver förhoppningsvis inte särskilt påpekas.

1936-05-16 och 17.

Jättefin resa Harlösa - Vombs ängar - Krankesjön - Revingehejd
16-17/5 1936. Medresande: Tandläkare Ingemar Hagliden, Örebro,
kand. Tord Nyholm med fästmo Elsa Tufvesson, undertecknad.

Artlista imponerande

Kråka
Råka
Kaja
Skata
Nötskrika
Stare
Steglits 1 + 2
Hämpling
Bofink
Gråsparv
Pilfink
Gulspurv
Sävsparv
Sånglärka
Ängspiplärka
Trädpiplärka
Fältpiplärka!
Gulärta
Sädesärta
Talgöxe
Blåmes
Svartmes
Kungsfågel
Törnskata
Svartvit flugsnappare
Grå flugsnappare

Lövsångare
Svarthätta
Törnsångare
Ärtsångare
Sävsångare
Rörsångare
Dubbeltrast
Koltrast
Buskskvätta
Naktergal
Rödhake
Hussvala
Ladusvala
Backsvala
Större hackspett
Gök
Törnsvala
Jorduggla 1
Lärkfalk 2
Brun kärrhök 2
Tornfalk 1
Ringduva
Fasan
Vipa
Storspov
Rödspov

Brushane
Glutt
Rödbena
Grönben
Drillsnäppa
Kärrsnäppa
Enkelbeckasin
Sothöns
Rörhöns hörd? ej
Stork
Häger
Rördrom
Brunand
Vigg
Skedand
Gräsand
Bläsand
Årta
Knölsvan
Fiskmå
Skrattmå
Fisktärna
Svarttärna
Svarthalsad dopping
Skäggdopping
Gråhakedopping

Dessutom en rövågel vid starflockarna på kvällen, troligen sparvhök, möjligen duvhök; i varje fall ej någon här nämnd (art). Sågs blott en sekund, innan den försvann över ett skogsbyn.

2 rapphöns från tåget hem!

På kvällen kl. 17 gick vi från Harlösa ned på ängarna. 2 storkar, gulärkor, enkelbeckasiner m m syntes och spelade. Storspov, vipor allmänna. Längre ned ånyo storkar, samma som nyss, klapprade.

Rödspovlokalen: rödspovar, 7 brushanar kämpade, ♀♀ (sågs också). Kärrsnäppa spelade här. 2 grönbenor lyfte ur ängen ♀♀ här också.

Kommentarer:

Det är verkligen en lång och fin artlista. Uppräkningen i tabellen innehåller 78 arter, säkerligen rätt bestämda; kanske är dock rörhönan osäker, den har ju försetts med frågetecken. Tyvärr är ju listan nästan utan närmare kommentarer.

Tord Nyholm var från Örebro. Han tog studenten 1931, tror jag; och säkert är att han först tog betyg i latin i Lund, innan han övergick till zoologin. Han var coleopterolog men hade vidsträckta intressen, även ornitologi, botanik etc. Han gifte sig med Elsa Tufvesson som var dotter till en storbonde i Göinge. De separerade efter ett långvarigt äktenskap. Elsa studerade inte vid universitetet men blev så småningom en verklig storexpert på mossor; blev även fil. hedersdoktor om jag minns rätt. - Ingemar Hagliden var kusin till Nyholm. - Jag har mycket svagt minne av denna exkursion. OBS: ett tillägg finns i originalet, det lyder så: "78 (arter) på ett dygn, kl. 17 den 16 maj till kl. 15 den 17 maj." Vidare står det: "Fråga Nyholm och Hagliden om denna exk. för att få fylligare upplysningar". Men jag frågade aldrig eller skrev åtminstone aldrig upp vad jag fick veta. Tyvärr!

→ ds

1936-05-19, tisdag.

Geologisk exkursion till Bjärsjölagård. Lunch Sjöbo. Ystad - Böste. Utbyte: lunchen.

1936-05-20, onsdag.

Skanör osv med Hagliden, Berg, Nyholm + fästmö. Jättetur. Avresa från Lund med bil kl. 2,45 morgonen. På Skanörs ljunng nära staden 1 ormvråk, 1 ♂ av pygargus sittande på en stolpe.

Flommen: gravänder, skärfläckor, kärrsnäppor, större strandpipare, strandskator allm. Vi fann 4 bon av skärfläcka med 4 ägg här. Dessutom ett vipbo med 3 ägg.

Hamnen: utanför hamnen låg gräsänder och småskrakar, bl.a. en hel flock av de senare. Lågvatten. Vi gick flera km mot norr på revlarna: allt som kunde ses såg vi. Silvertärna och småtärna i massor. Några kentska drogo förbi mot söder och norr.

På första vegetations-ön norr om reveln fanns bon i massor av silvertärna och småtärna samt ett bo av större strandpipare med 4 ägg under några plankor i en fördjupning i sanden. 2 fiskmåsbön med 3 ägg och 2 strandskatebon med 4 ägg anträffades, dessutom i gräset ett skärfläckebo med 4 ägg.

Silvertärna: det fanns flera tiotal bon, äggen övermåttan varierande. I ett par enstaka bon låg 3 ägg.

1936-05-21, torsdag.

Tornuggleletandet i Hassle Bösarp och Östra Vemmenhög med Ehnbohm.

1936-05-23, lördag.

Museet.

1936-05-24, söndag.

Börningesjön, Anderslöv, Torupsskogarna, Yddingen med Sigfrid Peterson bakpå.

1936-05-26.

Sövdesjön med Arne: 1 brun kärrhök ♀, viggas, 2 mosnäppor, häger, större strandpipare, gräsandkull.

1936-05-30.

Första vipflocken.

Kommentarer till hela denna sida:

- Den person som kort och gott kallas "Berg" (exk. 20 maj) var en bekant till Hagliden och Nyholm. Jag tror han var matematiker och blev chef för ett försäkringsbolag(?). Jag har aldrig mött honom senare i livet. Sigfrid Peterson var botanist från Gullabo nära Nybro i sydöstra Småland. Han och jag gick delvis samma kurser på Zootis. Han tog sig senare namnet Rönnerstrand; jag tror han disputerade i botanik och blev lektor. Har ej sett honom på 35-40 år. Övriga personer redan presenterade.
- Det framgår tydligt hur slarvigt jag antecknade resultaten av dessa exkursioner. Sådana perioder har jag haft även senare, bl.a. åren 1948-49 eller delar därav; men i stort sett har jag gjort noggranna anteckningar.
- letandet efter tornuggla 21 maj gav intet resultat.
- lördag 23 maj tjänstgjorde jag på Entomologiska Museet, där jag var e.o. amanuens. Vi var flera sådana, alla e.o., alltså oavlönade (lönen bestod i att man väntade några år på att få ett amanuensrum). Tjänstgöring: 4 timmar varje lördag.
- vipflocken 30 maj: kallas "första" eftersom det var första obsen av vipor som flockat sig efter häckningstiden.

Kan förstås vara fåglar som misslyckats med häckningen. Bortflyttning ("höstflyttning") kan ske redan så tidigt!

SLUT

→ där finns ett sockel: strandskator
ligger bara tre ägg.

1936-06-01.

(60)

Almen och Vombs ängar med Nils Noréhn. Utbyte:

Almen: 2 ♂♂ och 2 ♀♀ brun kärrhök, 2 lärkfalkar, en brun glada.

Rördrommen lyfte utan att vara skrämnd och slog ner i vassen nära båtplatsen nedanför almen. Klockan c:a 17. Stora flockar av änder, nästan enbart drakar, höll till här: årtar c:a 10, kricka 2 - 3 ♂♂, gräsand stora flockar. Bläsand 4 ex varav 2 ♀♀!! Brunand allmän, vigg allmän, minst 10-12 ♂♂. Skedand. 2 svanar ensamma på långt avstånd från varandra, säkerligen hanarna i de häckande paren. Dessutom ej mindre än 8 andra knölsvanar, (därav) 2 juv, i n.v. 18 knipor i sjön!!
1 drillsnäppa vid almen.

Bruna gladan svävade först oerhört högt, kunde då ej bestämmas men kom sedan seglande över den unga tallskogen vid Almen på blott 15-20 m håll. Även en ormvråk svindlande högt. Kärrhökarna dansade.
Väder strålade.

SO (delen av Krankesjön): intet sensationellt. Gulärle allmän.

Tornsvalar flera hundra. Snabbräkning gav över 250! De var än spridda, än samlade över oss!! En stork kom utefter Krankesjöns nordsida.

Ängarna: vid Silvåkra kvarn den bruna gladan + 8 storspovar, ilskna som fan. Vombs Nygård 2 storkar. Kaffe och konjak.

På ängarna gulärlebo med 4 ägg, rödspov, brushonor. 2 kornknarrar.

Ekeberga: vipor i flock, 49 st. Troligen ♂♂? Hösttecken. Jag såg redan 30/5 vipor i flock.

Vid Ekeberga även sävsparvbo med 4 ungar och 2 rötägg. En ensam kråkfågel svävade i vida ringar mycket högt upp, troligen korp.

1936-06-02.

Ater med Nils vid Vombsjön. Lärkfalk Björka. Letade efter mindre strandpipare men = 0. Bra ängar Björka. Enkelbeckasiner allmänna, sävsparvbo med 5 ägg, kärrsnäppa en liten unge. Måttiga flockar av gräsand ♂♂. 1 glutt här också.

Stora ladan tidigare idag: gräsand 15 ♂♂, ett par krickor, årtor, en skedand ♀. Backsvalor parade sig på stranden i sanden. Skäggdopping mycket allmän. Vigg ute i sjön.

Kommentarer till dessa båda exkursioner med Nils Noréhn:

a) Det är visserligen uppenbart att jag bara antecknat en minoritet av de sedda arterna, men fågellivet var som synes mycket rikt. Mina observationer av den bruna gladan denna sommar är publicerade i Fauna och Flora 1937, häfte 1, p. 31-35. Där ges några faunistiska notiser utöver vad som redovisas härövan.

Artbestämningarna genomgående tillförlitliga med ett undantag: korpen, som ju ej ~~heller~~ i originaltexten anges utan reservation. Iakttagelsen var god, men säkerställd är den inte. Jag hade fullt klart för mig att korp på södra Skånes slättbygd vid denna tid var en stor raritet.

b) Nils Noréhn var känd för ~~sin~~ sin förmåga att finna fågelbon. Jag minns att Arne Klementsson, som kände honom sedan tidiga år, sade mig att "Nils går intuitivt rakt på bona". Därför föga förvånande att vi fann flera bon. Dessutom var Nils känd för en annan egenskap: han var särdeles pigg på att ta kontakt med lantbrukare på gårdarna och inleda samtal med dem om fågel, eller om annat. Detta slutade ofta med att han, och hans sällskap om han hade något, bjöds in på kaffe, ibland även konjak. Idag använde han metoden med framgång på Vombs Nygård. (1 juni)

SLUT

(61)
1936-06-03.

Kärrsångar-dagen. Dalbymålet.

Kommentar:

Bakom denna kortfattade notis finns åtskilligt av intresse. Närmare bestämt två helt olika saker:

- a) Arne Bergengren och jag for ut till den s.k. Borgeby Björkemosse för att se efter kärrsångare. Sådana fanns där också, flera ex., och vi studerade dem noga, såg dem bygga, och hörde förstås deras sång. Nästan säkert lärde jag känna denna art och dess sång först idag. Möjligen gäller detsamma för Bergengren.

Det var inte vi som funnit lokalen. Jag har ett svagt minne av att den fågelintresserade teologen Martin Lindström gjort fyndet och att han kontaktat Paul Rosenius. På diverse krokvägar, kanske via Pelle Bergman - Gunnar Nordqvist (??), hade vi fått höra talas om fyndet.

Bergengren blev synnerligen intresserad och började gå igenom litteratur. Jag tror han skrev en uppsats också. OBS att kärrsångaren vid denna tid bedömdes som en stor sällsynthet i Sverige. Den var rimligen förbisedd i viss grad, men bergsäkert är att den blivit mycket vanligare och utbredd sig avsevärt norrut över Sverige sedan 1930-talet.

Martin Lindström, som jag träffade några gånger på fågelexkursioner på 30-talet, blev så småningom rektor på Lundsbergs skola och slutligen biskop i Lund! Då träffades vi på nytt men fick bara helt ringa kontakt.

Paul Rosenius var känd, eller rättare sagt okänd, bland yngre ornitologer som svår äggsamlare och ärkesentimental naturskribent. Han var alltså högeligen impopulär bland fältbiologerna av min generation, incl. mina äldre kolleger på Zootis.

- b) Dalbymålet: en jägare hade åtalats för att ha skjutit en rördrom i Krankesjön. Rördrommen var fridlyst redan vid denna tid! Ett par zoologer, däribland Bergengren, var anmodade att inför rätten tala om rördrommens förekomst, sällsynthet i landet etc. Så skedde även. Skytten ville underkänna Bergengren med motiveringen att rördrommen inte var sällsynt i Tyskland och därför inte kunde vara sällsynt i Sverige heller - ett typiskt jägarargument. Jag tror mig minnas att skytten blev bötfälld. Hans namn kommer jag inte ihåg.

Jag var närvarande vid rättegången denna dag; den hölls i tingshuset i Dalby.

1936-06-04.

Med Carin Eklundh motorcykel till Krankesjön.

Fönesjön: gråhakedopping 3

Revingehed: fältpiplärka ♂♀

Almen och nedanför Silvåkra slott:

brun kärrhök 1 ♀

lärkfalkparet

brun glada 1 ex!

svarttärna 2 st.

rördrom ♂♀ flygande

årta väl 10 ♂♂

kricka 1 ♂

gräsand massor

skedand minst 10 ♂♂

brunand massor

vigg allmän

knipa 1 ♀

ännu större andflockar än 1/6.

Det var ♂♂.

fullständigt fenomenal fågelfauna

1936-06-06.

Skånerundresan med Arne Bergengren och Gunnar. 1 pilgrimsfalk Nymö. Skrattmåsar, kornknarr Vejle sjö, enkelbeckasin, vipflockar.

1936-06-07.

Krankesjön, Vombsjön, Vombs ängar, Revingehed med Arne Bergengren och bröderna Söltoft.

Arne kontrollerade bruna gladan kl. 7 därute. Vi såg den flyga ut över sjön och taga en död fisk, som den sedan tog i land. På ett par ställen fiskfjäll osv., lämningar efter dess måltider.

Andflockar: stora. Skedänder långt ruggade. Vigg mycket talrik.

4 grågäss kom på morgonen flygande från norr, Perstorp?, och flög kacklande över sjön vid Almen. 2 trastsångare sjöy vid sydsidan.

Kärrhök ♀ jagade och kom med rov. Har tydligen ungar.

I Vombsjön låg ett gravandpar.

Det var rätt mycket folk på Revingehed, varför fältpiplärkeparet ej anträffades trots sökande.

1936-06-10.

Nyholm Krankesjön. Ett gråhakepar, stora krickflockar.

Borgeby, Arne på kvällen.

1936-06-11, 12 och 13.

Långasjö!

Kommentarer till hela denna sida:

Anteckningar som synes högst ofullständiga. Den 6 juni stor rundtur med bil, Gunnar Nordqvist körde för oss. Vi besökte NÖ Skåne, som Gunnar länge varit särskilt intresserad av. Nymö och Vejle sjö ligger nära Trolle Ljungby.

Den 7 juni: lantbrukare Viggo Söltoft bodde på gården Botildelund vid Stångby. Det var han som hade den svarthakade buskskvättan på sin mark i februari i år; se dagboken för 7 februari. Det var en särdeles naturintresserad man, som hade god observationsförmåga, och trevlig var han också. Hans bror träffade jag bara denna enda dag. Vi åkte ut mycket tidigt med bil, om jag minns rätt. Vidare har jag en dimmig hågkomst av att Bergengren följde med delvis efter uppmaning från mig; jag ville nämligen att han skulle kontrollera min bestämning av den bruna gladan. Detta skedde också. - Grågåsen var vid denna tid en ren raritet i Krankesjö-området, den häckade inte och sågs praktiskt taget aldrig på flyttning heller. Även f ö nära nog helt frånvarande från södra Skånes sjöar. Dagens observation som var mycket fin, har därför fastnat tydligt i mitt minne.

Den 10 juni: anteckningar ej entydiga. Men jag tror att Nyholm och jag var vid Krankesjön på dagen, och Bergengren och jag vid Kärrsångarlokalen vid Borgeby på kvällen. Det kan också ha varit så, att Nyholm besökt Krankesjön och Bergengren varit vid Borgeby och att de rapporterat till mig.

Dagarna 11-13 juni for jag med motorcykel till Långasjö i sydöstra Småland med Curt Haglund på bönpallen. Hans far var prost i Långasjö. Inga vidare anteckningar finns, och så gott som inga minnen av resan heller.

SLUT

1936-06-14. Krankesjön

Med Arne Klementsson. (Skogssnäppa, stjärtänder). Svarthalsad med ungar. Trastsångare. Kärrhök ♂ ♀. 1 brun glada. Grävlingarna! 4 vipflockar. Rödbenespel mitt i natten.

På kvällen Häljarp med Nils Noréhn. Fin lokal. Spovflockar, > 30 (exemplar). Knölsvan > 50, kanske 100. Flyttande rödbenor 7 - 8 st. 4 brushanar. Dessutom strandskator. För övrigt hackplats för kärrsnäppa och rödbena och enkelbeckasin.

1936-06-16. Kärrsångarlokaler

Kärrsångarlokaler besökt flera ggr, bl.a. 16/6. Ringduve-bon. Ehnbohm, Nyholm och Elsa Tufvesson.

1936-06-17.

Jag for till Stensoffa och gick ner till Krankemossen. Härligt väder på kvällen. I Krankemossen rik fågelfauna: bl.a. ett par svarttärnor över en torvgrav. Sångare osv. mycket rikt i den härliga vegetationen. Näktergal mycket allmän.

En glutt kom över, spelande, flög mot Ö. Tidig höstflyttning?! Stor höjd, lockläte, spel.

Vid almen stora andflockar som vanligt; krickorna hade ökat. Vigg allmän, > 20. Lärkfalken jagade sländor och fjärilar över sydstranden. Hela tekniken sågs. Knep av vingarna på insekterna. Den bruna gladan sågs blott ett kort ögonblick flyga i skogsbrynet men försvann strax in i skogen. Möjligen typisk, värmefordrande dagfågel?

För övrigt? Spovparet här: båda föräldrarna kvar. Jämför spovparet vid Kungsmarken. Datum? Alltså ha ej alla spovmödrarna rest lika tidigt.

Starflockar idag för första gången med årsungar flygande. 4 mycket stora vipflockar gick på stor höjd mot V och SV.

1936-06-21, söndag.

Revingehed. Fältpiplärka syntes ej heller nu trots efterforskningar på gamla platsen. Tornfalk på Revingehed.

1936-06-25.

= Krankesjön

Från Lund kl. 18,15, direkt till Ålabäcks utlopp. Sävsångare sjöng upprört när jag kom. De mest synliga småfågellarna var gulärta och sånglärka. I vattnet oändligheter av sothöns och skäggdopping. 2 svanar i olika delar av sjön.

1 rödbena kom sträckande förbi här mot V, lågt.

For sedan till Vombs ängar nedanför kvarnen. Gulärta och sånglärka dominerade i blomsterprakten. Flygga ungar av gulärta.

Vipflockar mot V ideligen. Somliga lyfte från ängarna, andra kommo på stor höjd däröver. Spovar voro kvar, dock ej så rikt liv. Ett par spelade över ängarna.

Kommentarer till hela denna sida:

Utfärden 14 juni gick först till Krankesjön, trots att platsen ej finns angiven. Parentesen runt skogssnäppa och stjärtänder tyder på att jag själv inte såg dem, men andra tolkningar är tänkbara. -

På e.m. samma dag motorcykel med Noréhn till Häljarp vid kusten söder om Landskrona. - "Kärrsångarlokaler" 16 juni är = Borgeby

Björkemosse. OBS att detta antagligen var den enda lokal vi kände till för kärrsångare detta år. Läget skulle ändras de följande åren. - Från besöket vid Krankesjön 17 juni har jag mycket tydliga minnen. Har även fotos från Krankemossen nära Stensoffa. - "Kvarnen" 25 juni är = Silvåkra kvarn, numera riven. Vombs ängar uppvisade en verklig blomsterprakt på våren och försommaren, innan de naturvårdades av Hans Otto Ramel och Sten Selander, den senare i egenskap av ordförande i Svenska Naturskyddsföreningen. För allt i världen, flera andra personer hjälpte också till, bl.a. Otto Daniel Gertz i Skånes Naturskyddsförening i samarbete med professionella utdikare.

(64)

1936-06-28.

Lång, härlig motorcykelfärd med Nils Noréhn bakpå. Avresa från Lund kl. 9,45, ankomst Bläntarp kl. 10,20. For sedan den vackra vägen över Näbbarp till Slimminge, där Idalehems storkbo med 2 ungar besöktes. Så Rydsgård, där likaledes ett långt uppehåll gjordes. Storkarna hade lagt 4 ägg redan i maj, men en vacker dag kom 4 främmande storkar, det blev ett våldsamt slagsmål, alla äggen kastas ut, och ingen avkomma blir det där i år. En lärkfalk kom över husen!

Vi for sedan Rydsgård - Röglä - Bellinga och gick ner till Ellesta-sjön. Mycket vacker skog, trevlig stor mosse med försumpad död björk-skog, osv, men fågellivet var fattigt. Hussvala allmän, ladusvala några, en vipa, några skrattmåsar, hägrar, sothöns, en skäggdopping, några gräsänder, en brun kärrhökhona över vassen samt högt uppe i luften på mycket långt avstånd 2 rovfåglar, en orm- och en bivråk, mycket instruktivt. Ormvråk flera ggr sedan.

For upp till Snogeholm, där vi fikade. Svartvit flugsnapp ♀, grönfink, skrattmåskolonier, sothöns + ungar, skäggdopping allmän.

Sågen strax norr om slottet var däremot en insektlokal av Guds nåde. Här anträffades på några minuter:

Oryctes nasicornis ~~massor~~ massvis, de flesta döda

Sinodendron cylindricum 2 ♂♂

Systemocerus caraboides ett nyligen dött ex

Dorcus parallelipedus 1 ♂ 1 ♀

Lucanus cervus se nedan 1 ♂

Cychrus rostratus 3 ex

Carabus nemoralis flera

Nebria i hundratal

Leptura quadrimaculata 1 stor ♀

Caenoptera 1 ex

Dessutom steklar osv. i massor på timret, vidare nyckelpigor av skilda slag, vivlar osv.

Även Vad ekoxen beträffar fann vi ej den själv. Det begav sig emellertid ~~■~~, när vi gick på en gammal sågspånshög av gran alldeles vid sjöstranden, att en yngling gick där och plockade bland de massor av döda ex, som låg överallt. Jag började prata med honom, och han sade strax att han tagit en riktig ekoxe på landsvägen. Han hade den i en burk nere vid badstranden. Jag bad att få se på den, och det måste jag säga att jag aldrig sett ett större svenskt ex. Den var åtminstone 80 mm lång. Vi tittade länge på det. Mannen var så stolt över sitt fynd att jag ej kom mig ~~■~~ för att be att få eller få köpa exemplaret. Jag sade emellertid åt honom att antingen taga väl vara på det eller ~~■~~ också - helst - släppa det på någon av de gamla ekarna som stod här överallt.

En ljuvlig, sydländskt präglad lokal, Snogeholm!

Vi for sedan tillbaka och på den lilla fina vägen genom skogen till Assmåsa, sedan till Eriksdal - Röddinge - Fyledal - Lyckås - Högestad - Benestad. Bensinköp. Från Benestad stack vi ner till det ~~■~~ likaledes nästan subtropiska Örup med sin mäktiga almvegetation. For så till Tomelilla, där ~~■~~ vi tärde en Pilsner. Så via Tryde till Äsperödsgården, Äsperöd, för att höra om storkarna. Sådana funnos ej där i år. Vidare till Vanstad - Röddinge - Anklam - ned genom den fina bokskogsravinen, här sågs flygga taltrast-ungar, till Tågra - Sjöbo - Öved - Hjälmaröd - stora ladan vid Vombsjöstranden.

Här fanns visserligen en del fågel, dock inga märkligare saker. En häger kom och slog ned på en tvärslå mellan ett par pålar ute i vattnet, som den brukar; och måsar och änder sträckte förbi ibland.

Stararna voro trevligast. De kommo på kvällen i tusenden. De slog ned på ängen här, på marken, på gärdesgårdar och på själva hövolmarna. Det var egendomligt att se hur de utnyttjade vinden

FORTS

1936-06-28 forts.

vid ladan. Vinden var sydostlig, ej särskilt stark men dock så att den gjorde vågor i Vombsjön.

Se skisser på särskilt blad, sid. 66.

Vi for slutligen till Vombs Nygård, men där var ingen hemma. En stork gick i ängen nedanför gården. Den var ringmärkt med en låg aluminiumring. Det var samma stork som varit här 3 år förut!

Kommentarer:

- a) Noréhn hade ända från tiden omkring 1930 följt den svenska storkstammens utveckling noga. Dagens rundtur möjliggjorde för honom att besöka flera annars svåråtkomliga storkbon och samtala med folket på gårdarna. Uppgiften att storken vid Vombs Nygård " varit där 3 år förut" har (den ringmärkta) jag uppenbart fått från Noréhn, som säkerligen hade grundlig kunskap om alla ringfynd rörande svenska storkar.
- b) Ellestasjön: den trevliga "mossen med försumpad björkskog" är belägen vid sjöns NV hörn. Finns kvar än idag som en trevlig lokal. Egentligen är det förstås ett kärr och inte en mosse. Men det som på rikssvenska heter "kärr", det kallas "mosse" på skånska.
- c) Snogeholms slott var pensionat redan på 30-talet. Man kunde äta där eller beställa kaffe med bröd, möjligheter som jag utnyttjade rätt ofta på 30-talet och senare, dock sällan före 1935/36, såvitt jag minns.

Jag blev tidigt förtjust i trakten runt Snogeholm och Sövde. Mina exkursioner dit, som nu pågått i drygt 50 år, har givit mig mycket stor behållning både ifråga om biologiska kunskaper och estetiska upplevelser.

- d) "Sågen" strax norr om slottet låg vid allmänna vägen från slottet norrut mot Sövde och Sjöbo. Avstånd från slottet högst c 1 km. Sågen är nedlagd sedan länge, men den öppna platsen med rester av sågspånshögar och någon förfallen byggnad finns ännu kvar; den ligger till vänster om vägen när man far norrut.

Alla namngivna insekter är skalbaggar:

Oryctes nasicornis = noshornbagge (fam. Scarabaeidae)

Sinodendron cyl.

Systemocerus car.

Dorcus parall.

Lucanus cervus

} tillhör familjen Lucanidae.
Lucanus cervus är ekoxen.

Cychrus rostratus

Carabus nemoralis

Nebria sp.

} är jordlöpare, familjen Carabidae.

Leptura quadrimac. är en blombeck, långhorning

Caenoptera sp. = långhorning med förkortade täckvingar

} fam. Cerambycidae.

Jag var väl bekant med alla arter och/eller släkten, och namnen är korrekta, dock har visst släktnamnet i något fall ändrats numera, t ex ifråga om *Systemocerus*.

Eftersom jag inte medförde något millimetermått, kan jag tyvärr inte stå för riktigheten i siffran 80 mm på den stora ekoxehannen!

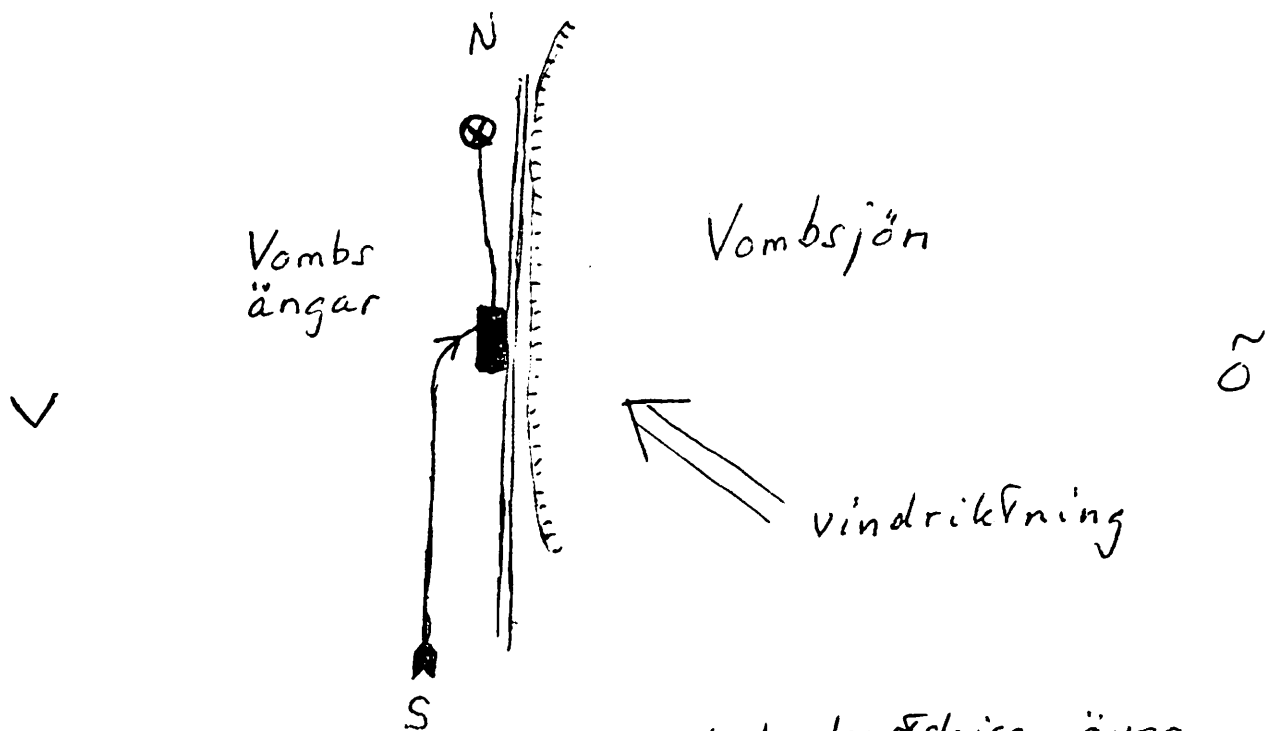
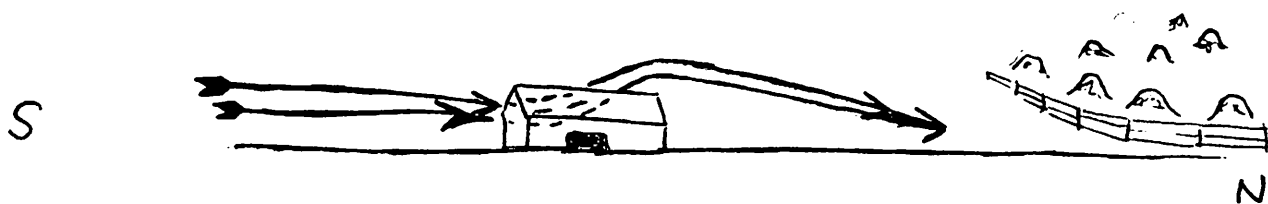
- e) 'Den fina bokskogsravinen', som från Sjöbo Ora leder ner till Fyledalen, heter Pälsadalen. Detta namn har senare tillfogats i dagboken. Pälsadalen mynnar i Fyledalen någon km öster om Tågra gård.
- f) se även nästa sida.
- g) renskrift + kommentarer gjorda 1986-04-27.

Forts.

1936-06-28 forts.

(66)

Övre bilden visar stjärnans höjd över marken när de passerar stora Ladan vid Vombsjöns västra strand. Stjärnorna flyger norrut. Förloppet sett från en punkt öster om stora Ladan, alltså vid Vombsjöns västra strand.

Nedre bilden är en enkel kartskiss över det aktuella området. Vombsjöns strandlinje är markerad ⊗ är stjärnans nedslagsplats i varren. Den dubbelsträdda linjen är landsvägen nära sjöstranden.

Den skisser gjorda 1986-08-05, efter skisser i dagboken. Gek

(67)

1936-07-02, eller -03.

Gjorde ånyo ett besök vid Krankesjön. På Vombs ängar sågs både tornfalk, lärkfalk och pilgrimsfalk. Även 2 grönbenor, över 20 enkelbeckasiner, brushöns samt 2 nyligen flygga ungar av rödspov.

1936-07-05.

Denna dag och ett par dagar närmast dessförinnan var jag mycket tillsammans med Sigge Berggren. Följde med honom i bil till Bjärsjölagård för att hämta silurkalk, och for också med till Höör m. fl. ställen. Sigge är anställd på Malmö Museum för att ordna de nya akvarierna.

Kommentar:

Hela museet skall flytta från sina gamla lokaler till Malmöhus, som undergår en omfattande restaurering och modernisering, samtidigt som man försöker bevara byggnaden i tidstroget skick.

Sigge Berggren har i flera år ägnat sig åt akvariefisk och är expert på området.

1936-07-06.

Startade kl. 16,10 med motorcykel till Stockholm. Härlig resa. Fint väder.

Vid Hovmantorp tog jag Carabus arvensis. Fortsatte sedan utefter ostkusten: Ålem, Västervik etc. Förnäm tur.

1936-07-08

Ankom Stockholm kl. 18. Hade färdats över 90 mil från Lund.

1936-07-09 t o m -21.

I Stockholm. Besök på Riksmuseet, träffade Gyldenstolpe, Rendahl m.fl., samt Lloyd Lundström!

Kommentar: Härutöver inga anteckningar från vistelsen i Stockholm. Jag hade mitt föräldrahem där, på Banérgatan 5 närmare bestämt.

Lloyd Lundström, som tidigare presenterats i dessa anteckningar, hade tagit sin fil.mag. och blivit anställd som konservator på Naturhistoriska Riksmuseet. Om anställningen redan var fast, vet jag inte, men han blev förste konservator på Vertebratavdelningen och stannade på den posten till pensionsåldern.

Senare i livet skulle jag få åtskilligt att göra både med Gyldenstolpe och Rendahl, men sådana saker behandlar jag inte här.

1936-07-22 t o m -28.

Gotland. Cykeltur. Gav ornitologiskt inte så mycket som förra året.

Kommentar: Därmed slut på anteckningarna från Gotland!!

1936-08-02.

Ankom Lund 2/8 kl. 15,49 med tåg 17.

Entomologkongress. Se särtryck, medlemslista, menu, osv.

1936-08-06.

bl. a.

Entomologisk exkursion till Ringsjön. Mycket lyckat. Ringsjön bjöd på Omophron limbatum, som jag aldrig förut sett levande. En originell bekantskap. Vidare: en drillsnäppa, fisktärna allmän, skrattnås massvis, fiskmås allmän, ladusvala, backsvala, hussvala, knipa några ex, gräsänder, sothöns + juv massvis, skäggdopping, en fiskgjuse.

Kommentarer till dessa båda dagar:

Nordiska Entomologmötet i Lund var välbesökt. Chefen för Entomologiska Museet i Lund, N.A. Kemner, var drivande kraft bakom mötet. Eftersom jag var en amanuens på Entomologiska Museet, var han förstås min chef också. Jag har inga papper kvar om kongressen, tyvärr. Men ett gruppfoto, taget på yttertrappan till Zoologiska Institutionen på Helgonavägen 3, har jag kvar. Många kända nordiska entomologer träffade jag nu för första gången.

Omophron limbatum är en skalbagge av familjen Carabidae, alltså en jordlöpare, men den är av ytterst ovanlig form, mycket bred och alls inte av vanlig Carabid-habitus.

1936-08-07.

Klockan 16,50 - 20,20 gick Nyholm och jag Revingehed station - Fönesjön - Krankesjön runt mot västra mossen - almen - sydsidan - sydosthörnet - Härlösa. Lyckad tur, rätt många bra saker.

Kråka allmän

Råka utomordentligt allmän, ungarna sutto massvis på Revingehed

Kaja mycket allmän

Skata allmän

Staren hade nu samlats på allvar. Jag har naturligtvis många gånger [redacted] förut sett flockarna samlas på kvällen men aldrig tillnärmelsevis så många som ikväll. Vid almen stodo vi c:a 30 - 35 minuter, omkring kl. 18,30 - 19,00, och minst en gång i minuten kom en jätteflock starrar över från väster. Fåglarna kommo endast undantagsvis i småflockar på 10 - 100 stycken. Däremot kom, som sagt, ideligen flockar på c:a 500 - 1000 individ. De foro i full fart mot öster och slog ned i de små alarna neråt sydosthörnet. Jag räknade 14 sådana flockar. Dessutom två flockar av helt annan storleksordning. Den första var på c:a 4-5000. Då den var mitt över almen, dök en pilgrimsfalk upp helt nära och slog våldsamt efter flocken. Det var ett mäktigt skådespel. Flocken klumpade ihop sig till en jättelik svart kula, som föll ner mot skogen. Den slog ej ner utan utförde en massa snabba manövrer. Falken missade och for på stor höjd bort mot väster. Den mötte därvid ett par helt små starflockar på c:a 50 individ vardera men brydde sig ej om dem utan fortsatte.

Över Krankemossen, några hundra meter längre bort, kom den andra jätteflocken, c:a 3000 individ. När de fick syn på falken, kastade de sig skräckslagna mot marken, men den gången var falken dem för snabb. Med svindlande fart föll den flocken i ryggen, slog en stare, kom ut med bytet under flocken helt nära marken, bromsade fallet och flög sedan med sitt byte bort mot NV. Stararna kommo strax därefter över oss, de voro fortfarande mycket skräckslagna och gjorde ideliga kast åt sidorna, så att flocken såg ut som en stor, tänjbar massa. Då de passerade, hördes ett våldsamt plaskande i sjön; det var fåglarnas exkrementer, som likt en regn-skur föll ner i vattnet!!

Knappt hade de passerat, förrän en annan pilgrimsfalk dök upp över oss. En lärkfalk skrek samtidigt över skogen. Rovfåglarna

1936-08-07 forts.

brydde sig emellertid ej om starflocken utan försvunno in över Silvåkraskogen.

En stund senare passerade vi en grupp låga, tätta, buskiga alar vid stranden. Här hade stararna slagit till, och i deras kör av läten drucknade alla fågelstämmor ute från sjön. Alarna voro fullständigt vitkalkade av exkrementer. När vi nalkades den lilla ~~stäm~~ aldungen, började fåglarna i en jämn, tät ström lämna denna och slå ned ute i vassen. Denna ström föreföll att aldrig sina. Minut efter minut formligen forsade det ut starar ur trädkronorna. Jag klappade i händerna. Då var det som om ett stort svart moln lyfte sig (ur dungen upp). Men alltså tycktes lika många finnas kvar. Hur de fick plats i denna dunge är mig en gåta. Vi stodo kvar ytterligare flera minuter, men det dröjde länge ännu innan fågelmassorna hade samlats i vassen.

Grönfinken sågs vid almen.

Bofinken allmän.

Gulspårven allmän.

Sävsparven var allmän vid Krankesjöns strand.

Sånglärkan mycket allmän.

Gulärla ytterst allmän, massor av flygfärdiga ungar.

Talgoxe sågs.

Lövsångare var allmän i alla träd, särskilt vid Fönesjön. Lockton och försök till sång hördes ideligen.

Trädgårdssångare Kalvmossen.

Rörsångare

Sävsångare + ungar } båda syntes och hördes locka vid Kr-sjöns N sida.

Stenskvätta: 2 nyfiken döda flygga ungar lågo på banvallen vid Kvinnevad.

Buskskvättan mycket allmän; massor av $\frac{1}{2}$ ungfåglar vid Fönesjön, Krankemossen osv.

Hussvala allmän.

Ladusvala mycket allmän.

Backsvala ytterst talrik. I tusental över Kr-sjön.

Gröngöling sågs 2 ggr: Silvåkraskogen och Revingehed.

Gök: ett ex kom förbi vid Fönesjön.

Tornsvalar syntes jaga över almen och mossen.

Pilgrimsfalk 2 st, se staren.

Lärkfalk sågs och hördes ideligen över Silvåkraskogen.

Ormmvråk 1 ex Revingehed, helt nära från tåget.

Bruna kärrhöken var rolig att se. 3 ungfåglar, mycket mörka, höllo ihop och seglade över mossen. Över grässlätten vid Almen kom plötsligt den gamle hanen på låg höjd och fortsatte ut ~~mot~~ mot mossen.

Ringduvan var my. allmän. En stor flock, 40 ex, syntes på avstånd över Silvåkraskogen, och sedan syntes ofta flera tillsammans på stubbåkrarna osv.

Rapphöna hördes vid Harlösa.

Fasanen slapp vi se idag. Skönt.

Vipan. När vi stod vid Kr:s NV hörn syntes två vipflockar flyga mot väster. Den ena flocken var stor/rätt, > 100, den andra blott c:a 30.

Storspoven. 4 - 5 st. Kr:s NV hörn. De skreko ivrigt och flög sedan mot V. - En ensam, upprört skrikande storspov kom sedan över sjön och almen.

Glutt. 3 gluttar satt nedanför almen. - Ingvar Kjellin, Sylve Gyllander och någon annan var ute i båt och jagade. Då och då sköto de på någon anka. Gluttarna lyfte för ett skott och flög som vanligt mot V. (Här senare tillagt: glutten tycks i höst vara mycket allmän.)

Drillsnäppa. Tillsammans med gluttarna gick 8 drillsnäppor. De lyfte för skottet men foro ej bort utan flögo sedan länge över sjön, ideligen drillande. Nere i SO-hörnet hade de slagit till. 2 st. satt förresten på ett staket, som gick ut i ~~vatten~~ vattnet.

1936-08-07 forts.

Svartsnäppa hördes flyga över. Den lockade typiskt tjuitt.
Rödbena hördes också. Ett ex spelade t.o.m. riktigt vackert.
Enkelbeckasinen var glädjande talrik. Ideligen flögo beckasiner upp
vid sjön. Vid almen syntes de också. 2 ex i sällskap (flög) på
stor höjd mot öster. Sedan sågs flera uppe i luften. De horsade
inte men ~~men~~ tickade ofta, tick jack jick osv.

Vattenrall hördes skrika i sjön flera ggr.

Sothönan var utomordentligt allmän. I Fönesjön låg endast sothöns,
i Krankesjön dominerade den. Tusental. Mycket ungar, delvis ännu
rätt små.

Stork. En stork stod vid Revingeby 8, på utresan.

Hägrar voro som vanligt allmänna. Flera syntes på kvällen lyfta och
flyga in i Silvåkraskogen, där de numera tyckas övernatta.

Vigg. Några viggar syntes på långt håll ute i sjön(?). För övrigt
inga dykänder, lustigt nog.

De egentliga änderna voro naturligtvis på grund av jakten rätt upp-
skrämda. Förmodligen höll sig en stor del dold i vassarna och - ej
minst - i Krankemossens gungflyn, där jag ibland sett mycket ~~änd~~ änd.

Skedand: 2 st. sågs ligga på ett klarvatten vid sydsidan. 3 st.
sågs sedan flyga tillsammans med ett par dussin gräsänder och
några krickor.

Gräsanden var talrik. Sågs ofta flyga, i regel dock blott några till-
sammans, men ibland i större flockar.

Stjärtanden: ett par syntes flyga över vassarna på sydsidan. ~~änd~~
Nära. Vackert & instruktivt.

Krickan var allmän. Flockar syntes överallt nästan.

Årtan iaktogs också. När vi stod vid sjöns västsida, kom plötsligt
en gräsand + c:a 10 småänder på stor höjd mot Krankemossen. De
slog ned där. ~~Strax~~ Strax efter kom en liten flock småänder tillbaka.
Den flocken slog till i KR:s NV hörn. Då syntes det mycket tydligt
att två av dem voro vackert "silvermantlade": årtor. Resten var
säkerligen unga fåglar, men arten - kricka eller årtor - vågar jag
inte säga.

Knölsvan: 2 låg helt nära vid Almen, lyfte sedan och flög runt sjön
samt fällde i N.V. - När vi stod på nordsidan såg vi 2 andra svanar
långt nere i S.O., men om de hade ungar där kunde vi inte se.

Skrattmåsfanns i stora flockar.

Fiskmåsfanns allmän, syntes ofta i skrattmåsflockarna.

Gråtrut: 2 gamla och 2 unga kom över Fönesjön i solen.

Havstrut. När vi ~~stod~~ stod vid almen kom först en ensam över Silvåkra-
skogen mot SV, sedan 3 ståtliga gamla och 2 juv.

Svarttärna föreföll att vara rätt talrik. Över Fönesjön syntes 3 ivrigt
skrikande och jagande jämte några fisktärnor, och över Krankesjöns
sydosthörn flera.

Fisktärna rätt allmän. Både Föne- och Krankesjön.

Skäggdopping mycket allmän i Krankesjön + ungar.

Kanin massvis.

Råbockar upphävde ideligen sitt brunstböl i Krankemossen.

Björnbär mogna.

Kommentarer till 1936-08-07:

- a) Tillägget om gluttsnäppan, citerat härovan, har gjorts mycket snart
efter det att jag skrev dagboken. Det är rätt troligt att jag inte
själv sett gluttsnäppans talrikhet utan fått uppgiften från Gunnar Nordqvist!
- b) Frågetecknet angående vigg finnes i originalanteckningarna. Art osäker!
- c) Kjellin och Gyllander var nära vänner ~~till~~ till Gunnar Nordqvist.
- d) Mina uppgifter om många arters talrikhet kan väl vara entusiastiska i över-
kant. Men för mig, år 1936, var det ofta så att jag inte sett så stora
individental förut. Och säkert är dessutom, att många arter var långt indi-
vidrikare på 30-talet än vad de är nu. Detta gäller ~~exempelvis~~ exempelvis både
andfågel och många småfågelarter.
- e) Även uppgifterna om kanin, råbock och björnbär tycks vara tillagt senare!

Da något

1936-08-08.

Denna dag var jag med Nyholm nere vid Sjölunda och Arlöv ungefär mellan kl. 16 och 18,15. Det var en vacker eftermiddag, sol och mycket varmt. En liten regnskur.

Staren många flockar

Hämpling flera

Ängspiplärka några

gulärta

sädesärta

sånglärka

ladusvala } alla 3 arterna;

hussvala } back och ladu

backsvala } voro vanligast

Vadarlivet var mycket rikt, flyttningen i full gång.

Strandskata: blott ett par stycken sedda

Större strandpipare allmän i flockar eller enstaka på dyn

Vipan fanns i utomordentligt stora flockar, inalles väl 700-1000 st.

Storspoven: dels en stor flock på > 30, dels syntes då och då storspovar, enstaka eller några tillsammans flyga över, uppskrämda.

Småspov. Vi stod vid Segeåns mynning och tittade på fågelmassorna, då plötsligt ett gnäggande "gygygygy" hördes. Ute över det grunda vattnet i motsolen fick jag öga på fågeln, småspoven alltså. Den flög mot S. man gjorde en vid lov och kom tillbaka helt nära oss. Sågs my. vackert. Den slöt sig ihop med 2 storspovar, som just passerade. Storleksskillnaden och näbben syntes utmärkt bra.

Myrspov. En ensam gick vid Segeåmynningen. Det var en gammal, ganska röd fågel, my. ståtlig och orädd. När den slutligen lyfte, flög den blott 100 m ut.

Brushanar voro vanliga, men några stora flockar syntes ej, däremot sågs ofta 2 eller några få tillsammans. En flock var på ca 10-12. Orädda som vanligt.

Glutten syntes och hördes i flera ex.

Svartsnäppa. En flock på 8-10 st. blev uppskrämd av ett par andra fotgängare och gav sig in i

innanför vägen. ("krickvattnet")

Rödbena flera

Skogssnäppa 1 vid stranden

Grönbenan var en av de vanligaste vadarna. Syntes och hördes hela tiden vid stranden och i småpölar. Över 50 st. funnos säkert.

Drillsnäppa åtskilliga

fanns

Kärrensnappen ~~flera~~ i en flock på 20-25, dessutom syntes några tillsammans med större strandpiparna. Alla voro svartbukade.

Mosnäppa flera st.

Enkelbeckasin: flera st. syntes och hördes ideligen. Allmän särskilt i den högre vegetationen vid fiskarstugan.

Rörhöna: 1 ex syntes i invattnet

Sothöns flera i åmynningen osv. osv.

Häger: 5 st. höll till ute i grundvattnet. Så många har jag aldrig sett förut på denna lokal.

Vigg: av dykänder sågs endast ett enda individ, en ung eller kanske ruggande vigghane i åmynningen just vid landsvägsbron. Dök ofta, flög ej upp.

Dessutom sågs dock en flygande andflock långt ute, arten kunde ej avgöras.

Gräsand massvis, dock naturligtvis ännu ej "i maximum" på långt när.

Skedand flera

Stjärtand en hel flock utanför staketet i grundvattnet.

Kricka vanlig i invattnet osv., inalles väl 75 - 100.

Årta? Trolig men ej säker.

Knölsvan: en ensam stod ute på dyn rätt nära kloakens mynning

Gravand syntes: dels 10 st. i flock dels några enstaka.

Måsar funnos i oerhörda massor:

Skrattmåsar 1000-tal

Fiskmåsar mycket allmän

Gråtrut allmän

En mycket stor ~~ung~~ och mäktig ungtrut stod på en tunna ute i grundvattnet rätt nära land. Påfallande kraftig näbb. Säker havstrut.

Fisktärna allmän

Småtärna sågs också, lustigt nog.

Först en ensam, sedan 6 i flock som kom förbi vid stranden.

Första gången här!

Kommentarer: en aning tveksamt om jag verkligen kunde bestämma en ung havstrut ~~med~~ kritiskt. Ordvalet tyder på att jag atm. mest gick efter relativa karaktärer! - Årtan har frågetecken i originalanteckningarna, skall slopas förstås. Övriga bestämmningar säkert OK.
GRck 1986-05-11.

1936-08-09, söndag.

Skanör med Nyholm kl. 10 - 15,40. Vi höll mest till på reveln norr om Flommen. Här var bra, men ovanligt mycket vatten. Sedan gick vi också över till Höllvikssidan. Viktigare arter:

Kråka
Stare
Hämspling

Bofink

Pjodd

Pilfink

Sånglärka

Ängsfiolärka

Fältpilärka: 1 ex på vägen ut till Skanörs hamn.

Gulärta

Sädesärta

Talgöxe

Rödstart

Tornfalk hade redan börjat sträcka, flera sågs från tåget över Ljungen, 2 st. dessutom nära Skanörs kyrka.

Sparvhök 1 ex Ljungen

Mindre kärrhök 1 ♂ på samma ställe som tornfalkarna, d v s vångarna norr om kyrkan. Se vidare nedan.

Ormvåk 1 ex Ljungen

Duvorna hade ännu ej börjat samlas.

Vadarlivet var högförnämt:

Strandskata allmän i flockar
Roskarl 1 ex. syntes utmärkt på en holme norr om badreveln.

Läte: driririri el. tritritri.
Större strandpipare allmän

Svartbent strandpipare; 2 ungar voro kvar på småtärnornas holmar. Troligen 3.

Ljungpiparen hördes locka vid ett tillfälle. Det var minst två fåglar, som tydligen flögo mot väster el. sydväst.

Kustpiparen var praktfull att se. Inalles syntes 7 fåglar, (därav 6 ramsvarta. En av fåglarna var blekare, hade tydligen börjat rugga. De höllo till på några små sandrevlar, till vilka jag vadade ut.

Vipan var allmän, dock ej ute på revlarna. En väldig flock syntes i Fotevik på avstånd.

Skärfläckan: vi träffade pseudo-ornitologen tullkontrollören Hermanson badande norr om hamnen. Han hade sett en skärfläcka, påstod han.

Storspov: en ensam satt ute på sanden, och 12 (ex) sträckte över i flock.

Glutt 1 Flommen, 2 Höllviken.

Rödbena 2 " .

Skogssnäppa 2 st. tillsammans i Höllviken.

Grönbenas åtskilliga, särskilt i plurren S om vägen ut till Skanörs hamn

Drillsnäppa: någon (några? Svår-läst) fanns på sandstränderna

Kustsnäppa: tillsammans med kustpipare och kärrsnäppor fanns inalles minst 20 kustsnäppor, alla gamla, praktfullt röda.

Kärrsnäppa allmän i flockar. Alla eller nästan alla var svartbukade.

Mosnäppa: 4 st. i nyssnämnda plurr vid vägen

Myrsnäppa: glädjande nog sågs en flock på 7 st. i samma plurr.

De voro ytterst orädda, gick tillsammans med en kärrsnäppflock, mosnäpporna och några enstaka större strandpipare. De voro fortfarande svartfläckiga på bröstet, men ej så tätta eller stora fläckar. Deras sätt att söka föda erinrade dels om beckasinerna, dels om kärrsnäpporna.

Häger höll till i sump på Ljungen. Flera stycken.

Småskraken var allmän i vattnet

Ejder: en sågs i vattnet

Gräsand mycket allmän

Kricka ett par småflockar

Årta: en säker.

En egendomlig and kom sträckande förbi när vi pratade med vännen Hermansson. Det var en egentlig and säkert. Det som mest frapperade var att den hade ett snett vitt band på armpennorna. F.ö. var den rätt gråvattrad el. fint svartfläckig på huvudet. Ryggen rätt brun. Vad det var kan jag ej säga, den flög rätt nära med full fart mot söder. Vi trodde båda att det var en snatterand, men fullt säkert kan det ju ej sägas.

1936-08-09 forts.

Knölsvan. Redan från tåget hade vi sett att en stor svanflock låg i Höllviken. Vi gick över vången norr om Skanör ned till Höllvikens strand, och jag måste säga att svanarna var flera än jag trodde. En mycket spridd flock i viken var på 550 individ, därutanför låg en flock på 105!

Gravand allmän i flockar ute bland revlarna.

Skrattmåsar mycket allmän
Fiskmåsar allmän

Gråtrut allra längst ut

Silltrut flera

Havstrut flera

Småtärna allmän, störtdök litet varstans, och flera st. satt på sandstranden. Dock ingalunda i sådana massor som i maj. Inalles väl 25 - 30.

Kentsk tärna: flera st. sågos på väg mot söder.

Ingen enda silvertärna: alla hade flyttat.

Kommentarer till denna dag:

- a) Den s.k. "revein norr om Flommen", där vi mest vistades, skall rätteligen kallas Flommen norr om Skanörs hamnväg. Jag kände ännu inte till hur Flommen avgränsas.
- b) Den s.k. "plurren söder om vägen ut till Skanörs hamn" finns redan behandlad i kommentarerna till exkursionen 1935-09-01.
- c) tullkontrollören Hermansson, som jag minns från 30-talet, var en äldre herre, intresserad av fågel och fågelägg. Han var inte grovt okunnig, och jag tilltror honom gärna förmågan att känna igen en skärfläcka; men han var nedlåtande mot den yngre generationen och dess intresse för fåltobsar och för naturvård. Herr Hermansson var, eller snarare ansåg sig vara, en representant för den fina ornitologiska överklassen; och det är förståeligt att vi yngre endast kände sval hänförelse inför en sådan herre.
- d) den egendomliga anden kan jag inte få klarhet i. Däremot är det ju helt uppenbart att det inte var en snatterand. Mitt ordval bevisar tydligt att jag var okunnig och okritisk när jag kunde misstänka snatterand. Sedan är det en annan sak hur lätt fågeln ~~kan~~ att bestämma till arten.
- e) artbestämningarna i övrigt säkert korrekta, kanske med undantag av årtan, som jag nog borde ha motiverat bättre. Utlovade kommentarer om mindre kärrhöken blev aldrig skrivna, men bestämningen av fågeln är absolut korrekt; den häckade dessa år på Skanörs ljun, och jag kände den väl till utseendet.
- f) vissa omdömen osäkra eller oriktiga, t ex om silvertärnan. Jag har svårt att tro att det häckande beståndet skulle ha lämnat platsen helt och hållet så tidigt i augusti.
- g) av särskilt intresse är iakttagelserna av myrsnäppa. Tveksamt om jag någonsin sett en större flock!

1936-08-10.

Följande dag 10/8: Bökeberg och Yddingen runt. Fågelliv fattigt. I sjön endast skäggdopping och gräsand samt sothöns. Några drillsnäppor vid stranden.

Rovfågel bäst: 1 bivråk kom my. nära över sjön. 4 ormvråkar över skogen V om Yddingen. 2 lärkfalkar darsammastades, 1 sparvhök likaså. 1 brun kärrhök juv. över Yddingens sydsida.

Fåglarna ha tydligen inte börjat sträcka ännu. Lövsångare, talg-oxe och blåmes voro rätt vanliga. Svalor likaså, särskilt backsvala. Skrattmås och fisktärna i Yddingen. Ringduva allmän.

Kommentar: något förvånande att jag fann detta område så fattigt. Vid talrika besök alltifrån början av 30-talet fram till 50-talet och längre hade jag i regel mycket gott utbyte av besöken här. Artbestämningarna säkert riktiga, även bivråken, ty jag kände väl igen den på resonabla håll; däremot kunde jag ännu inte bestämma vråkar till arten på stora avstånd. Detta lärde jag mig grundligt först hösten 1941. GRck 1986-05-15.

1936-08-12.

Krankesjötrakten 12/8. For ut med motorcykel kl. 13. Först ned till almen. Här fanns större strandpipare 1 ex och ett par glutt-snäppor. Ute i vattnet sågs en stor flock sothöns, mest unga, vitaktiga på undersidan. F.ö. inte så mycket fågel i sjön. Däremot höll hela lärkfalkfamiljen till inne i den höga tallskogen. De uppgingo till minst 5. Vid ett par tillfällen såg jag alla 5 samtidigt. En brun kärrhök juv seglade över mossen. Av änder blott en krickflock samt gräsänder.

For sedan ner till sydosthörnet och gick ett stycke utefter södra stranden. Här stod en flock drillsnäppor på 6 ex och en ensam, my. orädd kärrsnäppa. Ute i vattnet låg en väldig mängd sothöns, dessutom skäggdoppingar - även många unga - & samt åtskilliga brunänder, ♂ i sommardräkt + ♀. Dessutom långt ute på klarvattnet 13 skedänder, varav några ♂♂ tycktes vara stadda i ruggning till praktdräkten.

De 2 fiskgjusarna voro trevliga. En satt på en stolpe, en annan flög högt över sjön. En ormvråk höll till i sydosthörnet. En väldig vipflock syntes i norr över Kävlungeån. Oerhörda massor av backsvalor flög över vattnet.

En del småfågel fanns i skogen. Lövsångaren vanlig, likaså talg-oxe; dessutom rödhake hörd, samt iaktogs svart/vit flugsnappare.

På ängarna vid Krankesjön unga gulärlor, sånglärkor, sädesärlor my. allmänt.

For över Harlösa - Hjälmared ner på Vombs ängar. Fågellivet här var ovanligt fattigt. Ett par tre ängspiåkror, några hägrar samt 5 storspovar höll till härute, dessutom 3 unga buskskvättor på en gårdesgård. En ensam skrikande vipa. F.ö. ingenting utom några svalor, back juv + ladu.

I Vombsjön 2 knipponor helt nära + några sothöns.

Jag badade i Klingvallsån. Skönt. For sedan via Övedskloster ner till Sjöbo. Starflockar och en mycket vacker rätt ljus bivråk vid Svansjö. Fikade i Sjöbo, for sedan via Björka fram till Vombs fure, stannade där och vid Vomb SÖ och såg ut över sjön. Spridda lågo skäggdoppingar + ungar i sjön. En svarttärna jagade över vattnet. Jag for sedan på den lilla sandvägen genom Furet, Vombs by och över ängarna. Tornfalkar sågs, och starflockar (kom) från öster, många, och rätt stora.

Kommentarer: Måttligt utbyte. Men intressant med den tydligen höga andelen unga sothöns. Så har det alls inte varit varje säsong, långt därifrån. - Uttrycket "Vomb SÖ" betyder: Vombsjöns sydöstra del.

Skogen innanför Almen bestod delvis av ett mycket resligt bestånd av tall. Här häckade lärkfalken på 30-talet, kanske även senare; troligen häckning regelbundet många år i sträck. GRck 1986-05-15.

(75)

1936-08-16, söndag.

Söndagen 16/8 var en oerhört varm dag. Jag for ut på motorcykel kl. 11,40 för att se efter fågel. For Lund - S Sandby - Ekeberga. Här var inget av intresse. (Fortsatte därför via) Revingeby - Krankesjöns norra sida. Många svarttärnor över sjön, f.ö. intet märkligt. Vid silvåkra, söder om storkhuset, gick 2 storkar på ett fält, och en ung brun kärrhök kom från Vombs ängar över vägen och seglade ut över en rågäker.

For sedan på diverse småvägar till Häckeberga, där jag åt massor av björnbär. Fikade i Genarp, for sedan tillbaka samma väg via Häckeberga. Stack in på småvägar uppåt åsen till några högt belägna gårdar, där jag fotograferade utsikten mot söder, som var häpnadsväckande vacker, soldis över kullar och bokskogar långt bort i fjärran.

Jag fortsatte via Bläntarp - Kumlatofta - Ilstorp. Sandstigar roliga att köra, men mycket fågel fanns inte utom starar och svalor.

Jättelik backsvaleflock bl.a. i Revingeby. Vid Veberöd stor flock av alla tre arterna, även hussvala allmän.

Tankade i Sjöbo och for sedan via Övedskloster, där jag gick ett tag i parken, till Vombsjön. En massa mäs, det var fisk- och skratt-, kretsade på stor höjd.

Krankesjöns sydsida bättre: otroliga massor av sothöns, flera tusen, dessutom gräsand och skedand, brunand, skäggdopping samt, glädjande nog, 5 svarthalsade doppingar på nära håll på klarvattnet ute bland skedand och sothöns. En ormvråk. 3 lärkfalkar. Vid Almen en ung brun kärrhök samt lärkfalkar, f.ö. intet.

Kommentarer: säkert en av mina första exkursioner i Häckebergatrakten, dock inte den allra första, även om jag nog idag färdades på en del vägsträckor för första gången. Också ovisst hur många gånger jag tidigare farit vägen via Kumlatofta by. GRck 1986-05-15.

1936-08-18, 19 och 20.

Någon dag (omkring 14 aug.) frågade Nyholm om jag ville följa med till Öland. Hans fästmo, som är dotter till en storbonde Per Tufvesson på Nordanå, Glimminge, och han skulle dit på några dagar. Jag blev naturligtvis mycket glad och tackade genast ja.

Av för mig okända skäl blev resan uppskjuten. Men enligt överenskommelse for jag på motorcykel till Glimminge denna dag, 18 aug., för att diskutera resan. Det var ett mycket gästfritt och vänligt hem. Jag gick en ~~promenad~~ promenad i skogen med Nyholm och fästmon och hennes bror. Nästa dag for jag iväg, dock ej till Lund utan till Skärseröd nära Hästveda för att hälsa på Klementssons. Både "Batt" och Arne och "Tynne", deras moder Anna och mormoder Ryberg voro hemma, dessutom en rad ~~smärre~~ smärre kusiner. Vi hade en fin dag, gick i skogen; och Batt och jag fiskade på kvällen, dock utan resultat.

Vi såg storlom, skäggdopping, gök samt i Pinkatorpsviken en strandskata, som skrämdes upp från en sten och flög skrikande mot SV.

Nästa dag gick vi åter i skogen, åt björnbär i massor, skrämde upp tjädertuppar och hade skönt. Jag for hem via Hässleholm - Finja - Matteröd - N.Rörum - Hallaröd - Sjöholmen - Kungshult - Skarhult.

Kommentarer: Arne Klementsson är redan omtalad flera gånger. Vi var mycket tillsammans dessa år, exkurrerade också gärna i sällskap. Han hade en något äldre bror vid namn Bertil, oftast kallad "Batt", och två yngre bröder varav den ena kallades "Tynne". Vilket namn han undfått i dopet är mig obekant. "Batt" var ett stort original men en trevlig prick, läste zoologi också men blev så småningom veterinär. Familjen var från Malmö, där deras far varit läkare; han hade avlidit ganska nyligen, tror jag. - Skärseröd ligger nära Lursjön, och där finns verkligen en vik vid namn Pinkatorpsviken. OBS ~~finns~~ iakttagelserna av storlom och tjäder, och strandskata; den sistnämnda ännu, och med rätta, ansedd som en ren kustfågel. Inlandsobsar mycket sällsynta!! GRck 1986-05-15.

1936-08-21, fredag.

Efter överenskommelse per telefon for jag ånyo upp till Glimminge. Jag lämnade Lund per motorcykel kl 18,08 och körde - med några minuters paus nära Tjörnarps - direkt till Glimminge via Hästveda. Ankom till målet kl. 19,48.

1936-08-22, lördag.

Ingen ändring i programmet utom att en syster till Nyholms fästmo också beslutat sig för att följa med.

Vi startade kl. 10 i bil - en ny Terraplane - och for följande väg: Glimminge - Broby - Hjärsås - Arkelstorp - Vånga - Näsrum - direkt Kylinge - Karlshamn - Ronneby - Karlskrona. Här blev det en timmes uppehåll, och vi besåg staden. Fortsatte sedan över Jämjö - Brömsebro; badade och åt söder om Bergkvara, och via Värnanäs kom vi sedan till Kalmar kl. 17,15. For kl. 18 över till Färjestaden, köpte bensin och körde ner till Ottenby, där vi tältade precis söder om Karl X:s mur, på västra sidan av vägen. Nästa dag skulle ägnas åt fågellivet vid Ölands södra udde.

1936-08-23, söndag.

En av de bästa fågeldagar jag hittills upplevat. Vi for ner till Långejan och gick från sydpunkten upp utefter stranden några kilometer, genomkorsade Ottenby lund och gick upp till Kungsgården. Följande arter iakttogos:

*ej sträckt
ej skåne*

Kråka
Stare my. allmän
Sånglärka
Trädpiplärka allmän,
sträckte
ängspiplärka
Sädesärta
Gulärta
Törnskata mycket all-
män
Lövsångare allmän
Törnsångare m.fl.
Hussvala
Ladusvala } allmänna
Backsvala }
Törnsvala mycket tal-
rik
Pilgrimsfalk minst 2
Lärkfalk minst 1
Stenfalk 1
Tornfalk flera
Bivrak 1
Sparvhök rätt många
Strandskata allmän
Roskarl rätt allmän
Fjällpipare! en ad.
Större strandpipare
många hundra
Kustpipare ett dussin
Vipa allmän
Storspov
Rödspov 1 ad

Myrspov rätt många
Brushane " "
Glutt
Rödbena
Grönbenas ytterst all-
män
Drillsnäppa några
Kustsnäppa allmän
Kärnsnäppa tusental
Spovsnäppa rätt många
i en av kärnsnäppe-
flockarna
Mosnäppa rätt många
Enkelbeckasin flera
Trana 4
Häger några
Småskrake 5
Ejder rätt allmän
Brunand 1, troligen
en ♂ juv.
Vigg en flock på c:a
40 ex
Bergand en ♀ ad på
nära håll
Knipa några
Skedand ett par stora
flockar bland gräs-
änderna
Gräsand 1000-tal
Kricka 1000-tal
Bläsand en rätt stor
flock, > 40.

Årta några
Stjärtand en mycket
stor flock, > 75.
Gravand > 500
Grågås > 450!
Skrattmåsar mycket all-
män
Fiskmåsar mycket allmän
Gråtrut flera
Sillmåsar rätt allmän
Havstrut rätt många
Silvertärna? flera
Fisktärna flera
Småtärna mycket allmän
Kentsk tärna minst 6
Smålom minst 3.

- - - - -

Vid sydudden låg på
en tångbank dels en
flock ejdrar, dels
ibland dem en bergand-
hona ad. Här sågs 7
roskarlar tillsammans,
vidare ett par kustpi-
pare, strandskatflockar
samt 5 mosnäppor i flock
Dessutom naturligtvis
större strandpipare och
kärnsnäppor rätt talrikt.
Ett par drillsnäppor
lyfte också här, och

FORTS

1936-08-23, söndag, forts.

grönbenor funnos överallt i massor, flygANde och springande. Flera lövsångare samt minst 6 törnskator syntes här. En bivråk och en sparvhök kom på fint håll över oss. Vipor gick på fälten ovanför fyren, och en storspov syntes också där.

Längre upp mot norr ökade snäppflockarna och blev snart ofantligt stora. Ute på dybankarna sprang mest blandflockar av kärrsnäppa och större strandpipare, varjämte grönbenorna som sagt fanns insprängda absolut överallt på tång och dystränder. Då och då sågs storspovar, dock ej i några större mängder, flyga mot SV. Gluttar och rödbenor ~~ibland~~ tutade ibland. Brushanar syntes, dock ej i större antal här och ~~ibland~~ ej i så täta och samlade flockar som jag annars mångenstädes sett dem, t ex vid Sjölund.

Vi tittade så noggrant som möjligt efter finare vadare, och tämligen snart fingo vi också i en liten flock av större strandpipare och kärrsnäppor syn på en större fågel. Att det var en pipare var lätt att konstatera på de karakteristiska rörelserna. Det var emellertid starkt glittrande motljus. Vi flyttade oss och hade inom kort nöjet att konstatera fjällpiparen på flyttning här. Den var rätt vackert "pomeransfärgad" ~~pomerans~~ undertill och hade ett mycket kraftigt vitt ögonstreck. Vi studerade den länge, den bar sig åt som andra pipare. Plötsligt lyfte den och for mot söder ett litet stycke, då hördes ett tvåstavigt läte, pu-ii, som jag aldrig hört förut.

Vi fortsatte så småningom mot norr. Ett par kniphonor låg i vattnet här. Vi letade särskilt efter kust- och spovsnäppa. Nyholm hade inte sett någondera, och jag var mest ivrig på att få se spovsnäppan riktigt bra. Det har jag nämligen ej gjort så ofta, och aldrig någon gammal fågel. Till att börja med blev det emellertid en praktfull flock gamla myrspovar - jämte unga -, som följde oss. Tillsammans med dem sprang 8 kustpipare, en ljus, resten kolsvarta på undersidan. Röskarlar syntes ofta, glädjande nog.

Flockarna av kärrsnäppor och större strandpipare blevo allt mäktigare. Äntligen ~~så~~ fick vi ögonen på c:a 15 kustsnäppor, de flesta unga, som gick på en tångbank tillsammans med grönbenor osv.

Inne över land syntes ett par tornfalkar och sparvhökar. Plötsligt kom en pilgrimsfalk med full fart förbi på låg höjd och skrämde upp vadarna, men då falken försvunnit i norr lugnade de sig strax.

Långt uppe i norr syntes mäktiga gåsflockar komma från NV och slå ner vid stranden, dock kunde vi inte se var de voro på kilometerhåll eller mer. Ibland lyfte någon jättelik andflock ur vattnet långt borta i norr.

Sin klimax nådde fågellivet häruppe. På sand- och dystranden sprang:

- 1) minst 1000 kärrsnäppor
- 2) dessa delvis blandade med större strandpipare
- 3) en renkultur på > 300 större strandpipare!
- 4) gluttar, flera exemplar, skygga!
- 5) några rödbenor
- 6) åtskilliga enkla beckasiner lyfte bland tuvorna,
- 7) en stenfalk kom i vild fart förbi inne över ängarna
- 8) samtidigt kom en pilgrimsfalk över vattnet, mycket lågt.

På stranden syntes vidare:

- 9) en flock kustsnäppor
- 10) på ena flygeln i en väldig kärnsnäppeflock fick jag efter idogt sökande syn på en hel samling spovsnäppor, varav flera gamla, knallröda
- 11) ett par myrspovar höll till här
- 12) en gammal rödspov kom till vår häpnad förbi ytterst ~~närm~~ nära. Flög på låg höjd åt söder. Oerhört trevlig, fortfarande mycket röd och med vitt vingband. Instruktivt att jämföra flykten!
- 13) från en sänka i ängen lyfte en flock på väl 200 grågäss, flög ut och satte sig på en sandrevel.
- 14) över vattnet kom småtärnor ideligen, ivrigt skrikande
- 15) 6 kentska (tärnor) kom nära mot söder.

FORTS

1936-08-23, söndag, forts.

De sandbankar som lågo utanför stranden voro proppfulla av änder.

- 16) Dessutom satt på en revel ungefär 250 grågäss utöver de som nämnts härovan.

Änderna utgjordes av

- 17) en viggflock i vattnet
- 18) minst 500 gravänder
- 19) " 800 gräsänder
- 20) >1000 krickor
- 21) 15 + 40 bläsänder
- 22) 2 stjärtand-flockar: 30 + 40
- 23) några årtor
- 24) en skedandflock, större än jag någonsin sett, väl 100, dessutom småflockar
- 25) 5 småskrakar
- 26) en brunand!

Det var inte så illa.

Vi genomkorsade Ottenby lund. *Geotrupes vernalis*.

Vid fyren: *Colias hyale*.

Sparvhökar.

Vi for från Ottenby kl. omkring 14,30. For mot norr på östra vägen. Efter några mils färd gjorde vi matrast. En rapphönsflock på > 30 ex sprang alldeles framför bilen över vägen. Kom till Borgholm på kvällen. Nyholm och jag tältade på alvaret några hundra meter öster om ruinen, flickorna lade sig på pensionat "Paradiset".

1936-08-24.

Denna dag var regntung och mulen på morgonen. Vi samlade insekter på alvaret nedanom ruinen. *Atemeles*, *Claviger*, *Cymindis humeralis* m.m.

En flock på 17 småspovar kom mot S. eller SV. i duggregnet. Vi ~~gick~~ gick också en tur i Borge hage. Där beundrade vi vegetationen och fann flera stora rödbruna skogssniglar, *Arion empiricorum*?

Framåt 12-tiden klarnade det hastigt upp. Vi körde till norra udden.

Kommentarer till 1936-08-23 och -24.

- a) Det framgår av formuleringen av första raden i anteckningarna för 23 aug. att jag skrev dagbok på eftermiddagen eller kvällen samma dag. Anteckningarna från resten av Ölandsfärden är som synes högeligen ofullständiga. I originalanteckningarna har jag sparat två hela sidor närmast före orden: 'Vi for från Ottenby kl. omkring 14,30....'. Och efter de korta notiserna från 24 aug. har jag sparat icke mindre än sju blanka sidor. Allt detta förstås i avsikt att göra ytterligare anteckningar; dock, sådana anteckningar blev tyvärr aldrig skrivna. Liknande luckor finnas på flera ställen i mina dagboksanteckningar från 30-talet, kanske även någon gång senare.

- b) Observationerna vid Ottenby gjordes tydligen under en verkligt fin dag! Artbestämningarna: frågetecknet efter silvertärna finns (förstås) i originalet. Jag kunde inte skilja fisk- och silvertärna vid "normala" obsar. Övriga bestämningar säkert riktiga. ~~Observera~~ Observera texten vid de enskilda arterna; den säger en hel del om vad jag dittills hade sett och inte sett, både ifråga om arter och individantal. Beträffande den stora rödbruna skogssnigeln var vi inte klara över arten; vi misstänkte att det var Arion empiricorum, som synes.

- c) Jag har tämligen tydliga minnen från Ottenby men, egendomligt nog, inga minnen alls från tältandet vid Borgholm, ~~min~~ färd till Ölands norra udde och resan i övrigt. Särskilt underligt att jag inte minns att ~~vi~~ vi tog den lilla säregna skalbaggen ~~Arion empiricorum~~ *Claviger*, som är en myrgäst. Ända sedan min skoltid hade jag hoppats finna Claviger, därför extra märkligt att detta fynd av år 1936 så totalt fallit ur mitt minne.

Denna kommentar skriven 1986-05-26.

Smälom
kanke
Diskutabel?

1936-08-28.

Jag reste ut på motorcykel med Noréhn vid 11-tiden. Vi for till Krankesjön. Fint väder.

I Silvåkraskogen 6 lärkfalkar och 1 pilgrimsfalk. Vid almen 1 sparvhök, 1 ormvråk. Ett par gav lärkfalkarna jagade här över ängen. I sjön syntes egentligen endast sothöns och litet kricka. De stora andflockar, som brukar ligga här, syntes ej alls. Knölsvanparet med 5 ungar syntes. Sothöns i tusental. I skogen åtskilliga rödstjärtar. Över mossen 3 bruna kärrhökar juu. Häger syntes också. Bivråk 1 vid Kr. SO. Tornfalk några, stenfalk 1 på Vombs ängar. Ett par fisktärnor. I Vombsjön massvis med skäggdoppingar. Vipor här.

På Vombs ängar dött f.ö. Rovfåglarna voro som synes rikliga, men annars var det skit. Vi for därför via Veberöd - Håckeberga - Klågerup - Bara - Torup - Skabersjö by - Oxie station - Petersborg till Eskilstorps strandängar. Inifrån land syntes ej mycket. Vi beslöto därför att gå ut till holmarna. Vattnet var rätt högt men gick ingestädes över stövlarna.

Ute på holmarna och däromkring var ett ytterst rikt och bra fågelliv. Måsarna voro representerade av fiskmåsar, mycket allmänna; många, kanske de flesta, voro unga. Dessutom funnos skratmåsar. Gråtrutar och en och annan gammal havstrut syntes också. Ute mot holmarna blevo andflockarna my. talrika. Gräsand i flockar på hundraden, krickor nästan ännu allmännare, samt sked- och stjärtänder rätt allmänna. Ett par små bläsandflockar. På stenar här sutto hägrar, inalles c:a 35 stycken. Vadare: tre gluttsnäppflockar samt några enstaka (exemplar) lyfte vid de första holmarna. De uppskrämdes åter ute på de större holmarna, hade då samlat sig till en stor flock på inalles 29 st.

En flock svartsnäppor, c: 8 ex, fanns här också, blott en (av dem) var en svart ♂ ad. Brushanar några få, en liten flock kärrsnäppor och en del större strandpipare. Rödbena ej sällsynt. En flock storspovar kom över mot V. En ensam grågås. Vidare fanns krickflockar här my. allmänt.

Långt uppe i norr låg en liten knölsvanflock. Plötsligt kom en tranflock på 10 st. och slog ned i vattnet nära land, alltså långt innanför oss. Den lyfte sedan och flög mot SO. Utomordentligt vackert. Snart en flock till på 14 st. Nära! Slog ute i grundvattnet.

Ett par enkelbeckasiner fanns på holmarna. Småskrak syntes också, däremot lustigt nog ej gravand idag.

När vi gick inåt land kom plötsligt 2 gamla kustpipare och 2 myrspovar förbi, i utsökt kvällsbelysning.

Kommentarer:

Det är uppenbarligen ett ofullständigt protokoll i den meningen att inte alla sedda arter har antecknats utan endast de "trevligare" eller mera anmärkningsvärda sakerna. Sådana protokoll förde jag ofta på 30-talet, ibland även senare, men rätt snart började jag begripa att man bör skriva fullständiga artlistor med kommentarer angående individantal, beteende etc.

Observera att vi fann Krankesjön och Vombs ängar fattiga på fågel, trots att lokalerna ännu på 30-talet hela var så mycket bättre än nu (på 80-talet). Vombs ängar har naturligtvis aldrig hämtat sig som häckningslokal sedan Kävlingeån och nedre Klingavälsån reglerades, ett naturvårdsingrepp som var fullbordat omkring 1942 eller -43, om jag minns rätt. Krankesjön blev svårt skadad av samma företag men har dock även senare, exempelvis åren 1973-75 och kanske dessutom en eller flera perioder mellan åren 1942 och 1972, haft ett rikt och förnämligt fågelliv. Detta innebär inte att sjön under övriga tider efter 1942-43 varit värdelös som fågellokal, långt därifrån, men så fin som före den stora åregleringen har den aldrig blivit.

Att Vombs ängar på sensommaren även i gamla dagar var mindre fågelrika än på våren, det var dock känt för oss redan tidigt.

Eskilstorps strandängar ligger vid Höllviken, gränsar till Vellinge strandängar. GRck 1986-05-27.

1936-09-03!

(80)

Första geologiexkursionen. Rövarekulan vid Löberöd! Jag åkte motorcykel, de övriga i Gunnars bil. Deltagare: (i bokstavsordning):
Ulla Hadding
J Ernhold Hede
Adolf Herrlin
Arne Klementsson
Inga Lisa Nilsson
Gunnar Nordquist
Gerhard Regnell

Trevlig lokal. Colonusskiffer, för övrigt inga märkligare saker. Vi for sedan till Wrangelsborg, därefter via Sätöfta - Lyby - Högseröd - Askeröd - Hjularöd - Harlösa - Almen vid Krankesjön - Lund. Vid Almen blev det björnbärskalas. Från Hjularöd satt Regnell bakpå min bönvall.

Arne såg en kungsfiskare vid Ringsjöstranden nära Wrangelsborg. I sjön vigg, mycket $\sigma\sigma$, (och) knipa.

Kommentarer:

Läsåret 1936-37 gick jag kurser och föreläsningar på Geologiska Institutionen. I undervisningen ingick rätt många exkursioner. Om de ägnades åt paleontologi, var Hede ledare, men om mineralogi var huvudämnet, leddes de av institutionschefen, professor Assar Hadding. Hede var stor expert på Gotlands geologi, och hans befattning kallades "biträdande lärare i geologi". Ulla Hadding var chefens dotter, en mycket trevlig och kvicktänkt flicka. Alla de härövan nämnda deltagarna, dock med undantag för Hede, umgicks (i bokstavsordning) mycket åren 1936-39 och trivdes väl ihopa. Ulla Hadding gifte sig så småningom med Gerhard Regnell. Inga Lisa Nilsson var biträde på Geologiska Institutionen. Något senare i livet ändrade hon sitt förnamn till Ingrid; förmodligen hette hon Ingrid. Ännu senare gifte hon sig med en rätt originell geolog vid namn Seth Nilsson. De tog sig namnet Steneström. Seth gick bort rätt tidigt, på 60-talet skulle jag tro, men Ingrid S. var kvar betydligt längre på Geologen.

Övriga deltagare har jag redan tidigare presenterat.

Det bör kanske framhållas, att vi trivdes mycket väl med Hede på exkursionerna och föreläsningarna etc., och han deltog förvisso gärna när vi mot slutet på en exkursionsdag sökte upp ett trevligt matställe. Men när vi unga samlades på kvällarna - ofta hos Gunnar Nordqvist, som höll sig med en liten lägenhet nära Botulfsplatsen ~~...~~ - brukade Hede inte delta.

Helt uppenbart är det sant som det står härövan: detta var min första geologiska exkursion.

↑ Dessa kommentarer skrivna 1986-06-01.

→ Det var den första geol. exk. för såröppen.

fel!
se Klinte,
se Röstäng
etc

1936-09-04.

Skön eftermiddagstur med Nyholm och hans fästmö. Start från Lund kl. 16,30, via Dalby till ~~Almen~~ Almen. Här var idag väldigt flockar av gräsand och kricka (och) sothöns. Minst 4 bruna kärrhökar (varav en ♀ ad. 1 blå kärrhök ♂ ad. lärkfalk, tornfalk, vidare efter syd-sidan en stenfalk jagande stararna. En flock ljunpipare, en flock kärrsnäppor. Starar 50000. Råkor, skator. 2 sparvhökar och 2 pilgrimsfalkar (varav) 1 ♀. Jagade starar mot kvällen. Några fisktärnor. Senare i skymningen ~~oändliga~~ oändliga massor av svalor, back- och ladu.

Sädesärlor se nedan. 32 tranor rakt över mot Ö. Blåduvor 4, ringduvor allmänna. En brunandflock. Några skedänder, minst 4 sedda. En mosnäppa. Enkelbeckasiner flera. Rödhake. En dykandflock på svindlande höjd, å la ejdrar Hbg förr, troligen sjöorre. Snabbflykt. Relativt smala vingar, var ej ejder.

Mycket rikt fågelliv. Stare, svalor, sädesärlor, råkor osv. Bofink, trädpiplärka. 2 fiskmåsar ad mot S. Enkelbeckasin allmän.

Sädesärlor har jag aldrig sett i sådana massor. Samtidigt som stararna samlades, kom flock efter flock av sädesärlor mot Ö och slog ned i Typhan, Kr. S.-SO. Inalles sågs många hundra.

Kommentarer:

Protokollets formulering visar tydligt att anteckningarna blivit hastigt nedkastade. Artlistan är inte fullständig. Men visst var fågellivet rikt.

De delvis kryptiska formuleringarna har följande innebörd:

- a) den högflygande dykandflocken liknade till allmänna utseendet de ejderflokar, som jag under min skoltid regelbundet såg flyga söderut genom Öresund, huvudsakligen i april månad. Min bestämning "troligen sjöorre" är antagligen riktig, efter vad jag numera har sett. Men det kan ha varit ejder. Högflygande flockar av de båda nämnda arterna kan vara mycket svåra att bestämma! Uppgift om flygriktning saknas, men så gott som säkert flög flocken mot V eller SV.
- b) förkortningen "Kr.S-SO." betyder: Krankesjöns södra och sydöstra del. Sjöns södra del är i stort sett likbetydande med vegetationsbältet längs dess södra strand, som ju förlöper i riktning från NV till SO. Typha är som bekant kavelösa.
- c) Att sädesärlor övernattade i sjön är alls inte överraskande. Även individantalet är mycket rimligt. Men jag tycker att en viss andel gulärlor borde ingått just vid denna tid på hösten. Dock är detta naturligtvis inte givet; gulärlorna kan ha haft en annan nattplats. Kommentarererna skrivna 1986-06-03.

(82)

1936-09-05, lördag.

Skanörs Ljung och Flommen undersöktes följande dag, lördag 5/9.
Artlista:

Kråka Ljungen norr om järnvägen
Kaja

Stare stora flockar

Hämpling ytterst allmän i stora
flockar vid Skanör.

Bofink rätt allmän

Sånglärka rätt allmän, dock
ej flockvis

Gulärka } inget större antal
Sädesärka }
Ängsfiolärka allmän, sträckte
mot SV

Trädpiolärka rätt allmän

Stenskvätta några vid järnvägen

Rödstjärt Skanör

Svalor rätt mycket, mest ladu

Tornfalk mycket allmän på
Ljungen, ofta sågs 8-10 sam-
tidigt.

Ormvråk 3 st., varav 2 till-
sammans med följande i en
talldunge nära Skanör. Av
dessa 2 ormvråkar var en all-
deles ovanligt ljus, vitt
huvud, och vit och gul på en
stor del av rygg och vingar.
Vingtäckare gulvita.

Rysk vråk: aldrig sett den så
vackert. Satt tillsammans
med de två vanliga ormvrå-
karna. Utmärkte sig genom sin
litenhet och sin rätt mörkt
rödbruna färg. Då den flög,
syntes det att färgen på
undersidan och buken var
något klarare. Stjärten var
också rödaktig.

Sparyhök 1 ex Skanör, jagade
småfågel

Ringduva började bli allmän i
Ljungskogen.

Vadare:

Strandskata en stor flock Flommen
Roskarl 2 st strax norr om hamnen
Större strandpipare

Kustpipare 1 ad

Vipa åtskilliga mycket stora
flockar

Storspov syntes flyga mot V. -

Över Ljungen i söder syntes ofta
vadare, tydligen uppskrämda vid
stranden södra. Art: delvis
storspov, delvis okänd.

Myrspov 5 st. gick i strandskat-
flocken i gräset och plockade!

Brushanar ett par rätt stora
flockar, 30-40.

Glutt allmän, men enstaka eller
2 ihopa

Svartsnäppa hördes tydligt vid ett
tillfälle

Drillsnäppa några

Kärrensäppa allmän

Kustsnäppa 1 juv i kärrensäppe-
flocken

Dubbelbeckasin? 1 ex Flommen

Enkelbeckasin 1 ex Ljungens norra
strand

Häger 14 på Ljungen sittande till-
sammans, dessutom enstaka fly-
gande.

Småskrak flockvis, rätt talrik

Gräsand allmän

Kricka några

Bläsand en flock > 25

Stjärtand en flock > 10

Knölsvan: en liten flock långt borta.

Småtärna 1 ex Flommen

Skrattmås mycket allmän

Fiskmås mycket allmän

Gråtrut rätt många

Havstrut.

Kommentarer: rätt roligt att läsa dessa enkla och kortfattade an-
teckningar från Falsterbo-halvön i början av september -36. Någon
stor sträckdag för rovfågel var det tydligen inte! Av ormvråk har
jag efter 1936 sett allra minst en kvarts million, varav väl 150 000 på
höststräck över Falsterbohalvön. (Dessa siffror är grova skattningar, men
säkerligen inte för höga. Skall försöka komma med noggrannare siffror! GRck).
Ryssvråken bedömdes på 30-talet och senare ofta som egen art. Jag delade
inte den uppfattningen och var därför, dessbättre, försiktig vid fältbestäm-
ningar. Jag har alltid haft svårt att vid fältstudier se skillnader i flyg-
bilden mellan ormvråk (*Buteo buteo buteo*) och "ryssvråk" (*Buteo buteo vul-
pinus*). Men år 1936 hade jag ännu mycket ringa kunskap om geografisk varia-
tion. Mitt intresse för ämnet väcktes när jag hade köpt Rensch: Das Prinzip
geographischer Rassenkreise und das Problem der Artbildung. - Artbestäm-
ningar i ovanstående lista säkert riktiga, dock finns dunkla punkter: träd-
piolärkan borde ha varit betydligt allmännare än ängsfiolärkan, i varje fall
som sträckande. Men låtena kunde jag absolut. Kanske var jag för lättvindig
vid bestämningen av högflygande (=flyttande) piolärkor, som inte lät höra
sig. - Dubbelbeckasinen är försedd med frågetecken som synes, men jag lärde
känna den tidigt, och obsen kan vara riktig. - Kommentarer skrivna
1986-06-03. GRck

1936-09-07.

Lund kl.

Den 7/9 reste jag följande runda: motorcykel från ~~11,00~~ 11,00, till Krankesjöns nordsida, gick ned där och tittade dels vid Ålabäck, dels nedanför "Tallhem", stack upp till Fönesjön och gick här i gungflyt och i skogen. For sedan via Silvåkra till Almen, ställde cykeln i bokskogen och gick ~~11,00~~ utefter sydsidan ända fram till sydosthörnet. Tillbaka genom skogen, for till Harlösa, fikade, for ner till Vombsjön, tittade över den och ängarna. Träffade Torkel Karlin i Vombs by och gick med honom genom Furet till udden, tittade där på gräsandmassorna, gick tillbaka och körde hem till Lund via Södergården - Vombs ängar - Silvåkra kvarn - Revingeby - S Sandby. Hem till Zootis kl. 19,38.

Fågelfaunan mycket rik:

- 1 Kråka mycket allmän
- 2 Råka ytterst talrik, bl.a. Silvåkra och Hjälmarsöd
- 3 Kaja
- 4 Skata
- 5 Stare mycket allmän
- 6 Hämpling syntes och hördes ofta
- 7 Bofink allmän. En flock, rätt stor, i Fönedungen
- 8 Pjodd
- 9 Pilfink
- 10 Gulsparv allmän, bl.a. vid Frukttädgården vid Silvåkra station osv
- 11 Sånglärka några Vombs ängar
- 12 Ängspioplärkan var allmän, kom ofta i flockar över ängarna och Furet
- 13 Trädspioplärkan hördes och sågs som vanligt
- 14 Sädessärlan var ytterst allmän liksom sist. Våldiga flockar ~~kom~~ kom såväl vid Krankesjöns sydsida som också vid Vombsjöns "udde". De flögo i regel mot Ö men syntes också slå ner i vassen vid Vombsjöstranden.
- 15 Talgoxen var allmän i skogen, både Vombs Fure och Silvåkraskogen tillsammans med arterna 16-19.
- 16 Blåmes flera
- 17 Entita allmän
- 18 Svartmes hördes i Furet och ~~11,00~~ Fönedungen
- 19 Kungsfågel en hel flock fanns i Silvåkraskogen
- 20 Svartvit flugsnappare 1 ex. på en telefontråd.
- 21 Lövsångaren allmän ännu
- 22 Sövsångaren, : ett ex, säkert juv, kom flygande över Krankesjöns vass, vid sydsidan
- 23 Koltrasten allmän Silvåkraskogen
- 24 Rödstarten var allmän, flyttningstiden pågår nu.
- 25 Rödhaken var allmän, hördes överallt. När jag var på hemväg på kvällen genom skogen vid Ekeberga, satt flera rödhakar på vägen och flög ej upp förrän mycket sent, när de voro några meter framför motorcykeln. I ett fall t.o.m. troligen alltför sent. Trots att jag stannade kunde jag inte finna fågeln.
- 26 Ladusvala ~~11,00~~ allmän, bl.a. över Krankesjön.
- 27 Hussvala åtskilliga
- 28 Backsvala allmän såsom nr 26, iaktogs flyga på mycket stor höjd över Krankesjön, / endast synlig med kikare.
- 29 Gröngöling 2 ex. i Silvåkraskogen
- 30 Större Hackspett 1 ex i Silvåkraskogen, det var en ♀
- 31 Pilgrimsfalken var ovanligt allmän. Sågs vid Krankesjön ideligen, än högt, än lågt, vid ett tillfälle 5 ex. samtidigt i olika riktningar. En kom över Vombsjön på kvällen.
- 32 Lärkfalk ännu allmän, 3 ex. i Silvåkraskogen, och 2 - 3 ex. i Vombs Fure, skrikande.
- 33 Tornfalken flera ex
- 34 Ormvråk flera ex, dock ej, eller ej ännu?, i större skaror. Vid Krankesjön sågs emellertid 5 - 6 ex.

FORTS

↓
1936-09-07 forts.

84

- 35 Fiskgjuse 2 ex. ståtligt över Krankesjön. Det ena dök ~~uppgick~~
upp över Silvåkraskogen och flög ut över sjön.
- 36 Bivrak 1 ex. Krankesjöns norra ~~sida~~ sida vid Ålabäck
- 37 Sparvhök flera stycken
- 38 Brun kärrhök allmän över Krankesjön, minst 5 st. juv.
- 39 Blå kärrhök 1 ♂ ad kom strykande lågt över marken vid Kranke-
sjöns N sida, väster om Ålabäck, bar på byte men jag kunde ~~ej se~~
ej se vad det var.
- 40 Ringduva några st. Ännu ej i stora flockar
- 41 Skogsduva 2 st. Silvåkraskogen
- 42 Rapphöns: en flock på 15 på ett fält utanför Södergården.
- 43 Brushane 3 kom förbi vid Ålabäck
- 44 Glutt 1 ex Krankesjöns sydsida, mycket oskygg
- 45 Svartsnäppa 2 st., troligen ad, flög lockande mot Ö över sjön.
Vackert.
- Dessutom sågs vid ett par tillfällen vadarflockar på
10 - 20 st. över Krankesjön, men de voro för långt borta
för att bestämmas till arten. De voro rätt stora, troligen
brushane, eventuellt grönbena, dock knappast.
- 46 Kärrsnäppa: 2 flockar passerade förbi mot V vid Almen. Små
flockar, blott 10 resp. 8 ex.
- 47 Enkelbeckasin åtskilliga Krankesjöns nordsida, och en i Föne-
mossen.
- 48 Rörrhöna 2 vid Kävlingeåns utflöde ur Vombsjön. Nära.
- 49 Sothöna blir alltmera fasaväckande allmän i Krankesjön, flera
tusen idag.
- 50 Trana. I skymningen kom 16 över Vombs ängar från NV och vek av
mot S. Ämnade säkert slå ner.
- 51 Häger flera ex i Krankesjön, och en satt på en tvärbjälke i
Vombsjön.
- 52 Brunand allmän Krankesjön
- 53 Vigg flera juv. i Krankesjön samt en ♂ sommar. En av dem hade
ovanligt mycket vitt kring näbbroten, den var dessutom rätt
gråvattrad och liknade betänkligt en bergand. Osäker. Den ~~låg~~
låg rätt nära, men jag fick den ej att flyga upp.
- 54 Knipa en ♀ i Krankesjön SO.
- 55 Skedand: en enda sågs flyga över Vombsjön
- 56 Gräsand sågs idag i oerhörda massor. Krankesjön hyste ej så sär-
skilt mycket men Vombsjön desto mer. Det var förvånande att ~~se~~
se denna oerhörda ökning sedan sist. Jag gick med Torkel ~~genom~~
Karlin genom Furet fram till udden, och här låg oändliga
massor av gräsänder, precis som det brukar vara på vintern,
om sjön är öppen. Lustigast var att se en albinistisk ♂,
som jag såg i december förra året också. Den har mörka ving-
pennor och delvis mörkt huvud samt ~~enstaka~~ enstaka mörka
fjädrar på ryggen, för övrigt vit.
- 57 Kricka rätt mycket i Krankesjön.
- 58 Årta: ett ex. Tack vare fin belysning lyckades jag snart i en
krickflock, som cirklade runt och ibland med svindlande fart
kom över huvudet på mig, urskilja en årta ad, ♂ sommar?
- 59 Bläsand: en enda ♂ ad i gräsandmassan i Vombsjön
- 60 Knölsvan: ♂ + 5 juv. i Krankesjön
- 61 Skrattnås allmän
- 62 Fiskmås allmän
- 63 Havstrut
- 64 Gråtrut
- 65 Fisktärna 1 ex.
- 66 Skäggdopping.

Kommentarer: se nästa sida.

Forts.

1936-09-07 forts.

Kommentarer till denna dag:

1. "Tallhem" var namnet på den enda byggnaden nära Krankesjöns nordstrand; den ligger någon kilometer öster om Ålabäcks utlopp ur sjön. Om jag minns rätt, fanns vid landsvägen norr om sjön en vägvisare ditned med texten "Arbetarkvinnornas semesterhem". Jag kom rätt ofta förbi platsen i gamla dagar när jag gick runt sjön. Men nästan aldrig, eller åtminstone mycket sällan, efter åren 1945-49. - Senare, vid oviss tidpunkt, övertogs huset av Lottakåren; och i "modern tid" har jag besökt huset en enda gång, på 70-talet, när några kinesiska biologer besökte Lund och gjorde en exkursion till Stensoffa och Krankesjön. Då var jag med, och då bjöd Lottorna på kaffe och tårta i det huset.
2. Torkel Karlin var son till G.J:son Karlin, grundaren av Kulturen i Lund. Torkel Karlin var motorcyklist liksom jag och hade ett visst naturintresse, men han var en disharmonisk typ, rätt besvärlig tror jag. Vi träffades några gånger på 30-talet men aldrig därefter. - Från mina första år i Lund minns jag också hans far; han kom vandrande på Lunds gator och såg väldigt sträng eller snarare arg ut.
3. Artfrågor.
 - a) Observera individrikedomen hos många arter, t.ex. gulsparrv, sädesärta, rödstjärt, rödhake, pilgrimsfalk, lärkfalk, sothöna, brunand, gräsand, skrattmå, fiskmå, jämför med nu-läget!
 - b) sädesärta: uppgifterna tyder på starkt sträck i ungefär östlig riktning. Kanske också delvis flockar på väg till nattkvarter vid Vombsjön? Men inte bara sådant, att döma av tidsuppgifterna.
 - c) jag kan inte vidhålla påståendet att den enda iakttagna sävsångaren var "säkert juv". Antagligen bara en lös förmodan, som ej borde antecknats. Möjligen trodde jag att de gamla fåglarna redan flyttat vid denna tid på året, vilket ju inte berättigar till säkra påståenden om enstaka exemplars ålder.
 - d) enstaka vingar, mest honor och ungfåglar, kan som bekant vara svåra att skilja från bergand. Men jag lärde mig mycket tidigt att berganden är en ren raritet i skånska insjöar, och jag var därför väl på min vakt.
 - e) den albinistiska gräsanden. Det är ju tänkbart, kanske rätt rimligt, att samma ex. sågs i trakten redan i december 1935. Men detta kan naturligtvis inte bevisas och bör alltså inte heller påstås kategoriskt.
4. Renskriften av dagboksanteckningarna för denna dag gjordes 1986-07-12. Kommentarer gjordes 1986-08-05. GRck

1936-09-10.

(86)

Den 10/9 gjorde Arne Klementsson och jag en resa på motorcykel. Vi for från Lund ungefär kl 9,05 ut till Bjärred. Här syntes dock ingenting utom en stor flock sothöns vid bryggan ut till gamla badhuset. Ungefär 20 hägrar syntes långt uppe i norr flyga in över land. Det var förstås de som brukar sitta vid Löddeåns (Kävl.åns) utlopp. En tornfalk kom utefter stranden.

Vi for ner till Lomma, letade utan resultat efter svarta rödstjärten och gick så ut på piren vid hamninloppet. Här fanns en stor skrattnåsflock, vidare många ängspiplärkor och en flock på 16 kärrsnäppor i trevlig övergångsdräkt. Det var säkert Tr. alpina alpina; näbben var lång. Alla fåglarna voro nu helt ljusa på undersidan och i övergångsdräkt på ryggen till den ljusa, grå vinterdräkten. Ytterst orädda. Vidare kom trädpiplärkor över.

När vi var på från piren, precis vid eternitfabriken, uppenbarade sig dels en flock gulärlor, dels en hökfärgad sångare i renfanevegetationen här. Den var oss helt nära, visade sig bra och flög sedan tvärs över hamninloppet! Några mosnäppor kom förbi här. 2 fisktärnor juv.

Vi fortsatte ner till Siölunda, gick ej av stora vägen utan stod på den och tittade på vadarlivet nedanför. Det var my. rikt. Vattenstånd lågt, Gudskelov. Mäktiga flockar av unga vipor höll till här. Då och då kom brushanar, enstaka eller i småflockar, förbi; och helt nära vägen stod en ung spovsnäppa och en kärrsnäppa i utsökt belysning c:a 6 m. från oss. Längs med hela vägen stod ett långt band av småvadare, som sprang ivrigt på dyn. Vi trodde på avstånd att det var kärrsnäppor, men när vi stannade och tittade befanns det att hela massan var småsnäppor! Vi räknade till jämnt 100. Mycket bra.

Förutom dessa vadare fanns mäktiga gräsand- och krickflockar, gråtrutar, fisk- och skrattnåsar samt några havstrutar. Gulärlor.

Vi körde nu till Malmö och åt en god frukost hos Klementssons. Rätt snart satte vi oss åter upp, köpte bensin och satte full fart mot söder. Vi stannade ej förrän långt ute på Hammarsnäs. Här gick vi ut så långt mot norr som möjligt. Arne stannade vid vattnet, men jag gjorde en rätt stor runda ut till holmarna. Det lönade sig mycket bra. Fågellivet var rikt. Av småfågel fanns här redan rätt mycket rödhakar. Gulärlor, sädesärlor och unga stenskvättor voro vanliga. Rovfåglarna repr. av en stenfalk, som kom norrifrån, och en pilgrimsfalk på avstånd. Vadare:

Större strandpipare en ensam juv på stranden, dessutom flera andra. Ljungpipare 1 juv mycket orädd på stranden. Skadad. Arne såg sedan flera stycken.

Kustpipare 4 juv ute på liten holme. Mycket vackra. En ad. i en annan vadarflock, se nedan.

Vipan fanns i flockar här, dock ingalunda i större massor.

Storspoven satt dels ute på holmarna, $\geq$ 10 ex, dels kom en flock från öster och slog ner på stranden mot Fotevik. Denna flock bestod av 15 storspovar, 6 unga myrspovar, 6 brushanar och 3 kärrsnäppor. Bland brushanarna sågs både ♂ och ♀. - Längre ute på holmarna fanns en stor mängd vadare, som jag ♀ ibland såg tillsammans i en enda flock, ibland däremot i 2 - 3 flockar. Det var: c:a 30 - 40 vipor, många gluttsnäppor, väl 60 brushanar, en gammal kustpipare, över 100 kärrsnäppor och 5 kustsnäppor. Dessutom hördes - dock ej i denna flock - enstaka drillsnäppor samt hördes och sågs svartsnäppor flera ggr. Just när jag kom in till Arne igen, flög en flock på 4 - 6 småsnäppor förbi i vild fart. Vidare fanns på och omkring holmarna: 28 hägrar (och) väldiga sothönsflockar, den största, som var på över 400 ex, låg i Fotevik. Andflockar: Bläsand vanligast, flera hundra individ, $>$ 60 procent av totalantalet. Gräsand närmast vanligast, 30 procent. Kricka närmast vanligast, 9½ procent. Skedand några få individ, ½ procent. - Måsar allmänt, gråtrut, fiskmåsar, skrattnåsar, och flera mäktiga havstrutar ad och juv. Sånglärkor flera stycken.

FORTS

1936-09-10 forts.

Härefter blev det undersökning av rovfågelsträcket över Ljungen. Tornfalken dominerade, av den fanns idag förvisso många tiotal expl. på Ljungen. En och annan sparyhök ~~seesågs~~ (också sågs). Ett par ormråkar kretsade över Skanör på medelmåttig höjd. Vi tog upp kikaren och beskådade deras segelflykt. Då befanns det, att på svindlande höjd ovanför dem en bivrak dök in i synfältet. Den var så högt att vi ej kunde se den med blotta ögat, trots att vi ju precis visste var vi skulle söka den. Men i kikaren sågs den, och snart en till och en till och en till komma dragande. Det var ett riktigt bivraksträck. Inalles sågs väl c:a 15 stycken, åtskilliga gingo lika högt som den första, men vissa kunde man lätt se även utan kikare.

Det var roligt att även i år få se bivrakarna sträcka. Jag tänkte på den 6/9 förra året, då en flock på 86 bivråkar seglade mot SV över Bökebergsskogen.

I Skanör fikade vi. Där var rödstjärten vanlig. Just när vi satt i godan ro i trädgården kom en stor starflock susande förbi, och ögonblicket efter kom en pilgrimsfalk Qrakt över oss. Den förföljde ej stararna utan gjorde en relativt mäklig flyktsväng över husen.

Vi stack ut norr om Skanörs kyrka ända till uddens spets. Här fanns av småfågel lövsångare, hämplingar varav en satt och sjöng, samt rödhakar, rödstjärter och stenskvättor. Några få vipor, gluttsnäppor och en enstaka rödbena repr. vadarna. Tornfalkar flera stycken, en sparyhök och längst ute på udden en ung blå kärrhök iakttogs. Den sistnämnda, den första unga blåhök jag sett i höst, var rolig att iakttaga. Den flög ideligen omkring över en liten plantering av ungefär meterhöga tallplantor. Ibland slog den ned i en av buskarna, och flera ggr gjorde den snabba nedslag på marken mellan dem, men den lyfte alltid strax efteråt utan byte. Sedan flög den ut och satte sig på en stubbåker i närheten, men snart var den åter inne över småtallarna och jagade under snabba kast och volter däröver.

Ute i Höllviken låg en oändlig mängd svanar, c:a 400 - 500. En hel del låg mycket nära stranden. Alla voro knölsvan.

Arne och jag badade ytterst på näset. Vattnet grunt, klart och kyligt, luften solvarm.

(Artlistor för besökta lokaler:)

Bjärred:

tornfalk 1
hägrar 45
sothöns 200

Lomma:

gulärla flock
hökfärgad sångare 1
ladusvala allmän
kärrsnäppa 18
skrattmåsar flera
stare
ängspiplärka
mosnäppa 2
fisktärna 2 juv

Sjölunda:

vipa > 500
kärrsnäppa allmän
småsnäppa 95
spovsnäppa 1
gräsand allmän
kricka "
knölsvan 1
måsar

Hammar snäs -
Ljungen - Skanör:

tornfalk
sparyhök
blåhök
pilgrimsfalk
ormvråk
bivrak
stenfalk
vipa
glutt
rödbena
svartsnäppa
kärrsnäppa
kustsnäppa
ljungpipare
kustpipare
större strandpipare
storspov
myrspov
brushane

FORTS

1936-09-10 forts.

(88)

Hammarsnäs-
Ljungen - Skanör
forts.:

häger
sothöns
bläsand
gräsand
kricka
skedand

småskrak: 1 ♂ ad och
en tät flock norr
om Skanörs kyrka.
knölsvan
rödhake
rödstjärt
stare
gulärta:
flava flava
sädesärta

stenskvätta
sånglärka
ängspiplärka
trädspeplärka
havstrut
gråtrut
fiskmå
skrattmå.

Middag hos Klementssons. Körde sedan till Lund 19,05 - 19,22.

Kommentarer till denna dag:

Detta är en rätt anmärkningsvärd exkursion, som har stannat tydligt i mitt minne, och detta av flera skäl.

1. Den hökfärgade sångaren. Jag hade sett arten på Öland, kanske även vid Stenshuvud och på någon annan plats; och jag visste mycket väl att arten var sällsynt i Sverige, med utpräglad sydlig utbredning. Jag visste också att den ofta träffas i samma biotoper som törnskatan och att det finnes en viss likhet mellan en hökfärgad sångare och en törnskathona. Den fågel jag såg idag satt fullkomligt fritt, och jag tror verkligen att min bestämning var riktig. Men absolut säker är jag inte. Redan på 40- och 50-talet reflekterade jag över att jag aldrig efter denna observation år 1936 fick se hökfärgad sångare i västra Skåne, ja, överhuvudtaget aldrig utanför trakten av Stenshuvud och strandbuskagen på Trolle Ljungbys ägor i NO Skåne. (Det är f.ö. tveksamt om jag alls besökte sistnämnda lokal före 1940-talet.) - Många många ggr har jag tänkt över fallet. Och eftersom jag ännu år 1936 var rätt oerfaren och ej alltid tillräckligt självkritisk, vågar jag nu inte anse bestämningen helt oantastlig.
2. Den ovanligt stora flocken småsnäppor vid Sjölanda är säkert rättbestämd.
3. Anteckningarna från Hammarsnäs-Ljungen-Skanör är relativt fylliga. Artlistorna på slutet har gjorts i direkt anslutning till övriga anteckningar. OBS att någon art nämnes i artlistan men ej i den tidigare texten, och omvänt. T.ex. småskrak resp. drillsnäppa!
4. Vissa sifferuppgifter i artlistorna stämmer inte helt med anteckningarna dessförinnan. Kanske tyckte jag, när jag skrev artlistorna, att mina tidigare gjorda räkningar resp. skattningar varit slarviga eller i överkant.
5. Beträffande rovfågel: OBS att siffran på sedda tornfalkar säkert är riktig och alltså mycket hög. Men torn-falkarna kom inte förbi på ren sträckflykt; i varje fall de flesta stod ryttlande över Ljungen. - Ordvalet beträffande vråkarna visar tydligt att jag ännu visste föga om deras sträck över Falsterbonäset; dock hade jag i oktober 1934 sett ett ormvråksträck på c 700 ex på en dag, en siffra som jag ansåg oerhört hög. - Det är tveksamt om jag år 1936 kunde skilja på ungfåglar och gamla honor av blå kärrhök!
6. Arne Klementsson hade sitt föräldrahem i Malmö.
7. Renskriften och kommentarerna gjorda 1986-07-14.

(89)

1936-09-13, söndag.

Söndag 13/9 reste jag ensam till Krankesjöområdet på motorcykel kl. 11-19. For via Revinge till Ålabäcks utlopp. Här syntes ej så mycket idag; sävsparv fanns här, och över sjön en havstrut ad. Då och då kastade den sig ner mot sothönsmassorna, som förfärade flydde undan. Gråtrut syntes också.

Jag for sedan på de flesta småvägar här i trakten.

Ålabäck - Silvåkra - över Ängarna (-) Vomb, gick ner till Heljesjön och tittade där. For så till Norregård och ut där på Ängarna. Här fanns dock ej så mycket. Inga gäss! For sedan till skogen och lövhagarna mellan Svansjö och Öved, nära skogsbrynet. For tillbaka till Harlösa, gick ner till Krankesjöns SO-hörn och sedan till Almen och väständan, varvid jag genomtvärade mossen för att leta efter småfågel. Jag stannade på eftermiddagen här väster om mossen och tittade på starflockarna.

Skönast var det i den fina hagen bortom Svansjö; se ekonomiska bladet; samt vid Heljesjön. - Arter:

- 1 Kråka
- 2 Råka i massor strax vid Södergård osv osv; höll ihop i jättestor flockar på många ställen idag.
- 3 Kaja
- 4 Skata
- 5 Nötskrika Övedsskogen
- 6 Stare
- 7 Hämpling allmän, kom på kvällen flockvis och slog ned i björkarna i Krankemossen
- 8 Sävsparv Ålabäck
- 9 Ängpiplärkan var mycket allmän
- 10 Trädpiplärka hördes ofta
- 11 gulärta
- 12 sädesärta } allm. i flockar
- 13 nötväcka Övedsskogen
- 14 talgoxe
- 15 blåmes } mesflock vid Heljesjön i mossen
- 16 lövsångare allmän
- 17 koltrast
- 18 rödstjärt allmän
- 19 rödhake allmän, dock ej som 18.
- 20 hussvala
- 21 ladusvala } { mycket allmänna på kvällen över Krankemossen, samtidigt som stararna samlade sig.
- 22 Pilgrimsfalken var vanlig idag också. Sågs över Ängarna. 1 ex. skrämde jag upp ur en stor bok nära Svansjö. Det flög ett stycke och slog ner i ett annat stort träd några hundra meter bort. - Ett annat ex, en ung fågel, kom på kvällen i sakta fart över mig vid Krankemossen. Den falken ämnade sig säkerligen bort till stararnas nattplats.
- 23 Lärkfalk 1 ex hördes vid Heljesjön
- 24 Tornfalken var vanlig på Ängarna. 2 stycken jagade varandra där. Den ena var ett gammalt ex, den andra däremot var ovan mycket mörk, dock med rostfärgade inslag. Detta var ju helt naturligt för en ungfågel, men vad som till en början kollrade bort mig var att fågeln hade så kort stjärt. Den hade ej alls det vanliga tornfalkutseendet. Jag beskådade den en lång stund, men inte förrän den började "stå" i luften helt nära, blev jag övertygad om att det var en tornfalk. Även ifråga om flygtekniken härvidlag avvek den ganska mycket. Den flaxade ej så hastigt, stod mera horisontellt och försökte ofta att hålla vingarna stilla i någon sorts vriden ställning.
- 25 Ormvråken var vanlig. Flera ex svävade på svindlande höjd. Någon riktigt säker bivråk iaktogs inte, men jag tror att ett par av högflygarna tillhörde denna art.

FORTS

1936-09-13 forts.

(90)

- 26 Fiskgjusen fanns i Krankesjön. Ett ex. satt på en stolpe ute i vättnet, ett annat flög över sjön.
- 27 Sparvhök sågs flera ggr.
- 28 Brun kärrhök fanns fortfarande allmänt i sjön. Ett ex kom ytterst nära över Vombs ängar, seglande på [redacted] några meters höjd, och såg mig först på 20 meters avstånd, då den häftigt [redacted] "stegrade sig" och flög tillbaka. Var en ungfågel.
- 29 Den blå kärrhöken har nu kommit på allvar. Två ungfåglar flögo över Vombs ängar, och på kvällen sågs en gammal ståtlig hanne sväva över västra vassarna i Krankesjön.
- 30 Ringduva sågs idag igen, dock har den ännu ej bildat några större flockar, åtminstone har jag ej sett några. Ett par småflockar har jag sett.
- 31 Rapphöns en stor flock Heljesjön
- 32 Fasan
- [redacted] VADARE syntes inte mycket av idag. Det börjar bli sent för en hel del arter.
- 33 Gluttsnäppor syntes dock idag, de hördes locka flera ggr, 2 ex kommo från NV på kvällen kl. 18 fram över Krankemossen, svängde mot Ö, cirklade under ivrigt lockande runt över mossen men rastade ej utan fortsatte. Något senare hördes ett par nya ex. komma samma väg. De slutade plötsligt upp att ropa, varför de säkerligen slog ner vid Almen.
- 34 enkelbeckasinen sågs i flera ex i Krankemossen. De flögo högt uppe i luften och lät ideligen höra sitt väsande läte.
- 35 Sothöns som vanligt i massor
- 36 Häger. Flera stycken. Ett ex satt i en gammal torr bokkrona nära Svansjö. Dekorativt i den starka eftermiddagssolen. Pilgrimsfalken flög förbi nära här men det gav hägern fan i.
- 37 Tranan 3 st kom från NO över Silvåkra by på eftermiddagen
- 38 Gräsand } allmänna, stora flockar [bland annat i] Krankesjöns
- 39 Kricka } västra ände inne i vassarna
- 40 vigg: många fanns i Heljesjön
- 41 skrattnås } allmänna
- 42 fiskmås }
- 43 havstrut 1 ad Krankesjön
- 44 gråtrut
- 45 skäggdopping.

I Heljesjön fanns sothöns i mängder, skäggdopping många juv + ad, viggarna många, samt gräsänder.

Jag mötte Dahl + två flickor vid Silvåkra kvarn. De hade sett relativt litet fågel; i Fönesjön hade dock legat två gråhakedoppingar.

På kvällen bridge hos Dahl. Förutom [redacted] honom och mig två förut okända [redacted] studentskor, Lizzie Thorburn och Estrid Svensson, inget vidare.

Kommentarer till denna dag.

1. Det framgår av dagboken att jag studerade stararnas kvällsbeteende, men tyvärr finns inga närmare anteckningar härom.
2. Mycket anmärkningsvärt att jag uttryckligen anger att rödhaken [redacted] inte var lika allmän som rödstjärten! Detta även om hänsyn tas till att rödstjärtens höstflyttning sker tidigare än rödhakens!!
3. OBS att verbet "ryttla" ännu inte introducerats i svenskan, (naturligtvis efter tyskans "rütteln"). Därför skriver jag om tornfalken, att den "började 'stå' i luften".
4. Jag har intet minne av mötet med Erik Dahl och två flickor vid Silvåkra. Däremot har jag ett svagt minne av [redacted] bridgespelet på kvällen. Lizzie Thorburn var en grann flicka, som jag veterligen aldrig träffade i fortsättningen, fast jag minns att hon förekom i Lund. Estrid Svensson blev så småningom Dahls första hustru, så henne minns jag förvisso väl. Som bridge-spelare var jag säkert ytterst klen. Minns absolut ingenting om de andras skicklighet. GRck 1986-07-12.

(91)

1936-09-19, lördag.

Geologiexkursion till Odarslöv, Gårdstunga, Flyinge, Skarhult, Eslöv, lördag 19/9. Motorcykel. Trevlig. Kvartärgeologi.

Kommentar: detta är allt som antecknats om exkursionen. Själv färdades jag på motorcykel; men övriga deltagare åkte bil som vanligt, [REDACTED] även om detta ej noterats. GRck 1986-07-20.

1936-09-20.

Jakt Sjöbo ora och Sövde. Med Gunnar Nordquist, Mårten Nordquist, Folke Andersson på Lillås, Sylve Gyllander, Ingvar Kjellin, Yngve Löwegren, Signe Löwegren, ego. Jag kom senare än de andra, (jag) körde motorcykel från Lund och var i Sjöbo ora ungefär kl. 9, och det dröjde en stund innan jag hittade jägarna.

Vi hade en härlig, solig dag. Kaniner, som ha minskat här på sista tiden, och rådjur skulle skjutas. 10 kaniner, 1 rå och 1 ringduva blev bytet. Ingvar sköt rådjuret. I oran var det [REDACTED] mycket småfågel, särskilt rödhake, även rödstjärt, entita, svartmes. Bofink-flockar sträckte över. Större hackspett, ormvråkar, 2 sparvhökar, tornfalkar och en ung blåhök sågs, den sistnämnda kretsade högt uppe som en vråk.

Vid lunchdags kom doktorinnan Nordquist med syster, fröken Thekla Edstrand, upp med saff, vermouth, vichyvatten, kakor och konfekt och cigaretter i stora massor. Jag tackar jag! Vi åt och drack och rökte och mådde som pärla i guld. Sedan blev det resa ner till Sövde, just där Klingvallån rinner ut ur [REDACTED] sjön. Här jagades kanin, dessutom sköts ett rådjurslamm och en gammal räv, den sistnämnda av Sylve.

Sylve och jag blev bjudna kvar till middag på Stenänga. Härligt: smörgåsbord med svamp m m, sedan becasin och rapphöns med gelé, härtill vinbärsbrännvin och kall malmö-lager. Sedan kaffe och Bénédictine, Cognac ***** Martell, X.O, och en osorterad Havanna! Därefter reste Mätte och [REDACTED] Sylve till Malmö, och Gunnar och Folke ner till Sjöbo för att rösta till andra kammaren. Jag var med de senare.

På kvällen blev det bridge och sedan jordgubbssaft och frukt uppe på Lillås, Klockan 1,25 på natten klädde jag mig i päls, halsduk och bilhandskar samt for via Övedskloster - Harlösa - Silvåkra - S. Sandby till Lund, dit jag ankom 1,58. En härlig nattresa efter en ännu härligare dag. Sällan haft så skönt. Resan botade säkert min förkylning.

Gunnar såg en havsörn vid Sövde.

Kommentarer:

Jag inser att anteckningarna från denna dag har föga ornitologiskt intresse. Men kanske istället de försvavar sin plats ur andra synpunkter. Särskilt tydligt visar de ju vilken oerhört hög [REDACTED] levnadsstandard som rådde på Stenänga, där Gunnar och Mårten (=Mätte!) Nordqvist bodde med sin mamma, doktorinnan [REDACTED] Gunhild N.

De övriga nämnda personerna var jaktkamrater och umgängesvänner med familjen Nordqvist. Signe Löwegren var Yngve L:s första fru. De separerade senare och gifte om sig [REDACTED] på var sitt håll, Signe med Karl Lang som var lundazooolog och så småningom blev professor vid Riksmuseets evertebratavdelning. Signe var kulturhistoriker och mycket hemma på konst, både klassisk och modern. Detsamma måste förresten sägas om hennes första make, Yngve; han skrev långt senare sin doktorsavhandling om Naturaliekabinett i Sverige under 1700-talet, och hans huvudintressen låg snarast på gränsen mellan zoologi och humaniora.

Observera också uppgifterna om jakten. Jakträtten i Sjöbo Ora arrenderades i flera år av ett jaktlag vari ovannämnda personer ingick. Gunnar (och kanske andra) hade dessutom jakträtten norr om Sövedesjön. Mycket trevlig terräng på den tiden. Nu ligger där fullt med sommarvillor i tallskogen, GRck 1986-07-20.

OBS också att konjaken var nio-stjärnig!

1936-09-23.

Onsd. 23/9 var jag mellan kl. 16,35 och 18,02 vid Örtofta för att se efter fågel. I ån syntes nästan ingenting. Någon enstaka gräsand. För övrigt

stora starflockar mot Ö
ängspiplärka my. allmän
ringduvor i stora flockar i
Örtofta park
rödhakar
hämplingar flockvis
sädesärlor "
en ormvråk
en tornfalk
ladusvalor juv. allmänna

råkor och kajor vid slottet i
tiotusental.

Dessutom höll vid Bråån till
några gräsänder, varav en
helvit albino. Väl samma
individ som jag förut sett
vid Ellinge! Intressant.

Kommentar: Tydligt för jag med tåg till Örtofta och åter. Föga märkligt utbyte. Sifferuppgiften om antalet råkor och kajor måste vara en stor överdrift, tillkommen av slarv eller vårdslöshet med ord och inte genom räkning eller skattning.

Albino-gräsanden: den ansågs av mig som en raritet. Jag visste ännu inte att sådana änder finns m 1 m stadigt i många fågeldammar, vallgravar vid slott etc. Just i Bråån, där järnvägen ~~----~~ korsar ån mellan Örtofta och Eslöv, har jag senare, alltsedan slutet av 30-talet, många många gånger sett vita gräsänder från tåget. Detta även rätt nyligen, fast jag aldrig antecknat sådana obsar sedan jag lärt mig att beståndet där regelbundet (eller nästan regelbundet?) innehåller vita exemplar. GRck 1986-07-20.

1936-09-24.

Torsd. 24/9 bil till Krankesjön och Övedskloster osv. med Sigfrid von Schéele, teol.stud, Lappen Runquist, e.o. amanuens, Adolf Thulin, med kand. Inte mycket. Ormvråk såg vi.

Kommentar:

Eric Runquist, kallad 'Lappen' eftersom han var från Ådalen, är ~~----~~ tidigare nämnd här. Han var e.o. amanuens på Entomologiska Museet vid denna tid, om jag minns rätt. De två övriga deltagarna har jag absolut intet minne av; de förekom aldrig senare i mitt umgänge i Lund.

Exkursionsprotokoll av denna ytterst kortfattade typ förekommer då och då i mina anteckningar, mest från 30-talet. Ibland beror de på att utbytet verkligen var dåligt, färden bara kortvarig etc., men ibland var jag slarvig med dagbokföringen, detta dock ej ofta, åtminstone inte ofta från slutet av 30-talet. GRck 1986-07-20.

1936-09-27, söndag.

Sönd. 27/9 helddag Krankesjön, Vombs ängar, Furet, Vombsjön.
Vädret soligt, dock var himlen överdragen av en delvis rätt tät
molnslöja, solljuset matt, vitt. Kyligt, på kvällen mycket kallt.

Det blev en utomordentligt lyckad dag, den bästa i höst. Jag
var ensam. Först höll jag till vid Almen och sydvästra och södra
stranden samt strandskogen, sedan gick jag ner vid sydosthörnet och
gick en rätt lång runda här. Sedan fikade jag i Harlösa och for så
till Vombs ängar, där jag gick en mycket lyckad runda Norregården -
lövdungarna och Klingvallsån - Kävlingeån - över diverse fält och
ängar - Norregården. Sedan Furet ända till udden. Heljesjön inget
märkligt. (Därefter) hem tvärs över ängarna - Silvåkra - Revinge -
S. Sandby. Avresa (från Lund) 9,40, hem 18,10.

Fågellivet var utomordentligt rikt, så rikt att jag knappast
någonsin sett dess ~~lika~~ make.

1	Kråka	mycket	allmän	33	stenfalk	1 Kr, 1 ängarna
2	Råka	"	"	34	tornfalk	3 ängarna
3	Kaja	allmän		35	fjällvråk	1 ängarna
4	Skata	"		36	ormvråk	mycket allmän
5	Nötskrika	allmän		37	havsrör	2, ev. 3. Se nedan
6	Stare	ytterst	allmän	38	björk	1 my. vackert, Almen
7	Grönsiska	utomordentligt	allmän	39	sparvhök	ovanligt allmän idag
8	Hämspling	mycket	allmän	40	blåhök	3 juv samtidigt (på ängarna)
9	Bofink	i fantastiska	mängder	41	brun kärrhök	2 mörka juv + 1 (ex), Kr.
10	Gråpjodd			42	Ringduva	säkert 1000 iakt.
11	Pilfink			43	Blåduva	rätt många
12	Gulspurv	allmän		44	fasan	
13	Sävspurv			45	Kärrsnäppa	
14	Trädlärfkan	flera!		46	enkelbeckasin	
15	Sånglärfka	utomordentligt	talrik	47	sothöna	
16	Ängspioplärka	i otroliga	massor	48	trana	3 kom över ängarna på kvällen
17	Trädspioplärka	rätt	allmän	49	häger	minst 30 sågs!!
18	Sädesörta	allmän	ännu	50	brunand	
19	Talgöxe	} mesarna voro mycket allmänna idag		51	vigg	
20	Blåmes			52	knipa	antal?
21	Entita			53	skedand	
22	Lövsångare	blott 1 sågs	Almen	54	gräsand	
23	Koltrast			55	bläsand	
24	Taltrast	stor flock	Vombs fure	56	stjärtand	
25	Rödhake	ytterligt	allmän	57	kricka	
26	Gärdsmyg	flera, särskilt	Silv- åkraskogen	58	knölsvan	
27	Ladusvala	unga dylika	mycket allmänna	59	sädgås	
28	Backsvalor	flera	Kr. Almen	60	fiskmås	
29	Gröngöling	1		61	skäggdopping	
30	Kattuggla	1				
31	Jorduggla	1				
32	Pilgrimsfalk	flera ggr				

På förmiddagen vid Almen hände bl.a. följande:

När jag kom ned, sågs omedelbart väldiga flockar av bofink och
grönsiska draga över, huvudsakligen mot Ö och SO. Även hämsplingar
flög ofta över, och trädspioplärkor hördes ideligen. Några ladusvalor
och backsvalor flögo över vattnet. Två bruna kärrhökar, mycket
mörka ungfåglar, flögo över vassarna och västståndens gungflyn.
Några kråkor förföljde ilsket en ovanligt stor sparvhökhona, som
raskt flög över mossens björkar, och långt uppe i skyn kretsade en
annan sparvhök. Något senare syntes en stenfalk slå våldsamt efter
en småfågel över mossen. Troligen en grönsiska. En lövsångare
fladdrade i en björk, och av småfåglar förmärktes vidare sträckande
sånglärfkor i stort antal samt mot öster flygande sädesörleflockar.
Plötsligt kom några stubbstjärtade trädlärfkor över ängen vid Almen.

FORTS

(94)

1936-09-27 forts.

De flög litet hit och dit men försvann i SO. - I skogen voro mesar allmänna, ett par gärdsmygar sågos också, Rödhaken fanns i massor, men någon rödstjärt såg jag inte alls idag. När jag som bäst låg och tittade på de sträckande småfågelskarorna, hördes plötsligt locktoner från kärrsnäppor, och mycket riktigt kom en flock på 8 - 9 stycken med rasande fart utifrån sjön och flög in just över almen i nästan rakt sydlig riktning. Ungefär samtidigt sågs en flock på 5 enkla beckasiner komma över Krankemossen från norr och slå i gungflyet rätt nära Almen.

Nötskrikor väsnades i skogen, och en ormvråk seglade högt uppe. Då jag såg upp, upptäckte jag till min stora glädje en väldig fågel-flock, väl 300 individ, som på mycket stor höjd flög rakt mot söder. Det befanns vara en duvflock, övervägande ringduvor, men på ena flygeln var den starkt uppblandad med kortstjärtade små blåduvor. Någon minut senare kom en ringduveflock till på samma höjd; denna flock var emellertid på endast c:a 45 individer.

Så var det gässen. Jag hade inte stått länge vid almen förrän jag fick höra gaskackel. Mycket riktigt: 6 sädgäss, de första jag sett i höst, kom dragande rakt över mot OSO. En stund senare kom en större flock på 46 stycken. Just över Silvåkraskogenslöt de sig tätt tillhoppa och kacklade ivrigt men fortsatte sedan mot OSO. Ytterligare 3 gäss kom sedan och kort därefter 5 till, dessa fälld emellertid bland vassruggarna i Kr.V.

Fågellivet i sjön var mycket tillfredsställande. 3 gamla knölsvanar låg vid stranden nedanför almen. De måste ha kommit på sista tiden, i sjön har blott häckat ett par, som brukar ligga med sina fem ungar i östra vassarna. Vidare låg en stor mängd krickor på klarvattnet, gräsänder syntes också, och alldeles inne vid stranden låg en andflock bestående av en kricka, två gräsandhonor och sju smärta, eleganta stjärtänder, varav dock ingen var ♂ i praktdräkt. En enstaka fiskmås över sjön..

Jag hade gått en runda i skogen och var på väg till motorcykeln, då jag mötte en äldre herre, som såg mycket gemytlig ut. Han presenterade sig som Norring från Malmö och talade om att han ägde den lilla stugan uppe vid Stensoffa. Vi gick nedåt mot Almen igen och pratade om fågellivet, men vi skildes snart, ty han hade ungdomar i sällskap som skulle plocka svamp.

Jag tittade på de bruna kärrhökarna, på änderna och småfågelflockarna, som oavbrutet strömmade mot öster och sydost. Då fick jag syn på en liten ~~punkt~~ punkt högt uppe och långt borta i öster. Jag tog till kikaren och fann då, att "punkten" var en ung havsörn, som blev ivrigt attackerad av en kråka och en sparvhök. Dessa senare försvunno dock snart, och ett tu tre började örnen, som hittills seglat runt på oerhörd höjd, att sänka sig och fara i rak kosa mot mig! När den kom nära, frapperades jag av hur fort den gled fram genom luften. Inom ett ögonblick hade den hunnit fram över väständens vassar och gungflyn. Då - i ett enda slag - steg en så otrolig massa ändar tillväders, att jag knappt ville tro mina ögon. Nog hade jag sett att det låg stora krickflockar osv. här klarvattnen på, men de som legat dolda voro oändligt mycket flera. Ett veritabelt moln av fågel steg upp ur vassarna. En flock på minst tusen (1000) krickor kom och slog ned nedanför Almen, en väldig flock av gräsänder drog ~~fram~~ fram över mossen, och skedänder, stjärtänder - även ♂ ad - och en mycket stor bläsandflock (150) for mot öster tillsammans med krickor och gräsänder. 6 hägrar lyfte också och flög österöver. Örnen började emellertid åter stiga i höjden och försvann så småningom i NV, omsvärmad av en mängd råkor! En härlig syn!

Över Krankemossen kom en bivråk i finfin belysning. Den hade nästan huvud och hals, blev mörkare på buken.

Jag gick nu tillbaks till motorcykeln och for till Kr.SO. Här låg - förutom sothönsen som uppfyllde hela sjön - ett stort antal brun-

PORTS

1936-09-27 forts.

änder. Långre mot V c:a 25 viggas. Skäggdopping allmän. En enkelbeckasin sträckte över vassen. Ladusvalor fanns också, likaså en ~~enkel~~ hel hop gulsparvar, några ormvråkar, ett par ~~enkel~~ sparvhökar, starflockar, en brun kärrhök juv, och dessutom de vanliga småfågelarterna. Grönsiska och ännu mera bofink dominerade. Fågellivet mycket rikt. En ung skäggdopping var uppe och flög, vilket tacksamt annonseras! Ringduvor syntes överallt, ofta i flockar.

Efter fikning i Harlösa for jag ner utefter Vombsjöns strand. Här syntes emellertid inget märkligt, varför jag for direkt ut på ängarna förbi Norregård. Jag beslöt att undersöka småfågellivet m.m. och ämnade därför gå noga igenom lövdungarna och dessutom se på allt som fanns på fält och ängar. Det blev en fantastiskt givande vandring.

Till att börja med hände inte så mycket. Ängspiplärkor och sånglärkor uppfyllde rymden, precis som för ett år sedan. Ängspiplärkor fanns i tusentals, sånglärkor i hundratal. Hämplingar voro också allmänna. I dungarna fanns mesflockar och väldiga bofinkflockar, mest ♂♂. Dessutom var varenda trädtopp full med ringduvor.

Neråt Kävlingeån började det bli bättre. Några sånglärkor kom som skott förbi och kastade sig ned i gräset. Ögonblicket efter kom en mycket ståtlig pilgrimsfalk mot väster i utsökt belysning helt nära. Kråkor och råkor skränade vilt, men falken gav fan i dem. Försvann i väster. 4 hägrar satt vid Kävlingeån och flög inte upp, men 7 andra, som satt något närmare, lyfte och flög till hörnet ~~vid~~ vid Norregården. När jag gick utefter en dikeskant, skrämde jag upp 3 unga blå kärrhökar blott 100 m. från varandra. De flög sökande ut över ången. Plötsligt lyfte en jorduggla framför mina fötter, flög några tiotal meter och satte sig fullt synligt i det korta gräset. Det var en upplevelse att se hur hon spände sina brinnande höggula ögon i mig. Jag gick så sakta fram mot henne igen och kom till slut ytterst nära, men just då lyfte en enkelbeckasin ur gräset, och ugglan lyfte på nytt. Hon flög dock blott 100 meter, varefter hon åter satte sig och fixerade mig. Jag såg mig omkring. Då - jäklar - får jag se följande. Borta vid stora ladan flaxar en ung tornfalk, och i öster över mitt huvud kommer pilgrimsfalken med rekordfart. Den förföljde dock ingenting, såvitt jag kunde se. Över Furet sågs emellertid det bästa. En väldig gåslock drog ner mot Vombsjön. Gässen hade troligen kommit från trakten av Klingvallsbron eller Klostersågen. Väl 250 stycken. Gässen fällde i sjön och försvunno då för mina blickar. När detta skett, lyfte plötsligt alla hägrarna vid Norregårdskärret. Det var både unga och gamla, men det var inte bara de sju, som flygit dit för en stund sedan, utan inalles minst 18. Anledningen till deras plötsliga uppflog var att söka i det överraskande förhållandet att 2 unga havsörnar i sällskap drog fram längs Vombsjöstranden i riktning mot Furet. Örnarna seglade över skogen men sänkte sig ~~snart~~ snart bortåt udden.

En ormvråk skruvade sig över mig i vida spiraler. Tre tranor kom från V, och fällde på ängarna. En stor mängd unga ladusvalor kom i snabba kast förbi. Ängspiplärkorna förmörkade solen, sånglärkor kvittrade och en liten hämplingflock lyfte från en dikeskant. Ringduvor utan tal klatschade omkring över furudungarna. Jordugglan satt kvar i gräset. Jag fortsatte.

Vid en dikeskant lyfte, förutom 10 sånglärkor och minst 75 Ängs-
piplärkor, en liten Emberiza, som dock slog ner på en stor Rumex-
stängel i diket, så att jag kunde se den med kikare, vilket annars
inte brukar vara fallet. Den hade svart eller
svartbrunt huvud och under näbben en stor
svart fläck av följande form:

Näbben var glänsande grå, mörkgrå eller svart.
Det svarta på huvudet skildes från den svarta
strupen av ett rätt smalt men mycket skarpt
vitt band. Nedanför den svarta strupen var
undersidan vit ~~men~~ men med tydlig grå skuggning

FORTS

1936-09-27 forts.

i ett band över krävan. Bandet blev smalare mot mitten och var avbrutet ett kort stycke mitt på krävan;

Det måste väl ha varit sävsparv ♂. Översidan var svart med roströda fjäderkanter. Om nacken var tydligt vit kunde jag inte se, då fågeln satt rätt gömd bland örterna.

Två ormvråkar lekte på ängarna. Slog ned på pålar nära varandra. Den ena hade en vit fläck ute på handtäckarna, eller en delvis vit handpenna? Alldeles symmetriskt (d v s lika på båda vingarna. GR).

En fjällvråk kom över ängarna. Det var den första för året.

I Vombs Fure flög en kattuggla framför mig, när jag körde motorcykel på en skogsstig. I sjön låg gäss.

När jag kom hem på kvällen träffade jag Löwis och Klingberg, som blev så entusiasmerade att jag fick lova att följa med dem nästa dag för att se vad som fanns därute.

Kommentarer: se efter 1936-09-28, p. 97.

1936-09-28, måndag.

Kranksjö-området igen

Måndag: tåg. Härligt väder, men rätt kyligt och litet för stark blåst. Gick ungefär "standardrundan", startade Harlösa kl. 0900.

Arter:

1 Kråka	32 Tornfalk några
2 Råka	33 Ormvråk allm. men ej i flockar
3 Kaja	34 Havsörn 1 juv över Furet
4 Skata	35 Sparvhök allmännaste rovfågel
5 Nötskrika i Silvåkraskogen	36 Blåhök flera juv. Ingen brun!
6 Stare	37 Ringduva mycket allmän men
7 Grönsiska	inga stora sträckande flockar.
8 Hämping: stor flock > 30, mest juv., i Vombs by	38 Blåduva några
9 Bofink	39 Fasan mycket allmän
10 Pjodd	40 Rapphöns flera flockar, en stor Silvåkra och en liten på ängarna, osv.
11 Pilfink	41 Tofsvipa flock 20 ex. Kr.NV
12 Gulsparv	42 Enkelbeckasin 2 st Revingeby station
13 Sävsparv flera i betfält och åkrar	43 Sothöna
14 Trädläska se nedan	44 Häger
15 Ängspiplärka	45 Brunand allmän Heljesjön
16 Trädpiplärka	46 Vigg stor flock Heljesjön, mest juv
17 Sångläska ännu allmännare än igår	47 Knipa 2 ♀♀ Kr.SO.
18 Sadesärka ännu rätt allmän	48 Skedand + 2 Heljesjön
19 Talgoxe	49 Gräsand allmän
20 Blåmes	50 Kricka "
21 Entita	51 Stjärtand stor flock almen
22 Tofsmes	52 Bläsand 4 ad + flera juv almen
23 Kungsfågel	53 Knölsvan: dels hemmafamiljen, dels 3 ad, allt i Kr.
24 Taltrast: Vombs Fure (och) Kr.SO, allmän	54 Sädgås allmän, inalles omkring 200
25 Koltrast	55 Gråtrut 2 - 3 ad Vombsjön
26 Rödhake	56 Fiskmås flera ex, 15, också Vombsjön
27 Gårdsmyg	57 Skäggdopping allmän. 1 ex flög över Vombsjön
28 Ladusvalor. Juv voro allmänna	
29 Backsvala. Några få	
30 Pilgrimsfalk	
31 Stenfalk. En utsökt blå ♂ ad Vombs ängar.	

FORTS

1936-09-28 forts.

Observera likheterna och olikheterna, dels mot gårdagen och dels mot de båda exkursionerna 24 och 26 sept. förra året. Förra året var det varma sensommardagar.

Kommentarer till exkursionerna 1936-09-27 och -28.

A. Exk. 27 sept. företogs med motorcykel. Jag var ensam. Anteckningar ovanligt utförliga. Fågelliv synnerligen rikt. Ordvalet visar ofta, att många företeelser, som jag nu sedan 40-45 år känner till rent rutinmässigt, år 1936 ännu var nya för mig. Sifferuppgifterna är, som synes, för vissa arter avgjort i överkant. Jag gjorde ännu inte lika noggranna räkningar som senare, t ex under höstarna i Falsterbo 1941-45, och alltsedan dess. Men observera, att somliga arter otvivelaktigt var mycket individrikare på 30-talet än nu! Bestämningarna denna dag säkerligen riktiga. Det är visserligen sant att jag ännu inte kunde skilja på ormvråk och bivråk på längre håll, men bestämningar av exemplar på närhåll klarade jag av, och dagens enda bivråk, vid Almen/ och Krankemossen, är säkert helt OK. Uppgifterna om småfåglarnas flygriktning (sträckriktning!) förefaller underlig; det uppges att de flög mest mot öster och sydost. Men faktum är - vilket jag lärde mig först långt senare - att ett livligt återsträck ofta äger rum framåt förmiddagen, efter det att morgonsträcket normalt gått ungefär mot sydväst. Och sådesärlornas rörelser m l m mot öster kan gälla även som ungefär normalriktat sträck (med viss tvekan).

Den beskrivna sparven var uppenbart en sävsparv! Siffrorna inom parentes i texten för kricka och blåsand finns i originalet; i vanliga fall brukar annars uppgifter inom parentes i renskriften utgöra tillägg, som inte finns i originalet.

B. Exk. 28 sept. företogs med tåg från Lund och därefter vandring, som vanligt. Sällskap Yngve Löwegren och C G A Klingberg. Fågelliv bra ehuru ej så rikt som dagen innan. Anteckningarna består bara av en artlista plus de tre raderna överst denna sida. Artbestämningar säkert riktiga; uppgifter om talrikhet också goda, i den mån de ~~finns~~ finnas. x)

C. OBSERVERA: i originalanteckningarna finns en rätt utförlig jämförelse mellan de två dagarna i sept. -36 och de två dagarna vid ungefär samma tid ~~7~~ förra året, 1935. Jämförelsen är inte utan intresse, men den är skriven på ett föga överskådligt sätt. Som huvudsak framstår, att jag dagarna 1935 såg mycket flera "sommar-arter": gulärta, svartvit flugsnapp, grå flugsnapp, fler sångare etc etc. Jag framhåller också, ~~bl.a.~~ bl.a. mellanspett och jaktfalk sågs år 1935, alltså arter som jag nu bedömer som felbestämda ~~eller~~ eller mycket osäkra. Därför utelämnar jag denna jämförelse här i renskriften. Om jämförelsen skall göras nu (1986 eller senare), bör alltså kommentarerna till alla exkursioner också studeras noga.

D. Renskriften av 1936-09-27 och -28 jämte ovanstående kommentarer gjordes färdiga 1986-07-25.

x) utlovad kommentar om trädlärkan 28 sept. saknas, blev aldrig skriven.

1936-09-30, onsdag.

Sjölund kl. 14,00 - 15,30. Vackert väder, något varmare än de närmast föregående dagarna. Bläst ej så farlig.

Kärrsnäppa en flock c:a 300
Småsnäppa en ensam mycket nära mig
brushane " " " " "
större strandpip en ensam " "
Gräsand allmän
Kricka ytterligt allmän, 1000-tal
Stjärtand några
bläsand rätt många
sothöns utomordentligt stora
flockar något längre ut

skrattmås 1000-tal
fiskmås flera 100
gråtrut minst lika allmän som
canus
rörhöna 1 ex
ängspiplärka sträckte oavbrutet,
ytterst allmän
ladusvala åtskilliga juv och
1 - 2 ad
enkelbeckasin 7 - 8 st vid
åmynningen (=Segeåns mynn.)

Kommentar: kortfattat protokoll; tydligen bara de arter antecknade, som jag ansåg "viktigast". GRck 1986-07-26.

1936-10-04, söndag.

4/10 söndag. Motorcykel med Nils Noréhn Lund - Staffanstorp -
Klågerup - Yddingens norra sida.

Rådjur flera. Ormvråk rätt många. Gäss, c:a 45 inalles, låg i Yddingen men lyfte och flög upp till fältet bakom Carl XII:s ek. Rödhake allmän; några få ladusvalor juv syntes också. Bofink mycket allmän. En tornfalk sågs också.

Bökeberg: bofink allmän, men inget särskilt.

I Fjällfotasjön sågs några skäggdoppingar, några sothöns, gräsänder samt några få krickor. Detta var ju inte mycket. Vi gick ut efter stranden vid landsvägen, och uppe mot väster fick vi syn på en finfin sak. Här låg två grå, delvis något rödgrå, rätt ljusa doppingar. Deras kroppssidor voro ljusgrå och gumpen likaså. Näbben var gul, åtminstone till allra största delen. Det var två unga svart-hakar! När de efter en stund lyfte och flög befanns det att de hade ett vitt, rätt kort band på vingarna, och framför detta band var färgen mörkgrå, mycket mörkare än fågeln i övrigt.

Vid Börringe, Norra Lindved osv. gick vi länge. Här fanns c:a 7 ladusvalor juv, en järnsparv i ett betstykke, massor av bofink, flera ormvråkar, ringduvor i stort antal samt i sjön gräsänder, litet bläsänder och sothöns.

Vid Hildelund en fjällvråk, en stenfalk, > 8 ormvråkar, sparvhökar. Det var sällsynt klar sikt; från "Hällorna" invid Gillesgruvan nära Hildelund kunde man se Rügens klippor mycket bra. - Hemväg på diverse småvägar genom Bökeberg, Rävstad, Toppeladugård, Genarp, Björnstorp och Dalby.

Taltrast allmän vid Fjällfotasjön. Skön resa, men mycket kallt på hemvägen.

Kommentarer:

1. Hildelund är den gård nära Norra Lindholmen vid Svedala, där jag bodde sommaren 1930, när jag förkovrades i den rena evangeliska läran i Gustafs kyrka (som numera fått, eller rättare återfått, namnet Börringe). Hällorna är bästa utsiktspunkten, med fri sikt över slätten söderut och vidare över havet. Enligt min erfarenhet är det mycket sällan man kan se Rügen därifrån. I våra dagar kanske aldrig, med de ökade luftföroreningarna? - Gillesgruvan är branten, backlandskapets gräns mot Söderslätt.
2. Svarthakedoppingarna: tveksamt om någon av oss kunde tillräckligt för att bestämma dessa doppingar, som givetvis inte hade prakt-dräkt. Jag minns fallet ännu idag. Vi bedömde doppingarna som avgjort små. Kanske skulle det löna sig att granska moderna handböcker. Om något positivt ifråga om artbestämning kommer ut därav, kommer jag att redogöra för detta på följande sida.

GRck 1986-07-26.

1936-10-06 och -07.

6 och 7/10 Geologisk excursion i stor skala.

Första bilen M 17189: Assar Hadding, chef, Ulla Hadding, Gerhard Regnell, ego.

Andra bilen M 14007: Erik Rytterberg, Malte Andersson, O? Pettersson, Adolf Herrlin.

Tredje bilen M 17391: Gunnar Nordquist, Inga Lisa Nilsson, J, Ernhold Hede, Olle Angeby.

Reste en härlig morgon från Geologiska Institutionen. Oerhört klar luft, så att Ven tycktes ligga alldeles inpå fastlandet, när vi såg utsikten från Glumslövs backar. Vid Säbyholm en hussvala alldeles inpå bilen. Vid Laröd 4 ladusvalor. I Mölle oändligt med stare.

På kvällen hade vi trevligt på Hotell Mollberg.

Nästa dag (d v s 7 okt.): Hälsingborg - Viken - Mölle - Kullen - Kullens fyr - Svanshall - Rekarekroken - Brunnby och Farhult - Vegeholm - Lund, ank. 15,45. Mycket givande geologdag: strandens olika blottningar samt Kullens gnejser m.m. Vid Svanshall kontakt mellan urberget och äldsta sedimentet, den underkambriska sandstenen, Dramatiskt!

Fågellivet var här ej särskilt rikt. Vi såg oerhört med stare i Mölle, vidare litet ejder osv. vid Kullen, men inget märkligt. Vid Svanshall fanns stora flockar av ängsbiplärka, och vid Farhult, som ju är en känd fågelokal, var livet mycket rikt. 10 - 15 havstrutar, hundratals gråtrutar, sillmäsar, fiskmäsar, skratmäsar, litet knölsvan, massor av gräsänder. Vadare slut för året.

Kommentarer: Erik Rytterberg läste zoologi, botanik och geologi. En begränsad period höll han mycket ihop med Gunnar Nordqvist, mig själv, Gerhard R., Ulla H., Malte A., Inga-Lisa Nilsson m.fl., men han smälte aldrig riktigt in i gänget och försvann rätt snart från Lund. Angeby var geograf, inte särskilt inspirerande. P. Adolf Herrlin var mångsidigt kunnig, snarast specialist på kristallografi tror jag. Ett jubeloriginal! Av O? Pettersson har jag intet minne.

1936-10-09. Fredag.

Fredag 9/10 var jag uppe vid Sjöholmen på e.m. Anmärkningsvärda arter voro:

Orre allmän på mossen	
Rapphöna 2 stora flockar	
Fasan mycket allmän	
rörhöns allmänna	} i ån
en ensam kniphona	
gräsänder	
skäggdopping	} i sjön
sothöns	
en stor <u>skratmäs</u> -flock	

<u>ormvråk</u> några få
stjärtmes en stor flock
mesflock f ö med
talgoxe
blåmes
entita
<u>svartmes</u>
rödhake ofantligt talrik
nötskrika

Utbyte dock i det stora hela dåligt.

Kommentar: jag reste säkerligen tåg till Sjöholmen, ett snabbt och bekvämt och billigt sätt att komma dit. Åtminstone de flesta lokaltåg stannade vid Sjöholmens station, alldeles vid Rönneåns utlopp ur Ringsjön. Mossen är förstås = Rönneholms mosse, numera sedan länge förstörd, alltså naturvårdad modell M. GRck 1986-07-26.

Sakuppgifter knapphändiga men inte utan intresse!

1936-10-11, söndag.

Söndag 11/10 Krankesjön, Vombs ängar, Furet, Vombsjön, Heljesjön med Yngve Cederholm och Torsten Herner. Delvis utmärkt lyckad dag. Vädret strålande. Absolut lugnt; spegelblankt på Vombsjön. Mycket torrt på ängarna! Lågt vatten!

- 1 Kråka allmän
- 2 Råka mycket allmän
- 3 Kaja
- 4 Skata
- 5 Stare ännu allmän, stora flockar, dock minskning
- 6 Nötskrika
- 7 Grönsiska allmän, dock ej på långt när som sist
- 8 Hämppling allmän, flera flockar
- 9 Bofink allmän, Ingen bergfink.
- 10 Gulsparv
- 11 Gråpjodd
- 12 Pilfink
- 13 Sävspurv flera i Vombsjön och (på) ängarna
- 14 Sånglärka mycket allmän
- 15 Ängspioplärka rätt allmän
- 16 Sädessärja 1 ex Krankesjön SO.
- 17 Talgoxe
- 18 Blåmes: flera stycken tillsammans i Vombsjöns vassar
- 19 Tofsmes Furet
- 20 Gransångare se nedan
- 21 Rödhake ytterst allmän
- 22 Ladusvala några få juv.
- 23 Gröngöling 1
- 24 Pilgrimsfalk 1
- 25 Tornfalk 2
- 26 Kungsörn 2
- 27 Havsörn 1 eller 2 } se nedan
- 28 Blåhök > 2
- 29 Ormvråk > 8
- 30 Sparvhök 1
- 31 Ringduva sågs ofta men ej i större antal
- 32 Blåduva 2 Kr. SO. i skogsbrynet
- 33 Fasan
- 34 Rapphöns
- 35 Enkelbeckasin förvånande allmän, > 10 i ett morotsfält vid ån, flera ex Kr., ängarna osv.
- 36 Sothöns jättelika massor
- 37 Häger några, 5 - 6

- 38 Brunand allmän Krankesjön
- 39 Vigg my. " " , över 100 ex.
- 40 Knipa: 12 i ån nära Bergströms, det var ♂♂ juv; dessutom enstaka andra
- 41 Gräsand mycket allmän
- 42 Kricka jätteflock vid Almen
- 43 Stjärtand ovanligt allmän Kr.: över 20 vid Almen, kanske (fanns) dubbelt (så många)
- 44 Bläsand några vid Almen, dessutom en flock på 12 över sjön.
- 45 Knölsvan: kullen på 2 ad 5 juv (sedd i) Kr.
- 46 Sädgås: först sågs enstaka samt småflockar på 5-10 st., sedan sågs en flock på över 50 i Vombsjön. Två andra flockar på inalles 45 st. fälldes därstädes. På ängarna drygt 150 - 200, kanske fler, (de) lyfte en gång på långt håll och räknades då.
- 47 Skrattnås rätt allmän Vombsjön
- 48 Fiskmås flera Vombsjön
- 49 Gråtrut " "
- 50 Skäggdopping allmän, särskilt i Vombsjön.

I Vombsjön låg ej alls mycket änder idag, blott litet gräsand, ett par flygande krickor, samt några knipor.

Gransångaren: syntes my. bra, höll till i vassen vid Vombsjöns strand mellan stora ladan och Furets hörna. De svarta benen sågs. Ögonstrecket syntes ej. Var my. liten.

Rovfåglarna: sällsynt fin dag!

OBS att domherre & bergfink & gräsiska m.fl. ej ännu syns till.

Kommentarer:

1. Detta är, som vanligt, en trogen avskrift. Fler anteckningar finnas ej. Stort utrymme utsparat efter orden "Rovfåglarna: sällsynt fin dag:". Men intet blev skrivet där, tyvärr tyvärr. Trots bristerna dock ett rätt upplysande protokoll, som väl visar både art- och individrikedomen.
2. Artbestämningar säkert OK, kanske med undantag av kungsörnarna, eftersom inga närmare uppgifter ges.
3. Jag tog fotografier vid Vombsjön denna dag. De finnas i behåll ännu idag.
4. Renskrift + kommentarer gjorda 1986-07-27. GRck.

SLUT

1936-10-15.

Arne Klementsson berättade att han dagen innan varit i Skärseröd vid Hästveda och sett stora bergfinkflockar och även rödvingeflockar.

Ett par dar tidigare, troligen i söndags, 11 oktober, hade han sett c:a 60 sångsvanar fälla i grundhavet vid Eskilstorp.

Gunnar Nordquist träffade jag också 15/10. Vi pratade, trevligt. Han såg bergfink vid Lillås nära Sjöbo (och han) har sett flera fjällvråkar, liksom jag.

1936-10-18, söndag.

Söndagen d. 18/10 reste jag ut kl. 11 med tåg till Krankesjön. Dahl och Estrid Svensson var med, vi gjorde sällskap.

Resan var originell i så måtto som att den beslöts vid frukosten. Just då rådde soligt väder, men redan på utresan mulnade det, och vinden tilltog. Nästan hela tiden vi gick härute var det piskande regn och västlig storm, särskilt vid tiden kring kl. 15-16 var vindstyrkan uppe i 25-30 sekundmeter.

Trots detta blev dagen ytterst lyckad. Vi gick Revingehed - Fönesjön - dungarna här - Krankesjön mot V, mossen, almen, sydsidan - sydost-hörnet - kvarnen - bjälken över Klingvallsån - Vombs Nygård - V. (om) Norregård. Här alla gässen! Fortsatte tvärs över ängarna - Korsade ån - Harlösa, (kom) dit kl. 16,40. Vi var aldrig i Furet eller vid Vombsjön. Arter:

- 1 Kråka
2 Råka
3 Skata
4 Stare ännu allmän; ett par stora flockar
5 Grönsiska ett par smärre flockar
6 Hämping
7 Grönfink en stor flock mitt på ängarna
8 Bofink rätt allmän
9 Bergfink några få i flockarna
10 Gulsparv Kr.N. flera stycken
11 Sävspurv ovanligt talrik Kr.N.
12 Pilfink
13 Sånglärka rätt allmän
14 Ängspiplärka ej många
15 Talgoxe
16 Blåmes
17 Entita
18 Koltrast
19 Taltrast 1 ex Vombs / Norregård
- Rödvingetrast 3 st. troligen vid Harlösa, dungen nära bron.
20 Rödhake ej många
21 Ladusvala 1 juv Kr. N.
22 Pilgrimsfalk flera ggr, bl.a. Kr.N., Kr.S. osv.
23 Tornfalk 1 ex ängarna, flög lågt
24 Ormvråk flera
25 Havsörn 1 Kr., flög länge över väst-ändans vassar, vilket var orsaken till att vi fick se änderna ~~bl~~ utomordentligt bra. Se nedan.
26 Sparvhök flera ggr
27 Blå kärrhök ovanligt allmän. Över Kr.V. kom lågt en ♂ ad, dessutom 1 ♀ (och) 2 juv. Vid Kr. sydsida 2 juv., dessutom andra på ängarna, (vid) Kr.SO. osv. Inalles hade vi bevisligen sett 5-6 ex.
28 Ringduva ej i större mängder
29 Rapphöns stor flock >15 (ex) nära bron

- 30 Fasan mycket allmän, (bl.a.) > 15 Kr.SO.
31 Enkelbeckasin 1 Fönesjöns strand
32 Häger allmän
33 Sothöns tusental
34 Brunand några i Fönesjön, och allmän Kr.
35 Vigg mycket allmän i Kranke-sjön, >100, kanske > 200.
36 Knipa Kr. rätt många.
Då örnen flög hit och dit över väst-ändan, skrämde den upp massor av fågel. Det var en ståtlig höstbild: i den starka blåsten och det piskande, drivande regnet flög den unge havsörnen fram och åter över vassarna. Först lyfte några hägrar och några smärre andflockar, sedan oerhörda flockar av egentliga ändor. Även några gråtrutar, 2 kråkor och 2 blåhökar juv. kommo tillstädes och slog efter örnen. Örnen gjorde oss en stor tjänst genom att sätta andmassorna på vingar. Jag har sällan sett så mäktiga andflockar. Då de lyfte, kommo de delvis mycket nära oss. Först kom:
37 Stjärtand. Nytt skånskt rekord för denna art! Vi såg över 350, som i långa band och oordnade flockar passerade förbi, mestadels mot NV. Många ståtliga ♂♂.
38 Vidare bläsänder. Sådana syn-tes i mindre antal redan i Fönesjön; men här i Kr.V. voro de my. talrika, väl 100 stycken.

FORTS

1936-10-18 forts.

- 39 Krickan var den vanligaste, > 800. En väldig flock låg kvar nedanför almen, när vi kom dit.
- 40 Gräsanden > 500
- 41 Knölsvanen. Förutom kullen (på) 2 ad + 5 juv, som låg vid Almen och för full medvind seglade mot V, när vi kom, låg 5 andra gamla knölsvanar i sjön, västsidan. Mycket bra.
- 42 Sädgås. Ute på ängarna sågs först blott små flockar av gäss. Men när vi rastade i dungen vid Norregård och tittade ut över ängarna, befanns det att gässen satt härutanför, och det i oerhörda massor! Tusental! Vi hade redan delvis sett dem, men sikten var dålig.
- Vädret var hemskt när vi helt öppet satte kurs på dem. Vi hade full storm, ja nästan orkan mot oss, och ett iskande, hagelblandat regn föll. Gässen voro därför ytterst ovilliga att lyfta, men till sist kom de äntligen iväg, nästan alla på en gång. Väl 1300-1400 stycken.

Utom sädgäss såg vi:

- 43 fjällgäss 4 och
44 bläsgäss några få. En av dessa kom rakt över.
45 skrattmås > 15 Kr.N. på ett fält
46 fiskmås några
47 gråtrut några ■ Kr.

Vi var dyblöta, när vi ramlade in på Grand Café i Harlösa.

Dahl meddelade att han även sett kaja och pjodd.

Vi såg inte domherre, stor-skrak, salskrak eller sångsvan. Krankesjön undersöktes mycket noga; ~~men~~ däremot var vi ju inte framme vid Vombsjön.

Nu bör man kunna vänta dem (= de 4 sistnämnda arterna) när som helst, tycker jag.

På natten klarnade det upp och blev lugnare. Vid 12-tiden hörde jag en stor flock prutgäss flyga över staden mot V.

Kommentarer:

- 1) Dahl och Estrid Svensson redan presenterade.
 - 2) Uppgiften i inledningen att vinden var västlig måste vara en ren lapsus. Det står ju senare, att svanarna på Krankesjön ~~var~~ "för full medvind seglade mot V"; och vidare att vi hade full storm.... mot oss när vi gick ut mot gässen på Vombs ängar. Och den vandringen skedde västerifrån. Vinden måste varit omkring ost, alltså.
 - 3) Observera att jag inte numrerade den art som uppges såsom osäker, nämligen ~~den~~ rödvingetrasten.
 - 4) Övriga bestämningar att diskutera; att fjällgåsen var en raritet var redan klart för mig. Men på 30-talet sågs den faktiskt någorlunda ofta, ehuru alltid i ringa antal, vanligen 1 eller 2, högst c 4 skulle jag tro. Jag kände arten väl från svenska fjällen, där jag detta år (1936) sett den utmärkt och funnit bo mellan Tärnaby och Ammarnäs. Detta bevisar naturligtvis inte att mina bestämningar i Skåne alltid var bergsäkra, men jag tror verkligen att dagens bestämning var riktig.
- Bestämningen av överflygande prutgäss på natten på lätet är sannolikt också riktig; jag lärde tidigt känna dess läte. Men förtrogen med lätena från sträckande vitkindade gäss blev jag först mycket senare. Tidpunkten, 18 oktober, passar rätt bra för båda arterna. Kanske bäst att inte vara kategorisk.
- 5) Renskrift och kommentarer gjorda 1986-07-28. GRck.

1936-10-20, 21, 22.

Dagarna 20-22/10 uppträdde koltrasten på ett egendomligt sätt i Lunds stad. En dag såg jag en stor flock koltrastar, det var > 30, sitta uppflugna i de höga träden inne på lasarettsområdet vid Sandgatan. De bar sig åt precis som en snöskatflock, flög oroligt från träd till träd och lyfte sedan och flög bort, mot Ö.

Ett par dagar senare var koltrasten utomordentligt vanlig i Botanicum, minst 80 - 100 ex., och en stor del av dem var mycket orolig; de flög från träd till träd men skrek inte som de brukar göra på våren.

Den 20/10 på natten kl. 23 hördes en flock trastar, rödvingar, flyga över staden.

Kommentarer: ett anmärkningsvärt beteende, som jag sällan eller aldrig observerat senare. Men det kan förstås till stor del bero på att jag inte studerat arten noga. Å andra sidan har jag sett den i Lund, och naturligtvis på andra ställen, i decennier, och vid alla årstider. Nu är ju koltrasten en partiell flyttare, och det ligger onekligen nära till hands att tro att det observerade beteendet var ett förstadium till höstflyttningen, alltså sträck-oro. Tål väl att tänka på.

1936-10-29, torsdag.

Torsdag 29/10 var jag i Bökeberg, gick från Eksholmen ner genom skogen, först förbi Eksholmssjön, sedan ner i många krumbukter till Fjällfotasjön, där jag stannade länge och gick upp på "utsikten", sedan upp genom skogen till Holmeja. Hela promenaden tog c:a 3½ tim., 12,30 - 16,00, Härlig, solig, lugn dag, alldeles molnfritt.

I skogen fanns

Talgoxe allmän
Blåmes "
Entita "
Nötväcka flera
Bofink allmän
Bergfink en flock, dock ej stor
Domherre en flock
Grönsiska mycket allmän
Nötskrika allmän
Skata
En ormråk
Spillkråka
Gröngöling
Rådjur allmänt

I och över Fjällfotasjön syntes:

Ormråk väl 15!

Fjällvråk 1 helt nära, länge, flaxade ett tag som en tornfalk på stor höjd över norra stranden, där jag stod
Storskrak 4 ♀♀, de första i höst

Gräsand allmän
Sånglärka hördes ofta locka, sträckte talrikt mot SV.

Kommentarer:

Den s.k. Utsikten är en hög, väl markerad höjd i skogen norr om Fjällfotasjön med god utsikt både över sjön och längre bort. Vid denna tid, och många år ännu, stod en grov och reslig bok allra överst på höjden. Den är borta sedan länge, men jag har fotografier av platsen.

Eksholmssjön är en helt liten sjö i skogsområdets NÖ del. Förr i världen en fin och undagömd plats; numera går vägen till ~~Sturups~~ Sturups flygplats alldeles nära förbi, sedan vägdirektörer och andra lika naturkunniga personer, som givetvis yttrat sig under ämbetsmannansvar, "bevisat" att vägen inte utgör något ingrepp i naturen, åtminstone inte något skadligt ingrepp.

1936-11-05.

Den 5/11 for jag motorcykel till Krankesjön kl. 12,30. Var först vid Almen. Änder i oerhörda mängder:

Kricka > 1500
 Gräsand > 500
 Vigg > 100
 Bläsand > 100, troligen fler
 Stjärtand minst 10
 Storskrak 2 ♀♀
 Brunand 1
 Sothöns 2500
 Knölsvan kullen ♂♀ 5 juv, dess-
 utom 3 ad
 Skäggdopping 1
 Häger minst 5
 Skrattnås 7
 Fiskmås 1
 Havstrut 1 ad
 Ormyråk 1
 Blåhök 2 eller 3 juv
 Sparvhök 1
 Gulspurv
 Talgoxe allmän
 Blåmes några
 Entita allmän
 Tofsmes 2
 Ängspioplärka lockade vid almen
Nyctalus 1 ute mitt på dagen
 Gärdsmyg 2

Vombs ängar:

vägen hemsk att åka på!

Gäss nära 2000, Nygård-Södergård,
 därav 1 bläsgås här, mycket
 fint, flög ensam.
Blåhök flera juv

Bergströms:

översvämningarna börjar nu

Storskrak 10 i ån
 Knipa 7 ♂♂ ad
 Gräsand
 Gäss några 100, därav
 > 10 bläsgäss, de sågs sitta
 länge med bläsen vänd mot mig.

Vombsjön:

i Vombsjön litet sothöns,
 två väldiga gräsandflockar,
 1 skäggdopping
 1 häger
 skrattnås några få
 fiskmås 2 - 3.

Inga starar sedda, vilket dock
 ej behöver betyda så mycket.
 Dimmigt väder delvis.

På kvällen sammanträdde "Jätteklubben" hos Löwis. Mycket trevligt. Närvarande: Löwis med fru; Sylve Gyllander med nybliven fru; Ingvar Kjellin, Tutte Nordquist, som fyller 30 år i morgon 6/11; Matte Nordquist; Torsten Herner; Arne Bergengren; Erik Moberg, nybliven docent, Carin Eklundh, numera sedan någon tid förlovad med Fritz af Petersens; samt undertecknad. Vi hörde på ett föredrag av Tutte om sommarens lapplandsresa. Utmärkta fågel- och landskapsbilder. Finfint fågelområde. Swanberg och Tutte.

Kommentarer:

1. Exkursionen; artbestämningar säkert riktiga, dock bör det be-
 träffande blå kärrhöken stå "honor och/eller ungfåglar", eftersom
 jag i regel inte kunde skilja på dessa två kategorier i fält.
 Alternativt kunde det alltså stå antalet (antalen) med tillägget
 "icke hannar ad". - Benämningen "Bergströms" är = platsen för
 Kävlingeåns utlopp ur Vombsjön. Vanligen kallades platsen "Fiskar
 Bergströms" eftersom en fiskare med detta namn bodde i det enda
 huset.
2. Mötet på kvällen hos Löwegren; de nämnda personerna, dock med
 undantag av Torsten Herner och (tror jag) Erik Moberg, utgjorde
 "Jätteklubben", en mycket intressant sammanslutning, till vilken
 ytterligare några personer hörde, som ej var med idag. Ingvar Kjellin var
 apotekare, jag tyckte aldrig om honom, han var tråkig och opålitlig, ■■■ ljög
 inte bara i jaktfrågor (vilket ju många jägare gör) utan även i sakfrågor.
 Erik Moberg var medicinare, son till universitetsrektorn, professorn i öster-
 ländska språk Axel Moberg. Min hänförelse inför Erik Moberg var sval; han
 föreföll mig ovänlig och hänsynslös och föga intresserad av saksak, åtmin-
 stone om de var ofördelaktiga för honom. - Fritz af Petersens förekom ej i
 detta gäng eller överhuvudtaget i Lund; han var jurist. - Det var ytterst
 sällan Tutte (=Gunnar) Nordqvist höll föredrag, ens inför slutna sällskap.
 Han och Per Olof Swanberg hade varit i Lappland, jag tror det var i Svaipa-
 området. - GRck 1986-07-29.

1936-11-07.

Reste med billighetståg till Stockholm, avgång från Lund 10,25. Vid Tjörnarps en flock på 50 starar.

1936-11-08 t o m -11-16.

Jag var först i Stockholm, därefter åter i Lund. Blev några dagar sängliggande med mycket ont i halsen. Rätt mycket besök i Lund av mina föräldrar och syskon, även en del kusiner m fl. Men inga exkursioner för min egen del, och inga iakttagelser av biologiskt intresse. Därför renskriver jag inte anteckningarna från dessa dagar här. Men 17/11 blev det en trevlig exkursion. Då hade jag blivit frisk igen.

1936-11-17.

Jag gick på Haddings föreläsning kl. 10-11, och Johan var upptagen på lasarettet till kl. 12. Då reste Pappa, Johan och jag till Krankesjön och Vombs ängar. Vi reste bil ut via Sandby - Revinge - Krankesjöns norra sida (utbyte se nedan) - Harlösa till Hjälmarsöd, där bilen avpolletterades. Gick nu via Stora Ladan - Furets strand - Furets udde, där vi gjorde matrast, sedan tillbaka - Vombs by - Södergården - Nygård - Norregård - tvärs över på vägen i översvämningarna - Klingvallån - bron - Harlösa, ankomst dit. 16,55. Glädjande nog blev turen mycket lyckad.

På utvägen vid S Sandby sågs en starflock på 15 ex.

Vid Kr. norra sida stannade vi bara ett ögonblick. Såg här 1 blåhök ~~ad~~! Tur! Vidare en starflock på c 15 ex.

Sothöns
Vigg
Gräsand
Kricka
Knipa

} uppfyllde Krankesjöns yta. Ovanligt mycket fågel.

Översvämningarna var ej maximala men synnerligen stora. Ängarna kring ån och långt in mot Norregård ~~stodo~~ osv stodo under vatten. Ofantliga massor av änder låg på översväm.; gräsand flera tusen, kricka, bläsand i hundratal, storskrak allmän, vigg stora flockar, knipa allmän. Några sångsvanar (?) 4. 2 ormyråkar. En gäsflock på 200 individer ladan, fint ~~ljus~~ ljus. En havsörn över Furet, dock långt avstånd. Starflock 10 ex på ängarna.

I Vombsjön otroliga andmassor, gräs- och bläsand.

I Furet tofsmes, gårdsmyg, talgoxe, blåmes, entita, domherre. Bofink, gulspurv. Grönfink i flockar Vombs by.

Gåsmängden >2000, stod som båda gångerna förut i höst strax utanför Norregård. Öerhört imponerande när de lyfte och fällde på översvämningen allihop. Ännu mer imponerande när de precis samtidigt, över 2000, lyfte med ~~stora~~ våldsamt kackel och vingbrus och plask ur översväm. och for ner till Vombsjön.

Fin, lugn, mulen men ej dimmig kväll. Jämför 3/12 förra året! Dagen bra, delvis sol och sällsynt fina dagar.

Kommentarer och tillägg till 1936-11-17:

1. Detta var ett av de ytterst få tillfällen under min långa Lunda-tid, då Pappa deltog i en exkursion. Han bjöd på taxi ut. Jag har ett svagt minne av att detta blev nödvändigt om exkursionen skulle medhinnas, eftersom starten omöjligt kunde ske före kl 12.
2. Det är ju sant att vi besökte Krankesjön, såsom det angivits ~~här~~ härövan; men stoppet vid Krankesjön blev bara "ett ögonblick", ett uttryck som kanske inte får tagas alltför bokstavligt. Intressant att få besked om rikedomerna på änder både i Krankesjön, Vombsjön och på översvämningarna, allt på samma dag. Individantalet måste varit utomordentligt stort!
3. OBS att tre små starflockar sågs: 15 + 15 + 10 ex = c 40 inalles. Dessa tre flockar står på särskild plats i dagboken med tillägget: "Relativt mycket". - Denna sida renskriven och kommenterad 1986-07-29.
4. OBS att frågetecknet vid sångsvanarna finns i originaltexten.

1936-11-22.

Den 22/11 reste Dahl och jag ner till Bökeberg 10,26. Sällskap med Hörberg och Larsén på tåget. Vi gick Bökebergsslätts hpl. - Yddingens hela sydsida i diverse krokar fram till Kraftstationen vid Roslättsvägen, sedan tillbaka förbi den trevliga dammen vid ladan - Bökebergs södra bryn - Fjällfotasjöns väststrand - "Utsikten" - genom skogen upp till Holmeja. Buss därifrån 16,14.

På tågresan ner sågs massor av gräsänder och 3 skrattmåsar vid Vesum, dessutom 2 starar.

Under promenaden:

Kråka allmän
Råka "
Kaja stora flockar
Skata
Nötskrika mycket allmän
Nötväcka flera
Talgoxe allmän
Kungsfågel: i en grandunge vid
Yddingen några
Blåmes allmän
Entita "
Gärdsmyg 3-4 st.
Rödvinge 2 vid Yddingen
Koltrast allmän
Varfågel 1 i en busktopt vid
Yddingen. Skygg!
Gulspurv allmän
Grönsiska en ensam Yddingen
Domherre några
Pilfink Holmeja

Ormvråk några

Fasan massvis
Större hackspett 2
Gröngöling 1
Sothöns 1
Vigg 7 juv
Kniphona 1
Salskrakhona 1

} i "Gråhake-
dammen",

Gräsand: 1000-tal i Yddingen,
100-tal i Fjällfotasjön
Storskrak över 50 i Yddingen
Bläsand några få i Yddingen
Flera knipor i Fjällfotasjön
Kricka 3 i Yddingen
Sångsvan: 2 ad 2 juv kom flygande
över Fjällfotasjön, sjungande.
Ståtligt.
Häger några.

Rovfågel dåligt. Småfågel rätt dåligt. Ej berg- eller bofink,
ej heller rödhake.

Kommentarer:

1. Larsén och Hörberg var, eller hade åtminstone intill nyligen varit, e o amanuenser vid Entomologiska Avdelningen (Ent. Museet) på Zootis i Lund. Torsten Hörberg var född 1895, om jag minns rätt; han försvann rätt snart från Lund. Larsén däremot stannade kvar, disputerade ~~på vattenhemiptera~~ på vattenhemiptera, blev lektor i Lund och fick så småningom professors namn. Han gick bort omkring 1972 eller -73, tror jag.
2. "Den trevliga dammen vid ladan" är samma lokal som jag senare i protokollet kallar "Gråhakedammen". Den har även tidigare figurerat i anteckningarna. Den är belägen vid sydvästra utkanten av Bökebergsskogen, söder om Yddingens östra del och strax söder om den allmänna landsväg, som går från Bökeberg västerut mot Roslätt. - "Utsikten" är en hög och välmarkerad punkt i skogen norr om Fjällfotasjön, med fin utsikt över sjön. - Vesum är ett kärr strax norr om Staffanstorp. Förr i världen var det en god fågelokal, numera finns det kvar delvis, men det genomkorsas av stora vägen 108, och delvis har det förädlats till motocrossbana eller träningsbana för motorcyklister, full med uppriven naken jord och pensionerade bildäck.
3. Anmärkningsvärt att vi inte ens såg bofink! Anmärkningsvärt åt det positiva hållet är däremot antalet änder, främst gräsänder, i sjöarna. Yddingen brukade innehålla mycket större mängder än Fjällfotasjön.
4. Renskrift och kommentarer gjorda 1986-07-30. GRck

1936-11-24 eller 25.

Dahl och jag reste till Arlöv, gick sedan därifrån till Malmö. Start med tåg från Lund 8,15. Vi såg:

gräsand massor
kricka allmän
sångsvan 20
sothöns massvis
knipa rätt många flockar längre ute
vigg: en jätteflock i frihamnen tillsammans med gräsänder och sothöns
bläsand hördes ett par ggr
skratmås massor
fiskmås allmän
gråtrut flera hundra
havstrut många

sillmås ?
grönfink stor flock Arlövs skjutbana
rörhöna 1 Arlöv

- - - - -

snösparv iakttogets ej

Sedan drack vi kaffe hos Dahls moder i Malmö.
Tillbaks till Lund 11,45.

Kommentarer: Det är uppenbart att min artlista ej är fullständig. Frägetecknet efter sillmås finns i originalanteckningarna och visar (förstås) att obsen är mycket otillförlitlig. Antagligen kunde jag ~~skilja~~ skilja på havstrut och silltrut - dåför tiden ofta kallad sillmås - på rimliga håll men inte på långa avstånd. Detta gäller, väl att märka, utfärgade fåglar. Fältkännetecken på unga trutar var jag förvisso ännu mindre hemma på vid denna tid.

1936-11-26.

2 stenknäckar i Botanicum. F.ö. grönfink, bofinkhanar flera, talgoxe, koltrast mycket allmän.

1936-12-05.

Den 5/12 höll Agrell föredrag på Entomologiska sällskapet om collembolas ungdomsstadier. Därefter demonstrerade Kemner en del exotiska skalbaggar. Jag valdes till sällskapets sexmästare. Därefter trevlig supé på grand.

1936-12-06.

Den stora fågelutfärden med Gunnar Nordquist, Sahlin, Dahl, Regnell, Nystrand och jag.

A Vombs ängar:

stare 5
fjällvråk 1
havsörn 2-3
gulnäbbad hämpling 50
snösparv 8
 → berglärka 32
sädgäss 1000
spetsbergsgås 1
fiskmåsar några

B Heljesjön:

salskrak 23
storskrak 20 - 30
vigg c:a 15
knipa flera
brunand 4 ♂♂
sothöns allmän
gräsand 100-tal
kricka 8
havsörn 1

C Översvämningarna vid stora ladan och Vombsjön:

salskrak 8+
gräsand 1000-tal
bläsand 20, kanske mycket fler
storskrak
sångsvan 30

D Klostersågen:

tornfalk 1
sädgäss 20 + 45
vitkindad gås 1

E Ilstorp:

sädgäss flera hundra
blåhök 1 + 1, båda juv
stenfalk med byte 1
blåsgås 1, endast iakttagen
 av Gunnar

F Snogeholmssjön, norra delen:
storskrak stora flockar, > 40
 nötväcka i skogen
 talgoxe
 blåmes
 koltrast

G Snogeholmssjön, Assmåsaviken:
salskrak 150, därav > 40 ♂♂ ad.
 Nytt världsrekord!
 Sol och härligt!
 storskrak många

gräsand
sothöns } alla allmänna
vigg
knipa
häger 12
havsörn 1 juv
ormvråk 1

H Sövde på kvällen:
 mycket gräsänder och gäss,
 därav i en av de tidigaste
 flockarna mycket bläsgäss.
 Kaniner.
 Ytterligare 1 havsörn under
 kaninjakten

I Snogeholms skottsvik:
storskrakfiske

Kvalitativt utmärkt dag.

Grand på kvällen. Nystrand
 bjöd på vin. Mycket bra.

Kommentarer:

Det syns ju tydligt att anteckningarna är knapphändiga och att inte alla arter antecknats. Men lika tydligt är att utbytet var alldeles ovanligt förnämligt. Renskriften innehåller samma understrykningar som originalet, vilket i viss mån vittnar om vilka observationer jag ansåg särskilt anmärkningsvärda, det må sedan gälla december-iakttagelser av stare, eller den exceptionellt stora flocken av berglärka, eller arter som spetsbergsgås och vitkindad gås, vilka på 30-talet var rariteter eller ansågs vara rariteter eftersom vi ännu inte kände deras flyttningstider. Siffran på salskrake är oerhört hög, men jag tror att någon ungefär lika stor siffra finns senare på 30-talet. - Det är av stort intresse att jämföra ovanstående siffror, art för art, med vad man kan se nu (1986)!

Storskrakflocken vid Snogeholms slott dök ivrigt efter fisk; flocken "drog not", som det lär ha hetat i Mellansverige. Bokstäverna ABCDEFGHI tillsatta vid renskrivningen. - Vi var alla my. uppat efter exkursionen, gick på Grand. Det var ytterst sällan, kanske nästan unikt, att någon i sällskapet bjöd på vin vid sådana tillfällen. GRCK 1986-08-03. OBS: i ingressen står "jag", men det borde ha stått "mig"!

1936-12-11, fredag.

Utfärd, stor Krankesjörunda med Löwis, Klingberg, Herner och Carin Eklundh.

Kråka allmän
Råka "
Kaja stora flockar
Skata allmän
Stare en flock på 14 eller 15
vid Stora ladan
Knölsvan 2 ad översvämningarna
Sångsvan 15 juv 20 ad "
Gräsand ett par tusen
bläsand: utomordentligt stor
flock, väl 150 individ. När
änderna lyfte, sågs massor
av ♂♂ ad.
skrattmås 5+
fiskmås 11+
gråtrut flera
havstrut 2

vigg
knipa } allmänna i Vombsjön
storskrak }
salskrak 19 i Vombsjön, varav
en ♂ ad.
steglits 6 här
ängsbiplärka tät stor flock > 35.
havsörn 3 juv 1 ad.

Heljesjön:
salskrak 27
storskrak allmän
gräsand massor
sothöns allmän
häger 4
vigg 10+
knipa allmän
brunand en flock på 17, mest ♂♂
havsörn
pilgrimsfalk ad
ormvråk
taltrasten?

Vombs fure:

svartmes
tofsmes
talgoxe
blåmes
kungsfågel

Ängarna:

tornfalk 1

rapphöns

sädgäss: massor i ovanligt bra
håll och belysning, men vi
kunde blott upptäcka sädgäss.
Tyvärr. Inte ens när flockarna
lyfte, hördes bläsgåskackel
eller andra läten.
> 1200 inalles.

Krankesjön SO:

en gräsiskflock
en småskrahona -- se nedan
en blåhök juv

vigg
knipa
massor av sothöns
koltrast iakt.
gulspurv.
sothöns och } i massor här
gräsänder }

även några knölsvanar i väständan

Krankesjön frusen utefter nästan
hela södra stranden, men ej syd-
osthörnet eller väständan, ej
heller nordsidan. Vattenstånd
mycket högt.

Silvåkra by:

pilfink
pjodd

Kommentarer:

- Aven detta protokoll är rätt slarvigt fört. De första 20 arterna i listan har tydligen setts i Vombsjön nära dess västra strand och på angränsande delar av (dåvarande) ängarna, förutom några allmänna arter som kan ha setts var som helst.
- Taltrasten är försedd med frågetecken och alltså osäker. Vinterobsar av denna art var my. sällsynta på 30-talet och är fortfarande my. fåtaliga. Småskrahonan, varom den utlovade kommentaren aldrig blev skriven, måste av detta skäl också anses osäker. Arten ses påfallande sällan i området Vombsjön-Krankesjön. Övriga bestämningar säkert riktiga. - Plus-tecknet (+) efter vissa ~~arter~~ innebär siffror att det angivna antalet ~~arter~~ är minimum, alltså ungefär detsamma som tecknet > före siffran.
- Namnet Heljesjön på den lilla sjön söder om vägen mellan Vombs by och Vombs södergård var allmänt gängse på 30-talet och säkerligen längre än så. Numera kallas sjön Helgasjön åtminstone av folk i Vombs by.
- Renskrift och kommentarer gjorda 1986-08-03. GRck

(111)

1936-12-17.

Hos Dahl i Steninge, Halland. Mycket trevlig fauna.

storskarv

smålom, inoljad

knipa

sjöorre

fasan

trutsträck varje morgon mot S

vittrut 1 juv sista morgonen

en blåhök ♂ ad mot S.

Kommentarer:

Detta är allt jag antecknat, tyvärr. - Erik Dahl hade sitt hem i Steninge vid Hallandskusten ett stycke norr om Halmstad. Jag var bjuden upp till honom. Det var bara vi två, och vistelsen varade åtminstone tre dagar.

Härmed slut på dagboksanteckningarna för år 1936.

Tilläggs B
1936-01-26, tillägg.

Jag gjorde exkursion till Krankesjön denna dag. Se ordinarie dagbok. Vid min återkomst till Lund fick jag veta att även bröderna Erik och Georg Dahl hade besökt trakten idag. Där om står följande att läsa i min dagbok:

"Bröderna Dahls berättelse: de hade gått nere på ängarna också, sett 5 knölsvanor (3 juv) i Krankesjön, och 5 (likaledes 3 juv) på översvämningarna. Jag anser att det var samma flock. Dessutom hade de sett några (4) stjärtänder bland gräsänderna samt en bergandhona ad i stora viggflocken i Krankesjön. Utan jämförelse viktigast var emellertid det fågelfynd de gjorde i ett par buskar i Kr:s NV hörn. Det var en videsparvhona. Georg Dahl svor på att det var en sådan. Han kunde beskriva den noggrant, och vi såg i Lönnberg. Han hade iakttagit den noga och sett alla detaljer i dräkten samt särskilt fäst sig vid det band av fläckar över krävan! Sensation."

Därmed slut på mina anteckningar som gjordes samma kväll. Men på samma sida i dagboken, närmare bestämt p. 74 i Ornis Scanica IV, råkade det finnas rätt mycket plats över, och där har jag vid flera senare tillfällen gjort tillägg, delvis daterade. De lyder sålunda:

Tillägg nummer	Tilläggets lydelse	Kommentar nu, 1986-03-21
1	"kan ej anses verifierad ordentligt. Fyndet är alltför sensationellt."	detta tillägg är odaterat. En pil från texten om videsparven pekar mot tillägget
2	"Utan tvivel falsarium (12/2 -42)"	
3	"Georg D. fullständigt ovederhäftig; detta har erkänts även av Erik Dahl (januari 1950 dec. 1949)"	text, parentestecken och överstrykning noga citerade enligt originalet
4	"Naturligtvis omöjligt att acceptera (både berganden och videsparven) GRck 12.5.70"	

Slutkommentarer, också gjorda 1986-03-21:

- a) jag visste mycket väl, både att berganden är ~~hans~~ sällsynt och tillfällig i Skånes inland och att videsparven endast träffats i Skåne någon enda gång. Likväl är det uppenbart att jag trodde på uppgifterna när jag skrev ner dem. Detta vittnar entydigt om min bristande människokänedom på den tiden.
- b) tvivel på uppgifterna började jag dock hysa rätt snart. Så gott som säkert är det odaterade tillägget det äldsta, i så fall alltså gjort före år 1942, troligen redan omkring 1939. Och det dröjde inte särskilt länge förrän jag lärt känna Georg Dahl närmare; han vistades nämligen rätt långa perioder i Lund, var då ofta på Zootis; och vi träffades tidvis mycket ofta. Vilka år det gällde kan jag ej säga exakt nu, men en sådan period, och den viktigaste i detta sammanhang, var före kriget som började 1939. Georg Dahl var ibland rätt rolig att tala med. Men han var notoriskt ovederhäftig, både ifråga om biologiska sakuppgifter, egna upplevelser och mycket annat, rättare sagt: nästan allt annat. Han ljög flitigt, ibland med viss finess, men oftast så grovt att snart sagt alla märkte det - åtminstone alla som levat länge nog för att ha undfått elementär människokänedom. Det hade jag inte i januari 1936, men ett par år senare hade det bättrat sig med den saken.

Naturligtvis är det högst intressant att, såsom ovan skett, få Erik Dahls omdöme om sin broder!

1936-06-26.

Med Nyholm vid Börringesjön, där järnvägen går över, samt i bokskogarna i närheten. Insektutbyte: vi letade mycket efter Agapanthia villosoviridescens, som jag för ett par år sedan tog här på en Cirsium palustre, dock idag kammade vi noll. Vi letade också efter Procrustes i bokstubbarna. Sedan vi en liten stund letat men blott funnit flera alldeles nyligen döda ex. av Carabus hortensis, jämte flera levande, tog jag en (gammal mycket), löst liggande murken stubbe, sade: "här skall vi i alla fall ta Procrustes", slog stubben i en bokstam, så att den föll i stycken, och sannerligen, ut ramlade en jättelik, oskadad Procrustes, den första Nyholm sett i livet! Han blev mycket förvånad och sade: "Var det siarförmåga eller tur?"

Strax efteråt tog jag på en färsk bokstubbe en Dorcus-♀. Vidare fann vi 2 ex av en mycket liten, gracil Grammoptera-art på Aegopodium-blommor.

Fåglar: i skogen och buskmarkerna gök, taltrast, koltrast, gärdsmyg, rödhake, näktergal, törnsångare, lövsångare, ärtsångare, trädgårdssångare, ■ svarthätta. Talgoxe mycket allmän med utflugna ungar. Gulsparv + utflugna ungar. Dessutom kom en stenknäck flygande förbi i en ekdunge med underväxt av planterade granar. Bofink osv osv. Nära slottet en flygg kattuggleunge.

Börringesjön: 1 vipa över strandängarna, 1 enkelbeckasin högt uppe, en rall lät höra sig. Sothöns, hägrar, gräsänder. Brun kärrhök ♂♀. sävsångare, rörsångare, skäggdopping.

Fjällfotasjön 2 knölsvanar, inga ungar tyvärr; fiskmås, fisktärna, häger, skrattmås.

Kommentarer:

Det är oklart när denna renskrift gjordes. Kanske vid mitten av 1980-talet, kanske betydligt tidigare. Originalanteckningarna har inte blivit bevarade. Även ordet "Kommentarer" måste skrivits samtidigt med renskrivandet. Men därefter blev det stopp. Jag återfann renskriften först i juni 1991, någon vecka innan jag fann Agapanthia vid Vomb: Tala om underliga sammanträffanden!

Observera ordalydelsen beträffande Agapanthia. Det är säkerligen intet tvivel om fyndet. Men något exemplar med denna lokal ~~Agapanthia villosoviridescens~~ finns inte i Entomologiska Museet i Lund. Kanske har det gått förlorat, kanske kunde jag av någon anledning inte bevara det, även om detta verkar osannolikt.

Istället för att upprepa vad som nyligen hänt ifråga om Agapanthia hänvisar jag här till dagboksanteckningarna för 1991-06-27 och 1991-07-01.

Dessa kommentarer skrevs 1991-07-16. GRck.